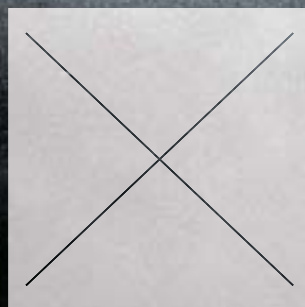

INSPAI

ESTUDI DE CAMP DE LES COL·LECCIONS
I DELS FONS FOTOGRÀFICS DELS
AJUNTAMENTS DE LES COMARQUES
GIRONINES

INSPAI, Centre de la Imatge de la Diputació de Girona, ha impulsat un estudi de camp sobre el patrimoni fotogràfic en el món local gironí. L'objectiu és propiciar una anàlisi exhaustiva sobre les col·leccions i fons fotogràfics gironins de què disposen els organismes públics.

Diputació de Girona
221 municipis

INSPAI
Centre de la Imatge
Diputació de Girona

INSPAI

ESTUDI DE CAMP DE LES COL·LECCIONS
I DELS FONS FOTOGRÀFICS DELS
AJUNTAMENTS DE LES COMARQUES
GIRONINES

Dades catalogàfiques

Estudi de camp de les col·leccions i dels fons fotogràfics dels ajuntaments de les comarques gironines / [direcció: Natàlia Navarro i Sastre]; [coordinació: Marta Grassot i Radresa, Sílvia Padrós i Costa]; [explotació de dades: Alfred Mauri i Martí]. – Girona: INSPAI, Centre de la Imatge, Àrea de Cultura, Diputació de Girona, 2010. – 128 p. : il. col.; 30 cm.

Text en català i anglès

- I. Navarro i Sastre, Natàlia, dir.
- II. Grassot i Radresa, Marta, coord.
- III. Padrós i Costa, Sílvia, coord.
- IV. Mauri i Martí, Alfred
- V. INSPAI, Centre de la Imatge, ed.

- 1. Fototeques – Girona (Província) – Estadístiques
- 2. Fotografies – Conservació – Girona (Província)
- 3. Fotografies – Digitalització – Girona (Província)
- 4. Drets d'autor – Fotografies

77.026(467.1)

Edició

Diputació de Girona
Àrea de Cultura
INSPAI, Centre de la Imatge

Gestió editorial

Diputació de Girona
Àrea de Cultura
Comunicació Cultural

Direcció

Natàlia Navarro i Sastre

Coordinació

Marta Grassot i Radresa
Sílvia Padrós i Costa

Treball de camp i documentació

Marta Grassot i Radresa

Explotació de dades

Alfred Mauri i Martí

Textos i anàlisi de resultats

Marta Grassot i Radresa
Josep Matas i Balaguer
Alfred Mauri i Martí
Natàlia Navarro i Sastre
Sílvia Padrós i Costa

Assessorament lingüístic i traduccions

Oficina de Serveis Lingüístics
de la Diputació de Girona

Assessorament tècnic

Diego Fontalba i Raya
Josep Pérez i Pena

Assessorament legal

Josep Matas i Balaguer

Amb la col·laboració de

Subdirecció General d'Arxius i Gestió
Documental del Departament de
Cultura i Mitjans de Comunicació
de la Generalitat de Catalunya

Associació d'Arxivers de Catalunya

Escola Superior d'Arxivística i Gestió
de Documents de la Universitat
Autònoma de Barcelona

Agraïments

A totes les persones que treballen als
ajuntaments, consells comarcals, arxius
municipals i arxius comarcals de les
comarques gironines, sense les quals no
hauria estat possible realitzar aquest estudi

Disseny gràfic i maquetació

Jmes I. Agència de Comunicació

Impressió

Nexe Impressions

Tiratge

500 exemplars

ISBN

978-84-96747-72-2

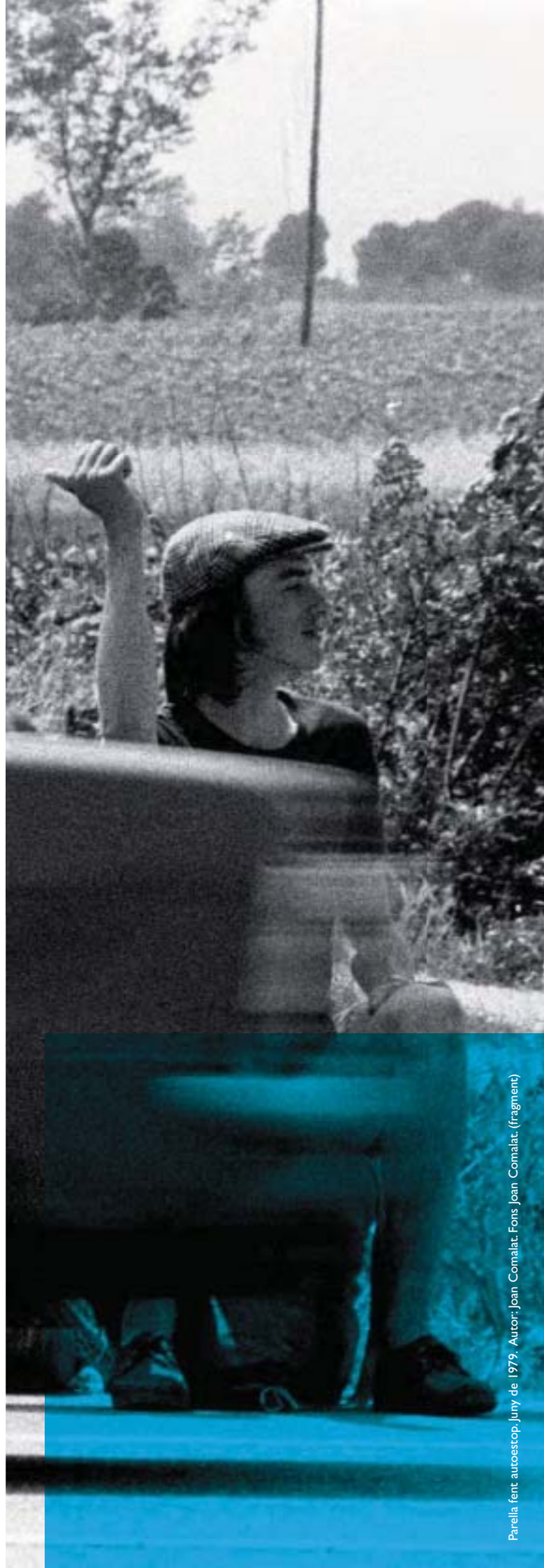
Dipòsit legal

Gi-971-2010

- © dels textos: els autors
- © de les fotografies: els autors
- © dels gràfics: els autors
- © de la present edició: Diputació de Girona

Imprès a Catalunya

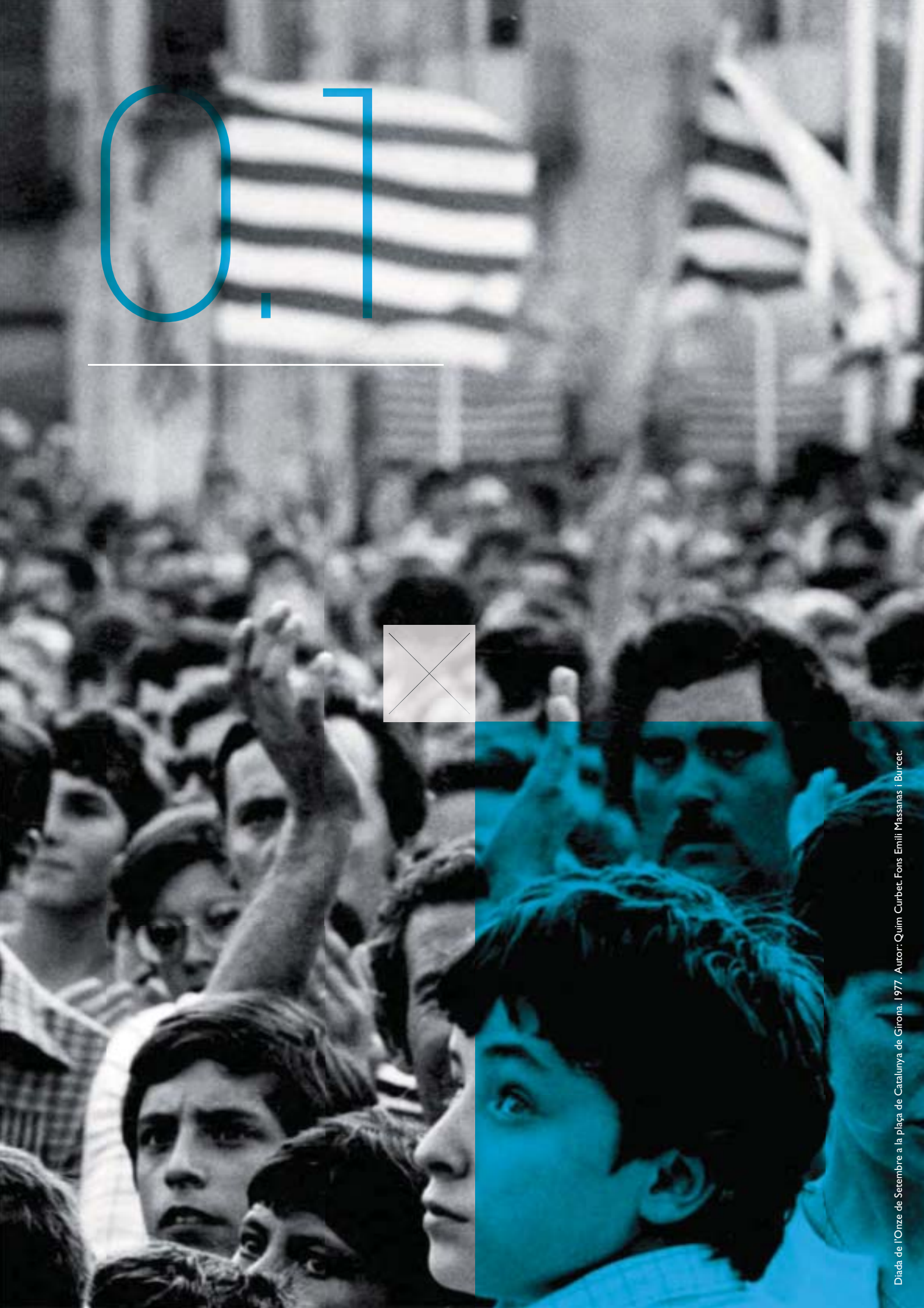
Parella fent autoestop. Juny de 1979. Autor: Joan Comalat. Fons Joan Comalat. (fragment)

Índex

0.0 Presentacions.....	1
1.0 Introducció.....	5
2.0 Marc legal.....	9
3.0 Objectius.....	13
4.0 Metodologia de treball.....	15
5.0 Dades generals de l'estudi.....	19
6.0 Estudi de camp.....	23
6.1 Dades bàsiques.....	23
6.2 Contingut i estructura dels fons i col·leccions fotogràfics.....	29
6.3 Característiques físiques dels fons i col·leccions fotogràfics.....	49
6.4 Tractament dels fons i col·leccions fotogràfics.....	57
6.5 Infraestructures i equipaments.....	61
6.6 Accés als fons i col·leccions fotogràfics.....	65
6.7 Difusió dels fons i col·leccions fotogràfics.....	67
6.8 Personal.....	70
6.9 Marc legal.....	71
6.10 Evolució dels fons fotogràfics segons les dades de l'enquesta de la Subdirecció General d'Arxius i Gestió Documental de la Generalitat de Catalunya.....	75
7.0 Conclusions.....	79
8.0 Bibliografia.....	85
9.0 Annex.....	89
10.0 Traduccions.....	103

0.1

Presentació a càrrec de Roger Zamorano, vicepresident de la Diputació de Girona i diputat de Cultura

INSPAI, Centre de la Imatge de la Diputació de Girona, ha impulsat un estudi de camp sobre el patrimoni fotogràfic en el món local gironí. Ens semblava interessant posar en marxa una anàlisi exhaustiva que donés pistes sobre les col·leccions i fons fotogràfics gironins de què disposen els organismes públics (ajuntaments, consells comarcals i la Diputació de Girona).

El treball que aquí presentem ha de permetre, d'entrada, valorar l'esforç públic que s'ha estat fent per preservar i catalogar el patrimoni fotogràfic gironí. L'esforç en l'àmbit municipal i comarcal no s'ha limitat a inventariar i a protegir els arxius històrics, sinó que s'ha entès perfectament la importància de les imatges com a documents amb múltiples vessants: històrica, cultural, social o etnogràfica.

Les conclusions que s'extreuen d'aquest treball també són un punt de partida per a l'establiment de polítiques culturals, que és la raó de ser de l'estudi. Aquestes conclusions ens han d'apropar a la realitat dels centres que custodien patrimoni fotogràfic, als seus punts forts i a les seves debilitats, perquè hi ha un pas previ al disseny i a l'execució de polítiques culturals: el coneixement de la realitat on aquestes s'han d'aplicar.

La Diputació de Girona i l'Àrea de Cultura en particular avancem en la nostra missió, consistent a millorar progressivament en el suport i la implementació de nous serveis als ajuntaments gironins. En aquest sentit, i en l'àmbit dels arxius fotogràfics, INSPAI ha de ser un consultor de referència per als ajuntaments gironins en la millora de la gestió del seu patrimoni fotogràfic. El treball de cooperació que entre totes les administracions aconseguim impulsar tindrà beneficis evidents en la preservació i difusió del patrimoni fotogràfic de les comarques gironines.

Roger Zamorano i Rodrigo

Diputat de Cultura de la Diputació de Girona

02

Presentació a càrrec de Ramon Alberch, subdirector general d'Arxius i Gestió Documental de la Generalitat de Catalunya

Al llarg de l'any 2009 des d'INSPAI, el Centre de la Imatge de l'Àrea de Cultura de la Diputació de Girona, es va planificar i executar l'*Estudi de camp de les col·leccions i dels fons fotogràfics dels ajuntaments de les comarques gironines* amb l'objectiu de recollir de manera sistemàtica l'estat de les col·leccions i fons fotogràfics per tal que amb la informació obtinguda tant INSPAI com altres institucions del país puguin millorar els serveis oferts a l'Administració pública.

Hi ha dos aspectes d'aquest estudi que cal remarcar. En primer lloc, la seva oportunitat, ja que se'n presenten els resultats en un moment especialment adequat. Després d'anys de treball silent de molts professionals captant i organitzant nombrosos fons de fotografies, l'esclat del denominat «afer Centelles» el mes de novembre del 2009 —la venda de l'arxiu del remarcable fotògraf republicà al Ministeri de Cultura per part dels seus hereus— ha tornat a posar sobre la taula la necessitat de revitalitzar les polítiques de la imatge a Catalunya, en un context en què el formidable patrimoni acumulat mereixi una millor atenció pel que fa al seu tractament (classificació, ordenació, preservació, restauració i digitalització) i també a la seva difusió. La irrupció de la imatge com un bé susceptible de ser comercialitzat, venut o substat —més enllà de comportar un innegable vessant negatiu— ha propiciat un debat públic que hauria de permetre dur a terme un salt endavant. La fotografia catalana ho mereix i ho requereix.

En segon lloc, aquest estudi prefigura allò que caldrà dur a terme en l'àmbit català, és a dir, la realització d'un cens exhaustiu de la imatge catalana, com a pas previ a una actuació de revalorització impulsada des de les institucions públiques en estreta col·laboració amb els centres especialitzats en la imatge, les associacions i entitats del món de la fotografia, els experts universitaris i el col·lectiu de fotògrafs. En tots els casos, això comporta un treball plural i interdisciplinari i d'acord amb el caràcter essencialment polisèmic de la fotografia. Perquè el problema del patrimoni en imatges a Catalunya no és ni de quantitat —els arxius de la Generalitat, l'Arxiu Fotogràfic de l'Ajuntament de

Barcelona o dels arxius de les comarques de Girona, per posar uns pocs exemples, assoleixen en conjunt els quinze milions d'imatges— ni de qualitat, atesa la vàlua reconeguda internacionalment de pioners del fotoperiodisme com ara Francesc Català-Roca, la nissaga dels Brangulí o dels Pérez de Rozas, Agustí Centelles, Xavier Miserachs, Joan Colom, Oriol Maspons, Colita i molts altres fotògrafs rellevants redescoberts arreu de Catalunya. Entenem que enguany el repte s'ha de situar en la necessitat de superar l'estadi inicial de recollida gairebé obsessiva de fotografies —en molts casos de salvació *in extremis*— i aprofitar aquest esforç, que ha donat uns resultats extraordinaris, per formular una política que doni resposta als múltiples reptes de tractament, conservació i difusió en un context de recursos limitats i de desenvolupament indeturable de les tecnologies de la informació i la comunicació.

És en aquest marc general —dinàmic i plantejat en un moment de debat i reflexió— on cal situar aquest estudi d'INSPAI. Val a dir que sovint, en els debats teòrics, es corre el perill de menystenir el treball sistemàtic de recollida i tractament de la imatge, en oblidar el seu caràcter prioritari i, sobretot, els costos que comporta la recollida, identificació, preservació i digitalització. Abans de la imprescindible funció de difusió, cal un treball metòdic per a la consecució del qual s'han de destinar recursos a infraestructures i equipaments, personal especialitzat, material i suports de qualitat, i tecnologia d'avantguarda. Aquest estudi aporta, doncs, una anàlisi molt rigorosa de caire estadístic i un conjunt d'assenyades reflexions i conclusions que hauran de permetre esmerçar adequadament els recursos d'acord amb un coneixement exhaustiu de la realitat. Ara, en el cas de les comarques de Girona, estem en unes magnífiques condicions d'emprendre una actuació contínua i eficient gràcies a l'esforç compilador i interpretatiu d'aquest estudi impulsat per INSPAI. Tant de bo puguem comptar ben aviat amb una realitat semblant per a la resta de Catalunya.

Ramon Alberch i Fugueras

Subdirector General d'Arxius i Gestió Documental

1.0

La imatge en general ha esdevingut una font imprescindible per entendre la realitat i la història, en el vessant tècnic, cultural, polític, social i artístic.

Introducció

Avui, les imatges —siguin fixes o en moviment— formen part de l'activitat quotidiana de les persones, i no tan sols dels sectors professionals que tradicionalment les han utilitzades, com ara el de l'educació, l'art, els arxius, les biblioteques, els museus, els centres de documentació, o els àmbits de la gestió cultural, la investigació, la publicitat, la premsa i els mitjans de comunicació.

Aquest fet constata, d'una banda, que l'ús de la fotografia és molt present entre la població, i d'una altra, que la imatge hi té diferents funcions: cultural, documental, informativa, testimonial, social, didàctica, pedagògica, etcètera. El coneixement de la fotografia i la seva acceptació com a producte cultural s'han incrementat considerablement en els últims anys, sobretot des que va aparèixer la fotografia digital, de manera que la imatge en general ha esdevingut una font imprescindible per entendre la realitat i la història, en el vessant tècnic, cultural, polític, social i artístic.

Cal entendre la fotografia com una part molt important del nostre patrimoni cultural, perquè moltes vegades una «simple» imatge proporciona una informació única sobre un fet passat. En aquest sentit, les fotografies de què disposem són essencials per comprendre els darrers 160 anys. Gairebé tots els fons i les col·leccions fotogràfiques són molt valuosos des del punt de vista informatiu i testimonial, i serveixen a qualsevol centre dedicat a la recerca, l'estudi i la conservació del patrimoni. Des d'aquest punt de vista, treballar per la conservació del patrimoni fotogràfic vol dir vetllar per la conservació del patrimoni cultural.

INSPAI, Centre de la Imatge de la Diputació de Girona, és un servei públic especialitzat i un equipament específic en la conservació i la difusió de la imatge fixa i en moviment. El Centre, a més, assumeix les funcions de l'Arxiu d'Imatges Emili Massanas i Burcet, que són l'adquisició, el tractament, la conservació i la difusió dels fons fotogràfics, així com la formació i la promoció de la imatge contemporània i experimental.

Els objectius del Centre aconsegueixen una triple funció: casa de la memòria, centre d'informació i centre de difusió de la imatge. D'aquesta manera, INSPAI adopta una perspectiva polièdrica i abraça els valors artístics, històrics, testimonials, documentals i socials que ofereix la imatge.

Des d'aquesta perspectiva, us presentem el projecte *Estudi de camp de les col·leccions i dels fons fotogràfics dels ajuntaments de les comarques gironines*, que es va iniciar a final de 2008. Els principals objectius d'aquest treball han estat, d'una banda, avaluar l'estat de les col·leccions i dels fons fotogràfics gestionats pels ens locals, i, de l'altra, planificar de manera més acurada el servei d'assessorament tècnic que des d'INSPAI s'ofereix als municipis d'ençà de l'any 2000.

Aquest document suposa una aportació al coneixement de la documentació fotogràfica en tots els seus aspectes. Per mitjà d'aquest estudi pretenem fotografiar (mai més ben dit) el moment en què es troba el patrimoni fotogràfic de la nostra demarcació.

En el *Llibre blanc del patrimoni fotogràfic a Catalunya* (1994), Zelich instava les institucions públiques a iniciar una política de recuperació, de conservació, de difusió i d'estudi del patrimoni fotogràfic. Ja han passat setze anys des de llavors, i sens dubte hi ha hagut canvis sorprenents, com ara el pas al format digital, que el 1994 ni tan sols s'esmentava.

L'estudi que us presentem ha estat profitós per diferents raons: ha incrementat en els ajuntaments la conscienciació respecte al món de la fotografia, de manera que molts han sol·licitat assessorament sobre diversos temes relacionats amb aquest àmbit (legals, digitals, de conservació, etc.). D'altra banda, alguns d'aquests centres, sobretot els arxius municipals, s'han posat al dia en alguns aspectes com és ara la identificació del volum fotogràfic.

Mentre es realitzava l'estudi de camp, i atès l'interès dels tècnics dels ajuntaments per les qüestions relacionades amb el tractament tècnic de les fotografies, INSPAI va organitzar

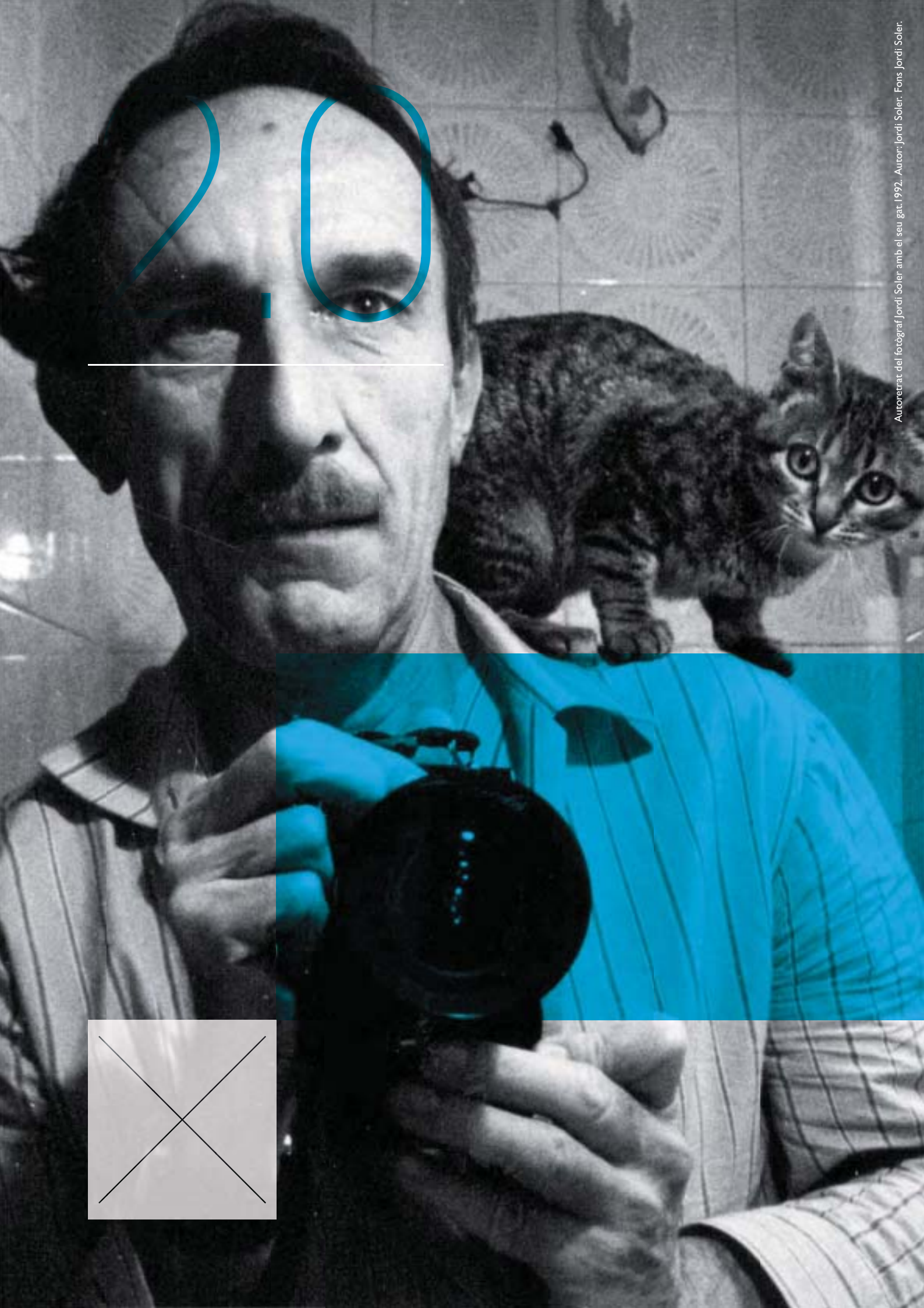
Aquest estudi, com a eina de referència i consulta, pretén ser un punt de sortida per incidir en les polítiques o intervencions en la gestió del patrimoni fotogràfic per tal de millorar-les.

la I Jornada Tècnica «El patrimoni fotogràfic de les comarques gironines. La gestió de les imatges en els ens locals», adreçada al personal dels ens locals de les comarques gironines (ajuntaments, centres de documentació, biblioteques, arxius, museus, etc.).

Es tracta, doncs, d'un primer estudi que té com a objectiu prendre el pols a l'Administració local gironina en matèria de fons d'imatges. Però també ens ha servit per adonar-nos que encara queda molta feina per fer: hi ha molts centres d'estudi, centres d'esbarjo, museus, biblioteques, entitats, associacions i fins i tot particulars que posseeixen o generen imatges que formen part de la nostra història. Per tant, aquest estudi, com a eina de referència i consulta, pretén ser un punt de sortida per incidir en les polítiques o intervencions en la gestió del patrimoni fotogràfic per tal de millorar-les.

Natàlia Navarro i Sastre

Cap d'INSPAI, Centre de la Imatge de la Diputació de Girona

20

Marc legal

Algunes consideracions sobre aspectes legals relatius a l'estudi de camp sobre col·leccions i fons fotogràfics

Els que seguim les iniciatives culturals i repassem les notícies que ens fan arribar els mitjans de comunicació comprovem amb satisfacció com millora dia a dia la preservació del nostre patrimoni cultural, i també la seva difusió i comunicació a la societat. Això és així gràcies a la feina que es fa des de diferents àmbits, tant des de les administracions públiques com des d'iniciatives protagonitzades per persones i entitats privades, i probablement per un context social cada cop més favorable a obtenir aquests resultats, perquè és evident que creix la consciència col·lectiva sobre la necessitat de valorar i respectar el nostre patrimoni.

No obstant això, com si es tractés d'un malson, a mesura que avancem en la preservació, a mesura que els nostres centres patrimonials (arxius, museus, biblioteques, cartotèques...) amplien les seves col·leccions o troben fórmules per protegir més i més elements patrimonials, sempre fa l'efecte que queda encara més i més feina per fer, més monuments per restaurar o consolidar, més fons d'arxiu per preservar, més elements arquitectònics lligats als treballs i a la vida quotidiana dels nostres avantpassats que volem evitar que es perdin, més eines i objectes singulars, més coneixements tradicionals que cal documentar... A mesura que avancem pel camí i en la direcció que semblen correctes, l'horitzó s'allunya davant els nostres ulls, i es converteix en inabastable. Tot plegat es deu al fet que cada cop nosaltres mateixos situem més i més lluny l'objectiu, i ens el proposem cada cop més ambiciós. El concepte de patrimoni s'amplia de forma constant, en paral·lel amb l'increment del nivell cultural i de l'interès per la cultura. I en aquesta dinàmica, els centres i serveis patrimonials tenen un paper destacat: a mesura que amplien els seus fons i col·leccions, i que els difonen, provoquen un increment en l'interès i la consciència social per al patrimoni, desperten complicitats i fan emergir més elements patrimonials que cal preservar. A mesura que avancem, nosaltres mateixos fixem objectius més ambiciosos.

Per aquest motiu el nostre ordenament legal reclama als poders públics una actitud positiva, no passiva, en la pre-

servació i divulgació d'elements que presenten aquest interès. Llegim a la Constitució espanyola que tots els poders públics tenen l'obligació "de promoure i tutelar l'accés a la cultura, a la qual tothom té dret" (art. 44). Entre les obligacions d'aquests poders públics consten les de promoure la conservació i afavorir l'acreixement del patrimoni cultural (art. 46 de la CE). Així mateix, l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, en enumerar els drets i deures de l'àmbit civil i social, esmenta els de l'educació i els de l'accés a la cultura, i estableix també de forma clara obligacions en l'actuació de les administracions públiques en matèria de recerca i cultura (art. 44):

«4. Els poders públics han de fomentar la investigació i la recerca científica de qualitat, la creativitat artística i la conservació i la difusió del patrimoni cultural de Catalunya.»

«5. Els poders públics han d'emprendre les accions necessàries per a facilitar a totes les persones l'accés a la cultura, als béns i als serveis culturals i al patrimoni cultural, arqueològic, històric, industrial i artístic de Catalunya.»

Entre les obligacions d'aquests poders públics consten les de promoure la conservació i afavorir l'acreixement del patrimoni cultural.

En aplicació d'aquests principis generals, les lleis entenen el patrimoni com un objecte de límits ben poc precisos que entre tots, a cada època i de forma dinàmica, anem delimitant. L'article 1 de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català, indica que:

«2. El patrimoni cultural català és integrat per tots els béns mobles o immobles relacionats amb la història i la cultura de Catalunya que per llur valor històric, artístic, arquitectònic, arqueològic, paleontològic, etnològic, documental, bibliogràfic, científic o tècnic mereixen una protecció i una defensa especials, de manera que puguin ésser gaudits pels ciutadans i puguin ésser transmesos en les millors condicions a les generacions futures.»

«3. També fan part del patrimoni cultural català els béns immaterials integrants de la cultura popular i tradicional i les particularitats lingüístiques (...).»

És, per tant, un concepte ben ampli i de límits imprecisos, una mena de sac elàstic que serà més o menys gros (i ple) en funció del que la societat entengui a cada època que hi ha d'encabir. L'article que acabem de llegir assenyala a més quines són les dues finalitats que justifiquen les actuacions sobre el patrimoni cultural: permetre'n el gaudi per part de la col·lectivitat i garantir-ne la preservació. L'ordre en què s'indiquen aquestes dues finalitats, primer el gaudi i després la preservació, reflecteix la concepció que avui tenim del patrimoni, una matèria que no justificaria cap esforç si no fos per la seva vinculació o dedicació al compliment d'una funció social, per ser posat d'una manera o d'una altra al servei dels ciutadans. Queden lluny i obsoletes les visions del patrimoni com un tresor a preservar i a admirar, tal com ho entenen les lleis vigents trenta o quaranta anys enre, les quals, efectivament, parlaven del «tesoro documental o bibliográfico» o del «tesoro artístico» i posaven sobretot l'èmfasi en la transmissió dels béns patrimonials a les generacions futures.

Estem parlant d'un patrimoni en constant expansió, de la necessitat de tenir-lo descrit i identificat, i de fer-lo conèixer a la societat per permetre el compliment de la seva funció social. Per aconseguir aquests objectius són essencials els censos, inventaris o treballs de naturalesa similar que tenen com a propòsit la descripció del patrimoni i dels béns que han de fer possible l'accés a la cultura. Són imprescindibles treballs com és ara l'enquesta realitzada des d'INSPAI sobre les col·leccions i fons fotogràfics dels ajuntaments de les comarques gironines que es presenta a continuació.

Estem parlant d'un patrimoni en constant expansió, de la necessitat de tenir-lo descrit i identificat, i de fer-lo conèixer a la societat per permetre el compliment de la seva funció social.

La fotografia és una de les tipologies de document que queda oberta a més mirades i a l'interès de públics més diversos. És intensament utilitzada per a finalitats que considerem d'interès per a la col·lectivitat, com ho són la recerca i la docència, però també, a l'altre extrem del ventall, per a finalitats d'interès estrictament particular, com ara les publicacions amb finalitat de lucre o la publicitat. Les actuacions de les institucions públiques sobre les imatges troben la seva justificació tant en els arguments legals que abans hem resumit com en aquesta pluralitat d'interessos

dels ciutadans que convergeixen en la fotografia.

En un altre sentit, l'enquesta realitzada per INSPAI és un bon exemple de la coordinació entre les administracions públiques que les lleis exigeixen en aquesta matèria. L'article 3 de la ja citada Llei del patrimoni cultural català apel·la directament a aquesta col·laboració que s'ha materialitzat aquí en un treball que informa d'un ventall ampli de temes relatius a la custòdia i al tractament de les imatges fotogràfiques. Ens referirem seguidament a alguns dels objectius de l'enquesta i als seus resultats connectant-los amb les obligacions que les lleis imposen a les administracions públiques.

L'enquesta realitzada per INSPAI és un bon exemple de la coordinació entre les administracions públiques que les lleis exigeixen en aquesta matèria.

Les respostes a l'enquesta permeten una aproximació a com es porta a terme la gestió dels drets de propietat intel·lectual que afecten les fotografies custodiades en els ens locals. La utilització de les fotografies troba un dels punts més complexos i importants en l'obligat respecte als drets dels fotògrafs i, si és el cas, de tercers que hagin acordat amb aquests la seva explotació. La normativa de propietat intel·lectual delimita clarament els drets d'explotació (reproducció, distribució, comunicació pública, transformació) i estableix tot un seguit de clàusules de protecció dels drets dels creadors o realitzadors de les imatges, entre les quals l'exigència que les cessions de drets es formalitzin documentalment. Això aboca a la necessitat de provar documentalment que es disposa de drets o autoritzacions per portar a terme l'explotació de les fotografies, excepte en el cas que hagin entrat en el domini públic, tasca no sempre fàcil de realitzar perquè moltes col·leccions i fons es troben avui en els centres públics sense que se'n pugui documentar amb claredat l'origen o ingrés en el centre. En qualsevol cas, l'enquesta haurà servit, de segur, per remarcar la importància que té portar a terme una gestió adequada d'aquests materials ja des del moment previ a l'ingrés en els centres, acordant-ne amb els titulars dels drets, sempre que sigui possible tenir-los com a interlocutors, les formes d'explotació.

Els ens que han contestat l'enquesta han informat també dels equipaments i recursos destinats a la custòdia i al tractament de les fotografies. És oportú recordar aquí que, més enllà del deure de conservació que assumeixen els titulars dels fons d'imatges, la reiteradament citada Llei del patrimoni cultural català exigeix en l'article 3.1 que les administracions públiques es dotin «dels mitjans

materials i personals adequats», obligació que té especial importància en el tractament de fons tan específics i sovint tan fràgils com ho són les fotografies. No seria suficient disposar d'instal·lacions específiques d'arxiu, sinó que aquestes han de respondre o s'han d'adaptar a les necessitats de cada tipologia de documents. D'altra banda, per als arxius integrants del Sistema d'Arxius de Catalunya, aquesta exigència adquireix perfils més precisos en aplicació del Decret 190/2009, de 9 de desembre, dels requisits dels arxius del Sistema d'Arxius de Catalunya, del procediment d'integració i del Registre d'Arxius de Catalunya, en què es detallen (especialment en els art. 4 a 9) les condicions que han de complir aquests centres que constitueixen la columna vertebral del nostre sistema de tutela i difusió del patrimoni documental. L'enquesta permet una aproximació al grau de compliment d'aquestes exigències, i constitueix així una bona base per a actuacions futures.

Entre les dades sobre tractament dels fons aportades pels ens locals, és interessant l'apartat que informa del grau i nivell de descripció de les fotografies. Únicament amb un grau suficient de descripció es fa possible un adequat control i la consulta i utilització d'aquests documents. La necessitat de descriure correctament aquests documents no és únicament una exigència tècnica, de metodologia arxivística, sinó que és també un mandat que llegim en les diferents normes d'aplicació en aquest àmbit. Recentment, l'article 3 del Decret 190/2009 ha recordat que la descripció dels fons és un dels requisits que els arxius del Sistema d'Arxius de Catalunya han de complir. No és però una obligació nova, sinó que apareix de forma genèrica en normes diverses, entre les més antigues i a manera d'exemple, i específicament per als ens locals, a l'article 148 del Reial decret 2568/1986, de 28 de novembre, pel qual s'aprova el Reglament d'organització, funcionament i règim jurídic de les entitats locals, i entre les més innovadores i recents, a l'art. 4.5 de la Llei 37/2007, de 16 de novembre, sobre reutilització de la informació del sector públic que, pel seu interès, val la pena reproduir íntegrament:

«Les administracions i els organismes del sector públic han de facilitar mecanismes accessibles electrònicament que possibilitin la recerca dels documents disponibles per a la seva reutilització, de manera que han de crear sistemes de gestió documental que permetin als ciutadans la recuperació adequada de la informació, com ara llistes, bases de dades o índexs i portals que enllacin amb llistes descentralitzades.»

Segons aquesta interessant i innovadora norma, que resulta de la interiorització de la Directiva 2003/98/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 17 de novembre de 2003, relativa a la reutilització de la informació del sector públic, no és suficient disposar d'instruments de descripció, sinó

que és obligatori posar-los a disposició dels ciutadans per mitjans electrònics que permetin la consulta i localització dels documents, en aquest cas les fotografies, de forma no presencial. Es tracta d'un aspecte analitzat també en l'enquesta d'INSPAI, que ha preguntat sobre els mecanismes de difusió dels fons fotogràfics utilitzats pels ens locals.

No és suficient disposar d'instruments de descripció, sinó que és obligatori posar-los a disposició dels ciutadans per mitjans electrònics que permetin la consulta i localització dels documents, en aquest cas les fotografies, de forma no presencial.

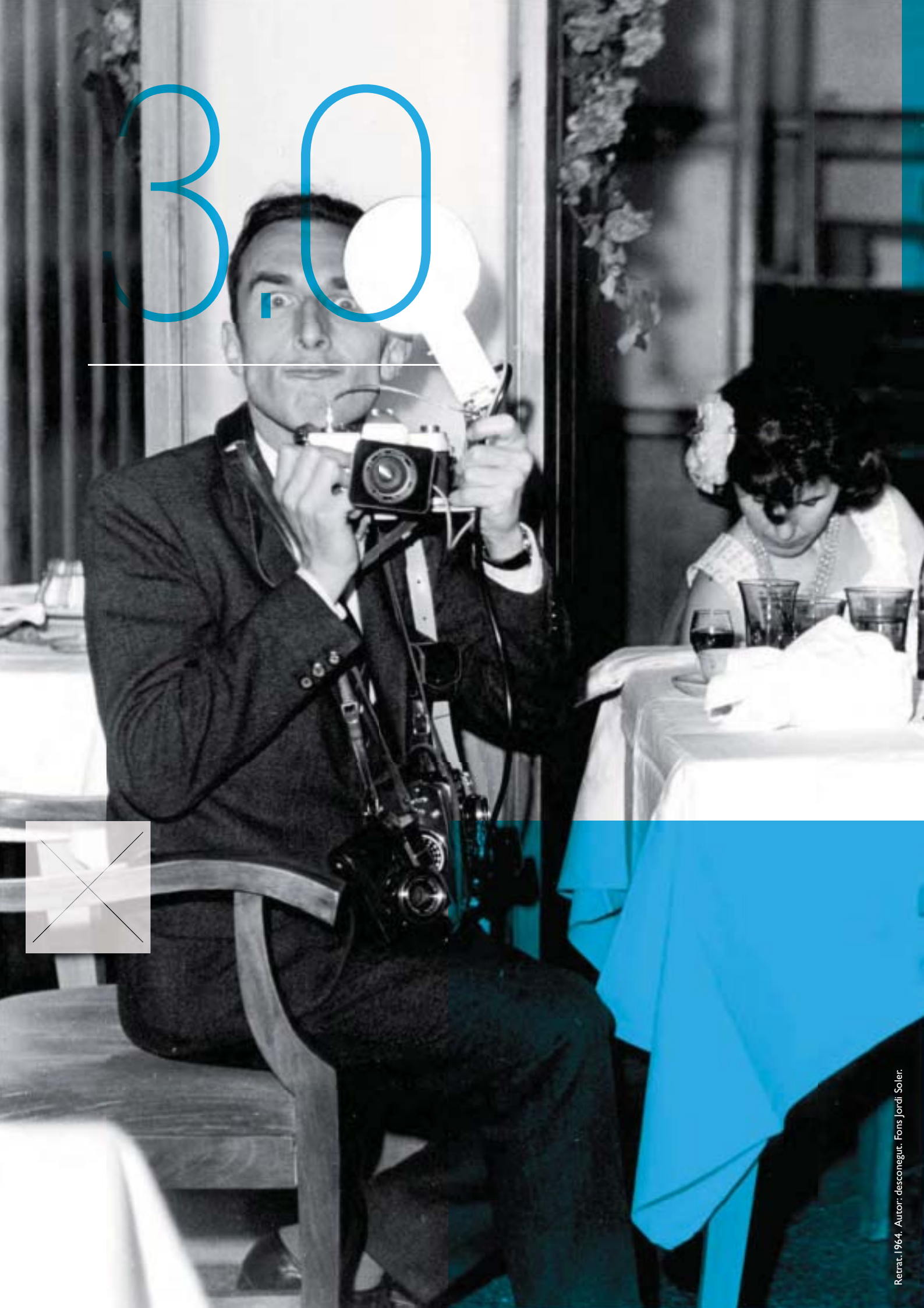
L'article que hem transcrit de la Llei de reutilització de la informació del sector públic connecta plenament amb els canals i les formes de relació i de prestació de serveis de les administracions públiques als particulars que obliga a crear la Llei 11/2007, de 22 de juny, d'accés electrònic dels ciutadans als serveis públics. Novament, de forma general però plenament aplicable als documents fotogràfics objecte de l'enquesta, aquesta norma reconeix el dret dels ciutadans a relacionar-se amb les administracions públiques per mitjans electrònics (art. 1), dret que en el cas que ens ocupa s'ha de materialitzar en l'oferiment via web de la informació sobre les col·leccions i els fons i en l'establiment de mecanismes per obtenir-ne reproduccions.

En definitiva, l'enquesta és un instrument que aporta informació interessant des de molts punts de vista, també des de la perspectiva de les normes que regulen aquests interessants fons custodiats en els arxius fotogràfics. Conèixer-ne el grau de compliment, o les dificultats existents per aplicar determinats preceptes, o la falta de directrius clares en alguns aspectes, aquestes i altres informacions ajudaran a potenciar el servei públic que avui ofereixen els arxius fotogràfics.

Josep Matas i Balaguer

Advocat

30

Objectius

Objectius generals

S'ha dut a terme un estudi de camp de les col·leccions i dels fons fotogràfics dels ajuntaments de les comarques gironines per tal d'aconseguir dos objectius principals:

- » Avaluar l'estat de les col·leccions i dels fons fotogràfics (volum, descripció, conservació, tractament...). Avançar en la cura del patrimoni fotogràfic d'una àrea determinada: les comarques gironines.
- » Potenciar i millorar el servei d'assessorament tècnic que INSPAI ofereix als municipis des de l'any 2000, planificant-lo d'una manera més acurada.

Objectius específics

Propis de la Diputació

- » Realitzar un estudi en col·laboració amb altres administracions públiques, tal com promou la legislació vigent.
- » Establir una sèrie de conclusions que ens permetin garantir un servei d'assessorament de més qualitat i adequat a les necessitats reals dels ajuntaments.
- » Establir unes pautes d'actuació per tal que les col·leccions i els fons fotogràfics siguin tractats de la manera més ajustada possible al que preveu la normativa.
- » Oferir un assessorament més individualitzat, més directe i més continu als ajuntaments que ho sol·licitin.
- » Sensibilitzar els organismes municipals i la ciutadania en general de la importància de protegir els fons fotogràfics per tal de conservar el nostre patrimoni.

Propis dels ajuntaments

- » Conservar el patrimoni fotogràfic i la memòria històrica.
- » Conscienciar sobre el valor que tenen els fons fotogràfics com a font d'informació i com a patrimoni propi de les nostres comarques.
- » Millorar el tractament dels fons fotogràfics, des que s'originen fins que es difonen, passant per la instal·lació, conservació i gestió.
- » Estimular l'interès dels ens locals per facilitar l'ingrés de fons i col·leccions que puguin resultar interessants des del punt de vista testimonial.
- » Incentivar la difusió dels fons i promoure'n la recerca.

40

F. ROSES
DENTISTA
DEL
HOSPITAL PROVINCIAL

A. T. V. — 538 - GERONA
Calle del Progreso

Metodologia de treball

La realització d'aquest estudi ha seguit quatre grans fases, des de la seva planificació i recull de dades fins a l'explotació i treball dels resultats obtinguts amb les corresponents valoracions i conclusions finals.

A l'hora de recollir les dades ens vam adonar que calia distingir dos grans blocs de centres o ens locals que gestionen imatges segons el nombre d'habitants i la pertinença de l'arxiu municipal al Sistema d'Arxius de Catalunya (SAC).

El primer bloc d'estudi correspon al conjunt d'ajuntaments que no formen part del SAC, tots amb menys de 10.000 habitants, als quals va caldre fer una visita per tal de conèixer l'estat de les seves col·leccions i dels seus fons fotogràfics.

El segon bloc d'estudi correspon al conjunt de centres d'arxiu que formen part del Sistema d'Arxius de Catalunya (SAC) que, en compliment de la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents (LAD) inclou els arxius dels municipis de més de 10.000 habitants, i alguns arxius de poblacions més petites que compleixen els requisits necessaris per formar part del Sistema. Dins aquest bloc també s'hi comptabilitzen els arxius comarcals, els consells comarcals i la Biblioteca Arxiu del Palau de Peralada. En tots aquests casos es va considerar que no era necessària una visita presencial, atès que disposaven d'arxiu municipal i personal qualificat d'acord amb la LAD, i per tant només se'ls va enviar un qüestionari, tot i que en el cas d'alguns arxius municipals, per manca de tractament dels seus fons fotogràfics, se'ns va sol·licitar que els visitéssim per tal de poder contestar el qüestionari.

Aquest estudi ha comptat amb la col·laboració de la Subdirecció General d'Arxius i Gestió Documental de la Generalitat de Catalunya, i de l'Associació d'Arxivers de Catalunya.

Primera fase: planificació de l'estudi

Durant el darrer trimestre de 2008 es va elaborar una enquesta¹ que va servir de guia per recollir les dades de cada ajuntament. A partir dels diversos apartats i camps de l'enquesta, es va crear una base dades que posteriorment ens permetria estudiar els resultats durant la fase següent. En el cas dels centres d'arxius no pertanyents al SAC, algunes dades es van recollir de manera més general, perquè en aquests centres manca generalment el tractament arxivístic, i, per tant, resultava obvi que determinada informació sobre el tractament no es podria recollir.

Per a la realització de l'enquesta vam comptar amb la col·laboració de tècnics especialistes en el tractament dels fons fotogràfics: Josep Matas en la part legal; Josep Pérez en els aspectes més importants sobre conservació i tipologia de suports fotogràfics; Diego Fontalba pel que fa els aspectes relacionats amb la imatge digital, Yolanda Vallejo en el suport informàtic, i Alfred Mauri en el suport estadístic i l'explotació de dades.

¹ Vegeu l'annex.

Municipis que no formen part del SAC

Durant l'últim trimestre del 2008, l'Àrea de Cultura de la Diputació va comunicar a tots els ajuntaments la realització i els objectius de l'estudi i de la nostra visita posterior per al recull de dades.

Tot seguit, es va iniciar la recollida de dades entre els ajuntaments de menys de 10.000 habitants, gràcies a la visita presencial d'una tècnica.

Durant l'etapa final de la recollida de dades d'aquest bloc, es va establir el 15 de maig de 2009 com a data límit per a l'obtenció de dades dels municipis que no pertanyien al SAC.

Municipis que formen part del SAC

La recollida de dades del segon bloc d'estudi es va iniciar el mes d'abril del 2009 amb l'enviament telemàtic de l'enquesta a tots els centres i arxius pertanyents al SAC. Pel que fa als arxius comarcals, l'enviament es va fer des de la Subdirecció General d'Arxius de la Generalitat, que també va enviar l'enquesta a tots els arxius comarcals del territori català, i posteriorment ens van lliurar les enquestes referents a les comarques gironines.

Es va fixar el dia 30 de juny de 2009 com a data límit per recollir les dades d'aquest bloc.

Paral·lelament a la realització, el control i la recollida d'enquestes d'aquest bloc, a partir del mes d'abril, quan ja s'havien visitat gairebé tots els ajuntaments, es van començar a treballar totes les dades que s'havien anat recollint i es van establir els primers resultats i conclusions, que s'anirien desenvolupant al llarg dels mesos.

Per a la tabulació de les respostes es va emprar una aplicació de base de dades desenvolupada a mida amb la finalitat de disposar d'una eina que servís per registrar i analitzar les dades provinents d'aquest estudi i que permetés en el futur incorporar-hi les dades provinents de nous treballs, de manera que fos possible construir una eina que donés accés a una sèrie estadística comparable en el temps.

Aquesta aplicació permet visualitzar la tabulació de cada enquesta individualment, o bé definir seleccions i ordenacions en funció de cada camp del qüestionari o pel creuament de diversos camps, de manera que possibilita una consulta dinàmica, segons les necessitats de recerca.

Un cop completada la introducció de les dades de cada qüestionari a la base de dades, es va procedir a filtrar-les i a depurar-les per tal d'assegurar-ne la consistència.

Per a l'explotació de les dades es va establir una segmentació que permetés visualitzar resultats en funció de diferents paràmetres:

» Segons si es disposa d'un servei d'arxiu normalitzat o no:

1. Centres pertanyents al SAC
2. Centres no pertanyents al SAC

» Especifica de centres especialitzats en fons fotogràfics:

3. Centres especialitzats en fons fotogràfics

» Segons la titularitat dels centres d'arxiu:

4. Arxius comarcals
5. Arxius municipals pertanyents al SAC

» Segons la segmentació demogràfica dels municipis:

6. Municipis amb més de 10.000 habitants
7. Municipis entre 5.000 i 9.999 habitants
8. Municipis amb menys de 5.000 habitants

Les dades obtingudes van ser explotades segons aquestes agrupacions, que ens van permetre analitzar detalladament cadascun dels punts de l'enquesta i establir diverses comparatives en funció de les característiques de cada grup, d'acord amb els segments assenyalats i també per àmbits territorials comarcals en els casos en què les dades eren representatives.

El format de les respostes en el qüestionari, tal com s'assenyala a l'annex, varia segons la tipologia de les preguntes, de manera que hi ha preguntes de:

- » resposta sí/no
- » resposta quantitativa
- » resposta qualitativa
- » resposta per opcions tancades
- » resposta per opcions múltiples

En alguns casos, tal com s'indica oportunament, el nivell de detall varia segons si el centre pertany al SAC o no, ja sigui pel fet que la pregunta no s'escau, o bé per la impossibilitat de respondre-la perquè no existeix un tractament arxivístic normalitzat.

Quarta fase: valoracions i conclusions

En l'última fase de l'estudi i després d'haver explotat i analitzat totes les dades resultants, es va establir primer una anàlisi i després una diagnosi detallada de cadascun dels punts. Així mateix, i segons aquesta metodologia, hem pogut definir unes conclusions generals que ens mostren i ens permeten avaluar tant a petita com a gran escala quin és l'estat dels fons i col·leccions fotogràfics de les comarques gironines.

5.0

Dades generals de l'estudi

Dades generals de l'estudi

*

	Total
Total centres enquestats	235
Total centres que han respost l'enquesta	232
Nombre de fons fotogràfics	744
Nombre de col·leccions	297
Nombre de fons de l'Administració	240
Nombre de fons d'associacions	67
Nombre de fons familiars	79
Nombre de fons personals	346
Nombre de fons empresarials	47
Volum total d'imatges	6.704.081
Volum total d'imatges digitals	2.414.887
Volum total d'imatges en suport paper i altres	4.289.194
Transferències	53
Donacions	380
Dipòsits	52
Cessions	118
Adquisicions	119
Altres	105
Centres que custodien fons audiovisuals	74
Centres que realitzen tractaments dels fons i col·leccions	51
Centres amb instal·lacions específiques per a fotografies	7
Centres que realitzen activitats de difusió	220
Centres amb personal dedicat als fons fotogràfics	76
Centres que formalitzen documentalment els ingressos	32

* Dades recollides el juny de 2009.

Aula de preescolar del Col·legi Verd, Girona, 1933. Autor: Valentí Fargnoli. Fons Emili Massanas i Burcet. (fragment)

Segmentació de dades segons la tipologia de centres

Sobre el nombre total de centres que han respost l'enquesta

*

	1	2	3 **	4	5
Total centres	35	198	3	8	20
Nombre de fons fotogràfics	469	275	116	174	272
Nombre de col·leccions	182	115	55	63	116
Centres que custodien fons audiovisuals	20	54	3	5	15
Volum total d'imatges	6.103.729	600.352	5.250.630	404.492	558.545
Volum total d'imatges digitals	1.978.687	436.200	1.816.889	61.698	99.340
Volum total d'imatges en suport paper i altres	4.125.042	164.152	3.433.741	342.794	459.205
Centres que realitzen tractaments dels fons i col·leccions	27	24	3	7	15
Centres amb instal·lacions específiques per a fotografies	6	1	2	2	4
Centres que realitzen activitats de difusió	32	188	3	8	19
Centres amb personal dedicat a l'arxiu	21	55	3	6	13
Centres que formalitzen documentalment els ingressos	20	12	3	6	16

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC.

** Inclou INSPAI, Centre de la Imatge de la Diputació de Girona; Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI) de l'Ajuntament de Girona i Arxiu d'Imatges de l'Ajuntament d'Olot.

6.0

L'àmbit geogràfic de l'estudi abraça els 221 municipis de les comarques gironines, i s'ha fet extensiu a tots els organismes públics.

Estudi de camp

Resultats i diagnosi

6.1. Dades bàsiques

6.1.1. Caracterització dels individus enquestats, nivell de resposta i segmentació de l'explotació

L'àmbit geogràfic de l'estudi abraça els 221 municipis de les comarques gironines, i s'ha fet extensiu a tots els organismes públics (ajuntaments, consells comarcals i Diputació de Girona), així com al conjunt d'arxius que formen part del Sistema d'Arxius de Catalunya (SAC), motiu pel qual s'hi inclou també, tot i ser de titularitat privada, la Biblioteca Arxiu Palau de Peralada.

Mapa I / Àmbit geogràfic de l'estudi superposat a la divisió comarcal.

Caracterització dels municipis de l'estudi

	Total	Percentatge
Municipis de l'estudi	221	100,0
Municipis de més de 10.000 habitants	21	9,5
Municipis de 10.000 a 5.000 habitants	10	4,5
Municipis de 5.000 a 3.000 habitants	15	6,8
Municipis de menys de 3.000 habitants	175	79,2
Municipis de menys de 10.000 habitants	200	90,5

La Llei 10/2001, d'arxius i documents, defineix tres segments de municipis en relació amb les obligacions quant als arxius i en funció de la seva demografia:

- » Municipis de més de 10.000 habitants, obligats a implantar un servei municipal d'arxiu. En els casos en què el municipi coincideix amb el cap de comarca és possible establir convenis de col·laboració per tal que l'arxiu comarcal assumeixi les funcions d'arxiu municipal i es faci càrrec de la documentació semiactiva i històrica.
- » Municipis de més de 5.000 habitants i menys de 10.000, en els quals s'ha de fomentar de manera preferent la

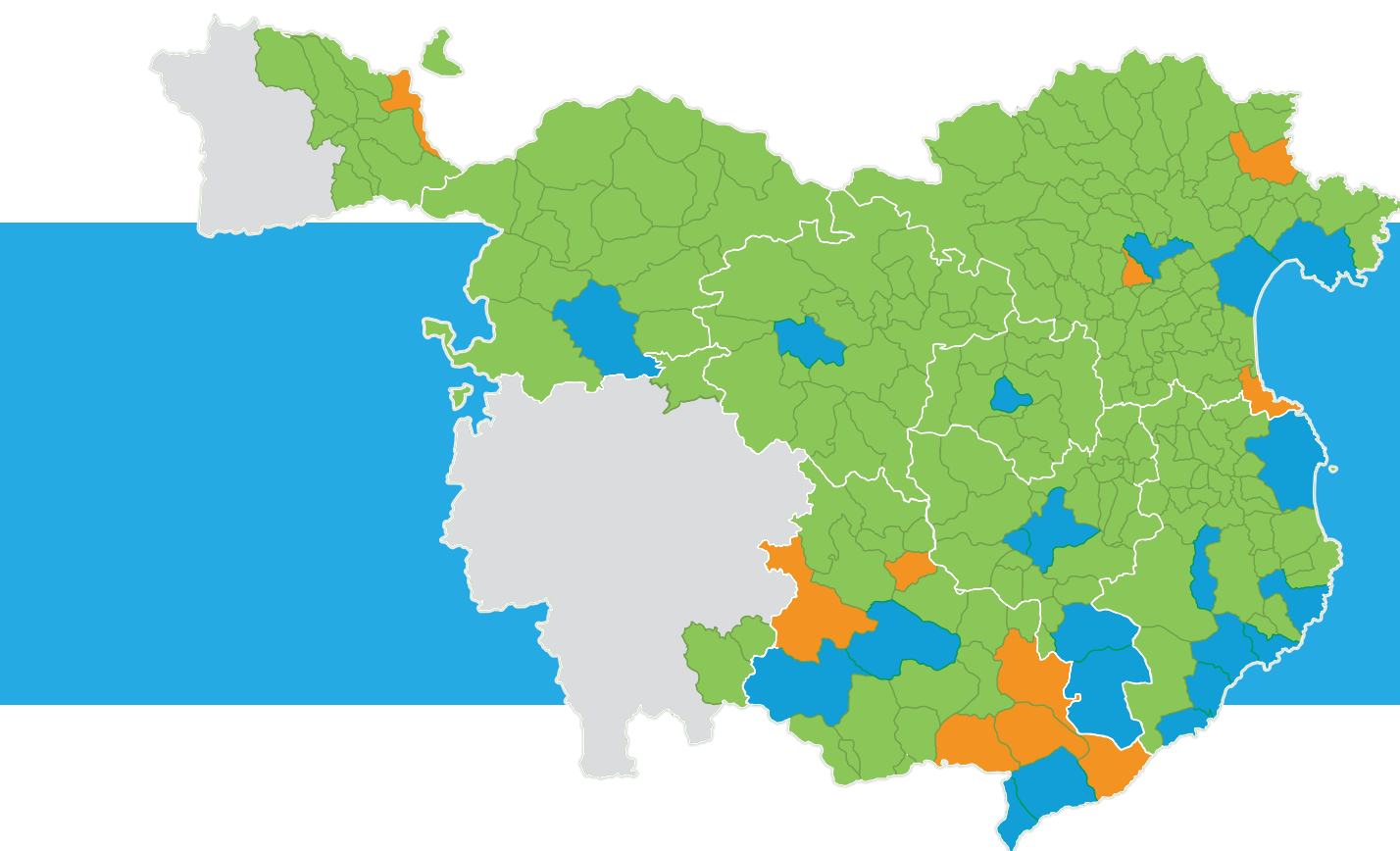
creació d'arxius que s'integrin en el SAC, si bé poden dipositar la documentació històrica a l'arxiu comarcal mitjançant conveni.

- » Municipis de menys de 5.000 habitants, que poden assumir la creació d'arxius que s'integrin al SAC o bé dipositar la documentació històrica a l'arxiu comarcal mitjançant conveni.

En el cas que ens ocupa contrasta clarament la proporció entre els 21 municipis de més de 10.000 habitants (el 9,5 %) davant els 10 entre 5.000 i 9.999 (el 4,5 %) i els 190 que se situen per sota del llindar dels 5.000 (el 86 %).

La Llei 19/2001, d'arxius i documents, obliga els municipis de més de 10.000 habitants a implantar un servei municipal d'arxiu. El 86 % dels municipis gironins se situen per sota del llindar dels 5.000 habitants.

Mapa 2 / Demografia dels municipis.

10.000 habitants o més
De 9.999 a 5.000 habitants
Menys de 5.000 habitants

Caracterització dels arxius pertanyents al SAC inclosos en l'estudi¹

	Total
Centres d'arxiu pertanyents al SAC	35
Municipis de més de 10.000 habitants amb arxiu integrat al SAC	18
Arxius municipals	20
Arxius municipals en municipis de menys de 5.000 habitants	2
Arxius comarcals	8
Arxiu de la Diputació de Girona	1
Arxius especialitzats en fons fotogràfics	3

¹ En alguns casos, les funcions d'arxiu municipal són desenvolupades per l'arxiu comarcal. També cal considerar el cas de municipis de menys de 5.000 habitants caps de comarca, que, per tant, disposen d'arxiu comarcal.

Els fons i les col·leccions fotogràfics objecte d'aquest estudi es troben dipositats tant en arxius inclosos en el SAC com en organismes públics que no disposen d'un servei d'arxiu, motiu pel qual diferenciem diversos segments en relació amb la distribució dels qüestionaris i ens referim tant a arxius com a ens gestors d'aquests i/o titulars de fons i col·leccions.

L'estudi ha obtingut un nivell de resposta del 98,7 %, de manera que els resultats ofereixen una representativitat total sobre els fons i les col·leccions fotogràfics en els segments assenyalats, tot i que cal remarcar que encara deixen sense analitzar els fons i les col·leccions fotogràfics conservats en altres tipologies d'arxiu i institucions públiques i privades.

Total d'enquestats, arxius i organismes sense fons fotogràfics i nivell de resposta

	Ajuntaments (no SAC)	Arxius municipals i Biblioteca de Peralada (SAC)	Arxius comar- cals (SAC)	Consells co- marcals (SAC)	Diputació de Girona (SAC)	Total
Total respostes ¹	198 / 84,3	21 / 8,9	8 / 3,4	4 / 1,7	1 / 0,4	232 / 98,7
Sense fons ²	10 / 5,1	1 / 4,8	1 / 12,5	0 / 0,0	0 / 0,0	12 / 5,2
No responen ¹	3 / 1,3	0 / 0,0	0 / 0,0	0 / 0,0	0 / 0,0	3 / 1,3
Total enquestats ¹	201 / 85,5	21 / 8,9	8 / 3,4	4 / 1,7	1 / 0,4	235 / 100,0

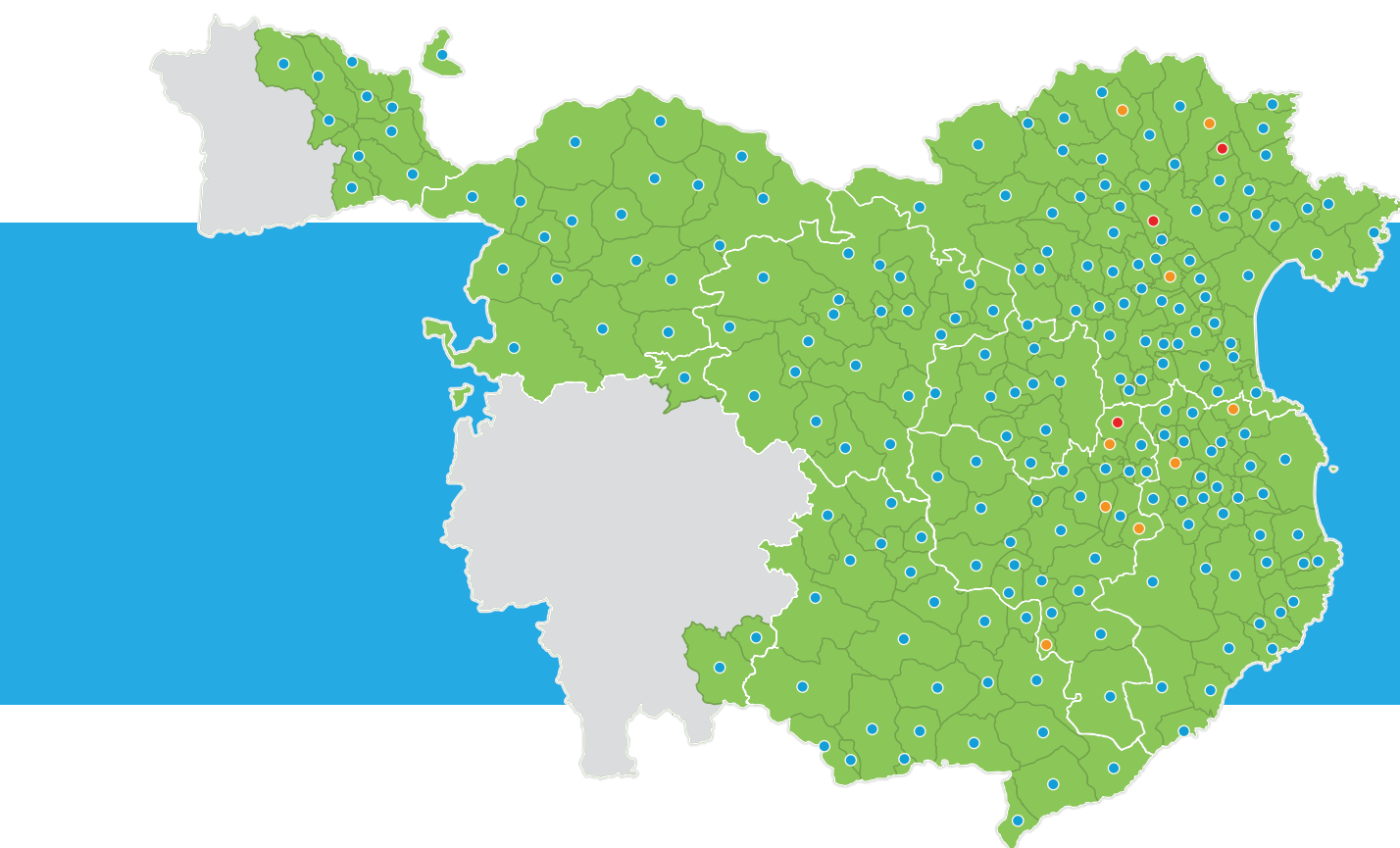
¹ Percentatge sobre el total d'enquestats.

² Percentatge sobre el total de respostes.

L'estudi ha obtingut un nivell de resposta del 98,7 %.

Mapa 3 / Municipis enquestats i respostes.

Municipis on s'han respost les enquestes

Municipis on s'han respost les enquestes, però que no disposen de fons fotogràfics

Municipis on no s'han respost les enquestes

El nombre total d'enquestes distribuïdes és de 235, que corresponen a tots els municipis gironins (221) i a diverses institucions que disposen de fons fotogràfics. Això fa que en el cas d'algunes poblacions el nombre de centres enquestats sigui superior a un:

- » Banyoles (Arxiu Municipal i Fons d'Imatges del Pla de l'Estany)
- » La Bisbal d'Empordà (Arxiu Comarcal del Baix Empordà i Fons del Consell Comarcal del Baix Empordà)
- » Figueres (Arxiu Municipal de Figueres i Arxiu Comarcal de l'Alt Empordà)
- » Girona (Centre de Recerca i Difusió de la Imatge, INSPAI - Centre de la Imatge de la Diputació de Girona, Arxiu Històric de Girona i Fons del Consell Comarcal del Gironès)
- » Peralada (Fons de l'Ajuntament de Peralada i Biblioteca Arxiu Palau de Peralada)
- » Puigcerdà (Fons de l'Ajuntament de Puigcerdà i Arxiu Comarcal de la Cerdanya)
- » Ripoll (Fons de l'Ajuntament de Ripoll, Fons del Consell Comarcal del Ripollès i Arxiu Comarcal del Ripollès)
- » Santa Coloma de Farners (Fons de l'Ajuntament de Santa Coloma de Farners i Arxiu Comarcal de la Selva)

La presència de fons i col·leccions fotogràfics és aclaparadora en tots els segments en què s'ha dividit l'explotació de les dades. De manera global, solament un 5,6 % de les respostes corresponen a arxius o organismes que no en conserven. És a dir, el 91,3 % de les respostes rebudes corresponen a arxius i/o organismes que sí que en conserven, malgrat que en el 83 % dels casos es tracta d'ajuntaments que no disposen de servei d'arxiu integrat al SAC. La dada és prou eloqüent per posar en relleu la importància i, alhora, la dispersió i el control i tractament arxivístic limitat dels fons i col·leccions.

Segmentació de l'explotació

L'explotació de les dades s'ha realitzat d'acord amb la següent segmentació dels individus enquestats:¹

1. Centres pertanyents al SAC
2. Centres no pertanyents al SAC
3. Centres especialitzats en fons fotogràfics
4. Arxius comarcals
5. Arxius municipals pertanyents al SAC
6. Municipis de més de 10.000 habitants
7. Municipis entre 5.000 i 9.999 habitants
8. Municipis de menys de 5.000 habitants

¹ El número que identifica cada segment és el que s'utilitza en l'encapçalament de les columnes de les diverses taules d'explotació de dades.

El nombre total d'enquestes distribuïdes és de 235, que corresponen a tots els municipis gironins (221) i a diverses institucions que disposen de fons fotogràfics.

6.2. Contingut i estructura dels fons i col·leccions fotogràfics

6.2.1. Nombre de fons i col·leccions fotogràfics

Totals i % per segments de centres amb fons i/o col·leccions fotogràfics

*

	Total	1	2	3	4	5	6	7	8
Totals i % ¹	220 / 100,0	32 / 14,5	188 / 85,5	3 / 1,4	7 / 3,2	19 / 8,6	30 / 13,6	11 / 5,0	179 / 81,4

¹ Percentatge sobre el total de centres amb fons fotogràfics i/o col·leccions (220).

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC / 6. Municipis > 10.000 hab. / 7. Municipis entre 5.000 i 9.999 hab. / 8. Municipis < 10.000 hab.

Totals i % del nombre de centres amb fons i/o col·leccions fotogràfics per comarques

	Alt Empordà	Baix Empordà	Cerdanya	Garrotxa	Gironès	Pla de l'Estany	Ripollès	Selva
Totals i % ¹	69 / 29,5	35 / 15,9	12 / 5,5	21 / 9,5	25 / 11,4	12 / 5,5	21 / 9,5	26 / 11,8

¹ Percentatge sobre el total de centres amb fons fotogràfics i/o col·leccions (220).

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC / 6. Municipis > 10.000 hab. / 7. Municipis entre 5.000 i 9.999 hab. / 8. Municipis < 10.000 hab.

Totals, % i mitjana per segments de fons i col·leccions fotogràfics

*

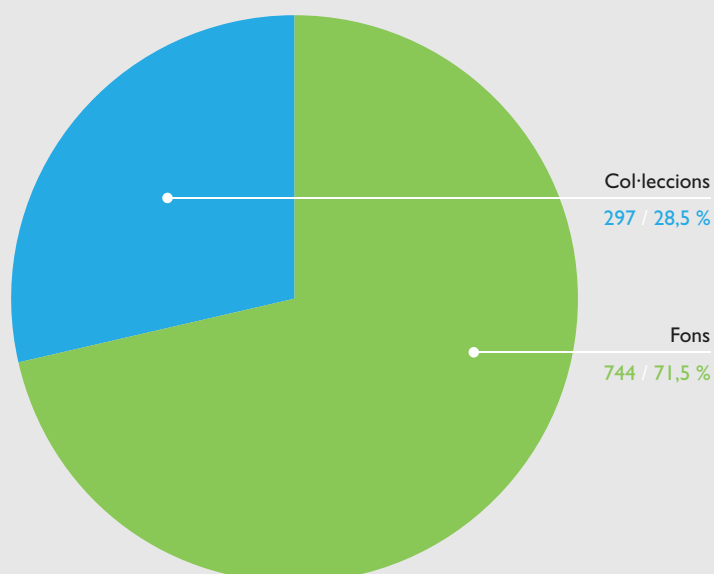
	Total	1	2	3	4	5	6	7	8
Fons ¹	744 / 100,0	469 / 63,0	275 / 37,0	116 / 15,6	174 / 23,4	272 / 36,6	457 / 61,4	33 / 4,4	254 / 34,2
Mitjana ²	3,4	14,7	1,5	38,7	24,9	14,3	15,2	3,0	1,4
Col·leccions ¹	297 / 100,0	182 / 61,3	115 / 38,7	55 / 18,5	63 / 21,2	116 / 39,1	178 / 59,9	18 / 6,1	101 / 34,0
Mitjana ²	1,4	5,7	0,6	18,3	9,0	6,1	5,9	1,6	0,6

¹ Percentatge sobre el total de fons i col·leccions (744 i 297 respectivament).

² La mitjana s'ha calculat en relació amb els totals de centres amb fons i/o col·leccions fotogràfics de cada segment.

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC / 6. Municipis > 10.000 hab. / 7. Municipis entre 5.000 i 9.999 hab. / 8. Municipis < 10.000 hab.

Nombre i percentatge de fons i col·leccions fotogràfics

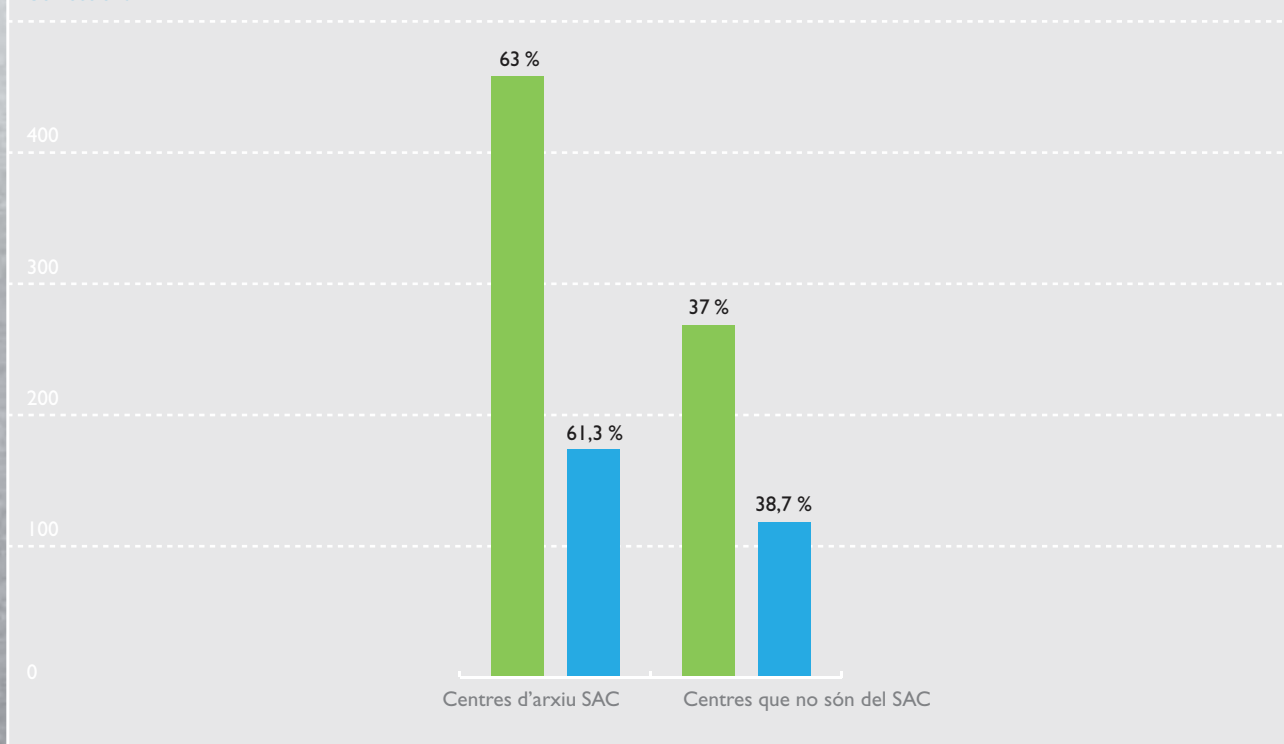

Percentatge de fons i col·leccions fotogràfics per segments

Fons

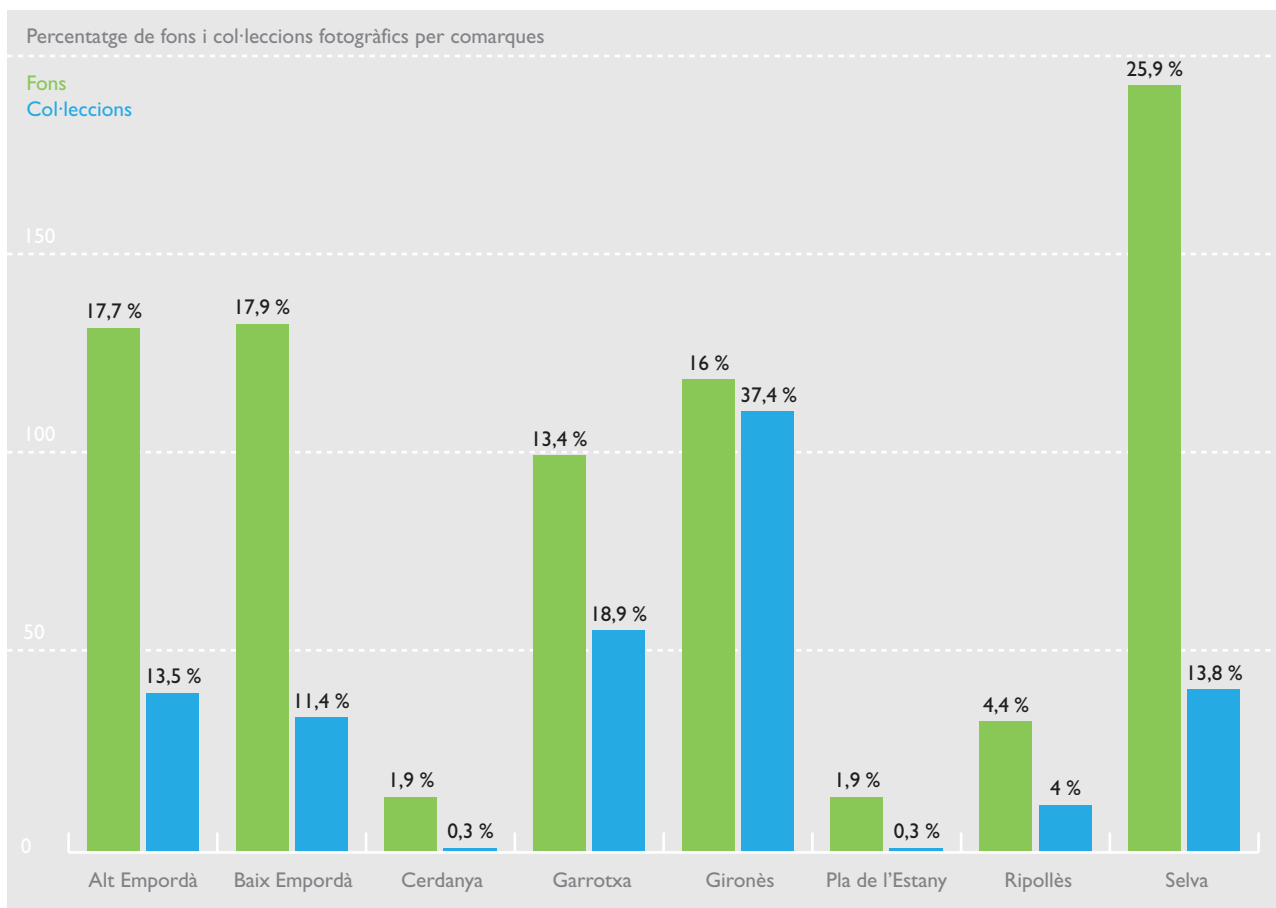
Col·leccions

Totals i % del nombre de fons o col·leccions fotogràfics per comarques

	Alt Empordà	Baix Empordà	Cerdanya	Garrotxa	Gironès	Pla de l'Estany	Ripollès	Selva
Fons ¹	132 / 17,7	133 / 17,9	14 / 1,9	100 / 13,4	119 / 16,0	14 / 1,9	33 / 4,4	193 / 25,9
Col·leccions ¹	40 / 13,5	34 / 11,4	1 / 0,3	56 / 18,9	111 / 37,4	1 / 0,3	12 / 4,0	41 / 13,8

¹ Percentatge sobre el total de fons i col·leccions (744 i 297 respectivament).

Del total de 235 enquestes, 220 (93,6 %) corresponen a centres que conserven fons o col·leccions fotogràfics. D'aquests centres, 32 (el 14,5 %) pertanyen al SAC, mentre que els 188 restants (85,5 %) no. Dins el primer grup cal destacar l'existència de tres centres especialitzats o bé que disposen d'una secció especialitzada en fons fotogràfics, a més de set arxius comarcals. 19 centres (el 8,6 %) corresponen a arxius municipals.

Des del punt de vista del territori, és destacable el predomini dels municipis de menys de 5.000 habitants, molt per davant dels que se situen entre els 5.000 i per sota dels 10.000, que solament representen un 5 %, mentre que als de més de 10.000 els correspon un 13,6 %.

Si prenem com a referència els àmbits comarcals, l'Alt Empordà se situa al davant amb un 29,5 % dels centres, seguit ja amb distància (el 15,9 %) del Baix Empordà. La Selva i el Gironès el segueixen amb un 11,8 i 11,4 % respectivament. El Ripollès i la Garrotxa se situen ambdós en el 9,5 %, men-

tre que la Cerdanya i el Pla de l'Estany ho fan en el 5,5 %.

El nombre total de fons conservats és de 744, mentre que el de col·leccions és de 297. Pel que fa a la distribució de fons, el nombre més elevat (63 %) el trobem entre els centres d'arxiu integrats al SAC, distribuïts principalment entre arxius municipals (36,6 %) i comarcals (23,4 %). Un 15,6 % és gestionat pel conjunt dels tres arxius que hem considerat com a centres especialitzats o bé que disposen d'una secció especialitzada en fons fotogràfics, però cal assenyalar que les seves dades es troben incloses en el global dels arxius integrats al SAC i, en dos casos, també en el segment corresponent a arxius municipals pertanyents al SAC.

El nombre total de fons conservats és de 744, mentre que el de col·leccions és de 297.

Tot i aquest predomini dels fons conservats en arxius integrats al SAC, és remarcable que el 83 % dels centres que

hem vist que no hi pertanyen custodien un 37 % del total. Més endavant podrem valorar aquestes dades de manera més detallada en referir-nos al volum concret d'aquests fons.

Pel que fa a les col·leccions, els percentatges que ens mostra la taula ens porten a una valoració paral·lela a l'anterior, tot remarcant que el nombre d'aquestes que es troba en arxius fora del SAC és lleugerament superior (1,7 punts més) al que hem vist en el cas dels fons.

Si analitzem les dades des d'un punt de vista territorial, el cas de la Selva destaca per davant de tots amb un 25,9 % del total de fons, mentre que l'Alt i el Baix Empordà i el Gironès se situen a l'entorn del 16-18 %, aproximadament, seguits de la Garrotxa amb un 13,4 %. A força distància se situen primer el Ripollès amb un 4,4 % i més allunyats encara els casos de la Cerdanya i el Pla de l'Estany, amb un 1,9 % cada un.

El cas de la Selva destaca per davant de tots amb un 25,9 % del total de fons.

En el cas de les col·leccions, el valor més elevat correspon al Gironès (37,4 %), seguit de la Garrotxa (18,9 %). Alt i Baix Empordà i la Selva oscil·len entre l'11,4 i el 13,8 %, seguits a molta distància de la Cerdanya i el Pla de l'Estany, amb només un 0,3 %.

En la distribució dels fons en relació amb els l·lindars demogràfics dels municipis és remarcable que més d'un 34 % dels fons i col·leccions són en municipis de menys de 5.000 habitants. De totes maneres, el pes específic d'aquestes dades s'ha de ponderar pel fet que el nombre de municipis petits ocupa un percentatge molt elevat dins l'àmbit territorial de l'estudi, fet que pot induir a concedir-los un valor superior al que realment els correspon. Si ens fixem en la mitjana pel que fa a fons i col·leccions, veurem que és als centres especialitzats on n'hi ha més concentració, amb 38,7 fons i 18,3 col·leccions per centre. Els arxius comarcals assoleixen també valors elevats, amb 24,9 fons i nou col·leccions.

Més d'un 34 % dels fons i col·leccions són en municipis de menys de 5.000 habitants.

La mitjana ens permet igualment ponderar la visió en relació amb els centres dins i fora del SAC, ja que si bé aquests segons són molt més nombrosos, presenten valors d'1,5 fons i 0,6 col·leccions, mentre que als centres adscrits al SAC aquests valors són de 14,7 i 5,7.

Incendi a la discoteca Skinsad de Banyoles. Abril de 1979. Autor: Joan Comalat. Fons Joan Comalat. (fragment)

6.2.2. Centres amb fons fotogràfics íntegres

Totals i % per segments de centres amb fons fotogràfics íntegres

*

	Total	1	2	3	4	5	6	7	8
Totals i % ¹	196 / 100,0	24 / 12,2	172 / 87,8	3 / 1,6	5 / 2,6	15 / 7,7	23 / 11,7	8 / 4,1	165 / 84,2

¹ Percentatge sobre el total de centres amb fons fotogràfics íntegres

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC / 6. Municipis > 10.000 hab. / 7. Municipis entre 5.000 i 9.999 hab. / 8. Municipis < 10.000 hab.

Totals i % del nombre de centres amb fons fotogràfics íntegres per comarques

	Alt Empordà	Baix Empordà	Cerdanya	Garrotxa	Gironès	Pla de l'Estany	Ripollès	Selva
Totals i % ¹	59 / 30,1	28 / 14,3	14 / 7,1	20 / 10,2	21 / 10,7	11 / 5,6	20 / 10,0	22 / 11,2

¹ Percentatge sobre el total de centres amb fons fotogràfics íntegres

S'ha considerat rellevant conèixer fins a quin punt cada un d'aquests centres conserva de manera íntegra els materials de cada productor, un indicador, ni que sigui indirecte, dels materials que romanen en mans privades i no apareixen en aquest estudi.

Un cop més es palesa la importància dels fons conservats fora dels arxius pertanyents al SAC, ja que mentre els que en formen part conserven un 12,2 % dels fons íntegres, un 87,8 % es troben en centres no integrats al SAC. Cal des-

tacar a més el fet que el 84,2 % és en municipis de menys de 5.000 habitants.

La distribució comarcal dels fons íntegres se situa en el nivell més baix al Pla de l'Estany, amb un 5,6 %, seguit de la Cerdanya (7,1 %). Ripollès, Garrotxa, Gironès i la Selva es mouen en valors des de 10 a l'11,2 %. Els més elevats són els del Baix Empordà (14,3 %) i, a força distància, l'Alt Empordà (30,1 %).

6.2.3. Centres amb fons audiovisuals

Totals i % per segments de centres amb fons audiovisuals

*

	Total	1	2	3	4	5	6	7	8
Totals i % ¹	74 / 100,0	20 / 27,0	54 / 73,0	3 / 4,1	5 / 6,8	15 / 20,3	19 / 25,7	4 / 5,4	51 / 68,9

¹ Percentatge sobre el total de centres amb fons audiovisuals (74).

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC / 6. Municipis > 10.000 hab. / 7. Municipis entre 5.000 i 9.999 hab. / 8. Municipis < 10.000 hab.

Totals i % de centres amb fons audiovisuals per comarques

	Alt Empordà	Baix Empordà	Cerdanya	Garrotxa	Gironès	Pla de l'Estany	Ripollès	Selva
Totals i % ¹	16 / 21,6	11 / 14,9	2 / 2,7	8 / 10,8	14 / 18,9	3 / 4,1	7 / 9,5	11 / 14,9

¹ Percentatge sobre el total de centres amb fons audiovisuals (74).

Tot i no ser l'objectiu central de l'estudi, els materials audiovisuals estan adquirint una presència i experimentant un creixement que és indispensable avaluar almenys en una primera aproximació. Un cop més, les dades mostren com el nombre de centres amb materials audiovisuals és molt superior fora del SAC (73 %) que dins d'aquest (27 %), amb un predomini que se centra també en els municipis de menys de 5.000 habitants (68,9 %). De totes maneres, el valor més indicatiu és el fet que globalment els fons audiovisuals són presents en un 33,8 % dels centres que han respost l'enquesta i que tenen fons i col·leccions fotogràfics.

Pel que fa a la distribució per comarques, el 21,6 %, que correspon al valor més alt, el trobem a l'Alt Empordà, seguit del Gironès (18,9 %), el Baix Empordà i la Selva (14,9 %)

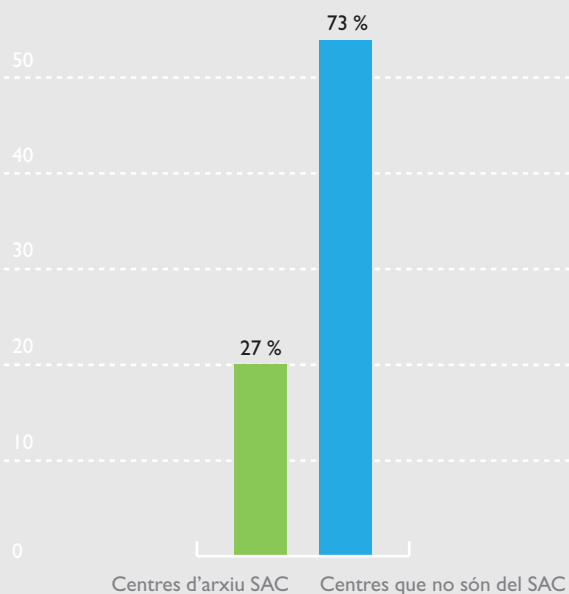
cada un), la Garrotxa (10,8 %), el Ripollès (9,5 %), el Pla de l'Estany (4,1 %) i la Cerdanya (2,7 %). Aquestes dades s'han de llegir ponderades per la diferència en el nombre de municipis que acullen cada una, però que, amb tot, posen en relleu pautes similars a les que hem observat per als fons i col·leccions fotogràfics.

Els fons audiovisuals són presents en un 33,8 % dels centres.

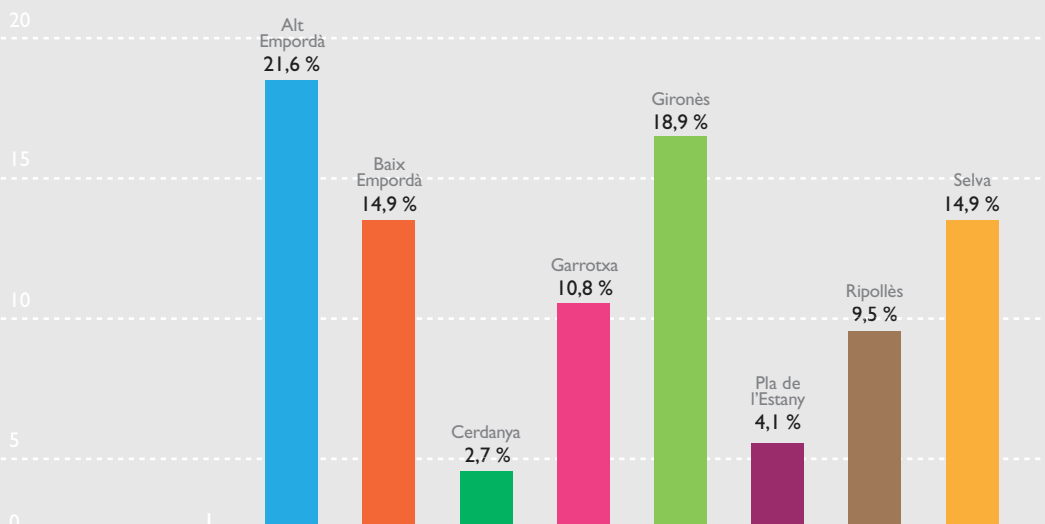
SPRINT DE LA FLAMA

Percentatge de centres amb fons audiovisuals per segments

Percentatge de centres amb fons audiovisuals per comarques

6.2.4. Tipologia de fons fotogràfics

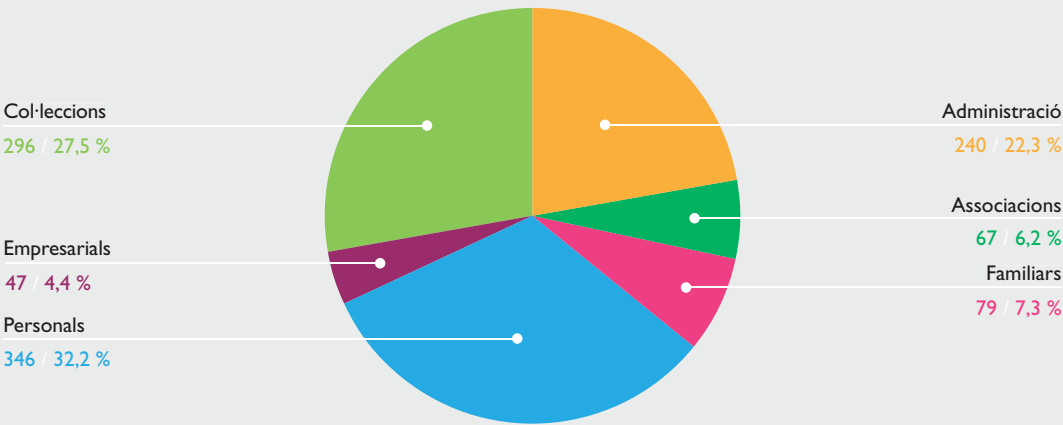
Totals, % i mitjana per tipologies i segments (la pregunta permet respostes múltiples)

	Total	1	2	3	4	5	6	7	8
Administració	240 / 100,0	63 / 26,3	177 / 73,8	8 / 3,3	39 / 16,3	20 / 8,3	62 / 25,8	11 / 4,6	167 / 69,6
% global ¹	22,3	9,6	42,3	4,7	16,2	5,1	9,7	19,6	43,9
Associacions	67 / 100,0	54 / 80,6	13 / 19,4	8 / 11,9	30 / 44,8	22 / 32,8	53 / 79,1	4 / 6,0	10 / 14,9
% global ¹	6,2	8,2	3,1	4,7	12,4	5,6	8,3	7,1	2,6
Familiars	79 / 100,0	34 / 43,0	45 / 57,0	16 / 20,3	14 / 17,7	21 / 26,6	31 / 39,2	4 / 5,1	44 / 55,7
% global ¹	7,3	5,2	10,8	9,5	5,8	5,3	4,9	7,1	11,6
Personals	346 / 100,0	279 / 80,6	67 / 19,4	57 / 16,5	76 / 22,0	193 / 55,8	272 / 78,6	17 / 4,9	57 / 16,5
% global ¹	32,2	42,5	16,0	33,7	31,5	48,9	42,6	30,4	15,0
Empresarials	47 / 100,0	45 / 95,7	2 / 4,3	25 / 53,2	19 / 40,4	23 / 48,9	43 / 91,5	2 / 4,3	2 / 4,3
% global ¹	4,4	6,8	0,5	14,8	7,9	5,8	6,7	3,6	0,5
Col·leccions	296 / 100,0	182 / 61,5	114 / 38,5	55 / 15,6	63 / 21,3	116 / 39,2	178 / 60,1	18 / 6,1	100 / 33,8
% global ¹	27,5	27,7	27,3	32,5	26,1	29,4	27,9	32,1	26,3

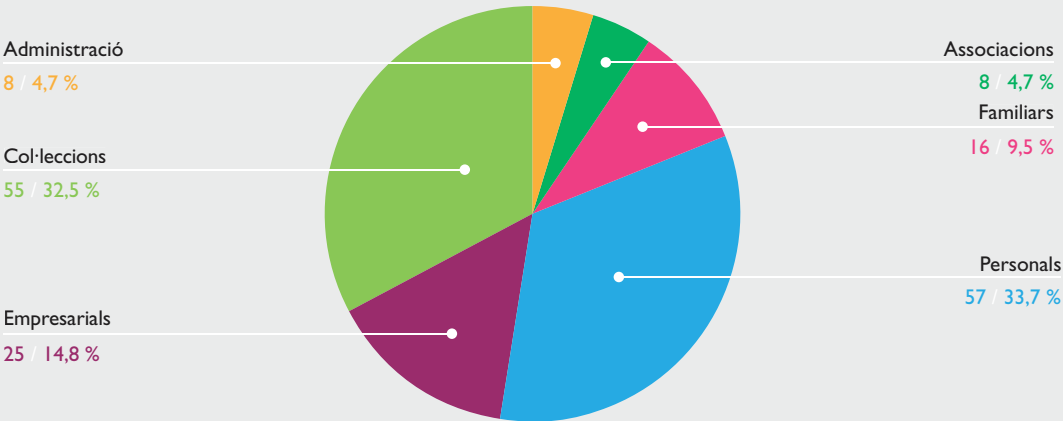
¹ Aquest percentatge s'ha calculat en relació amb els totals de tipologies de cada segment.

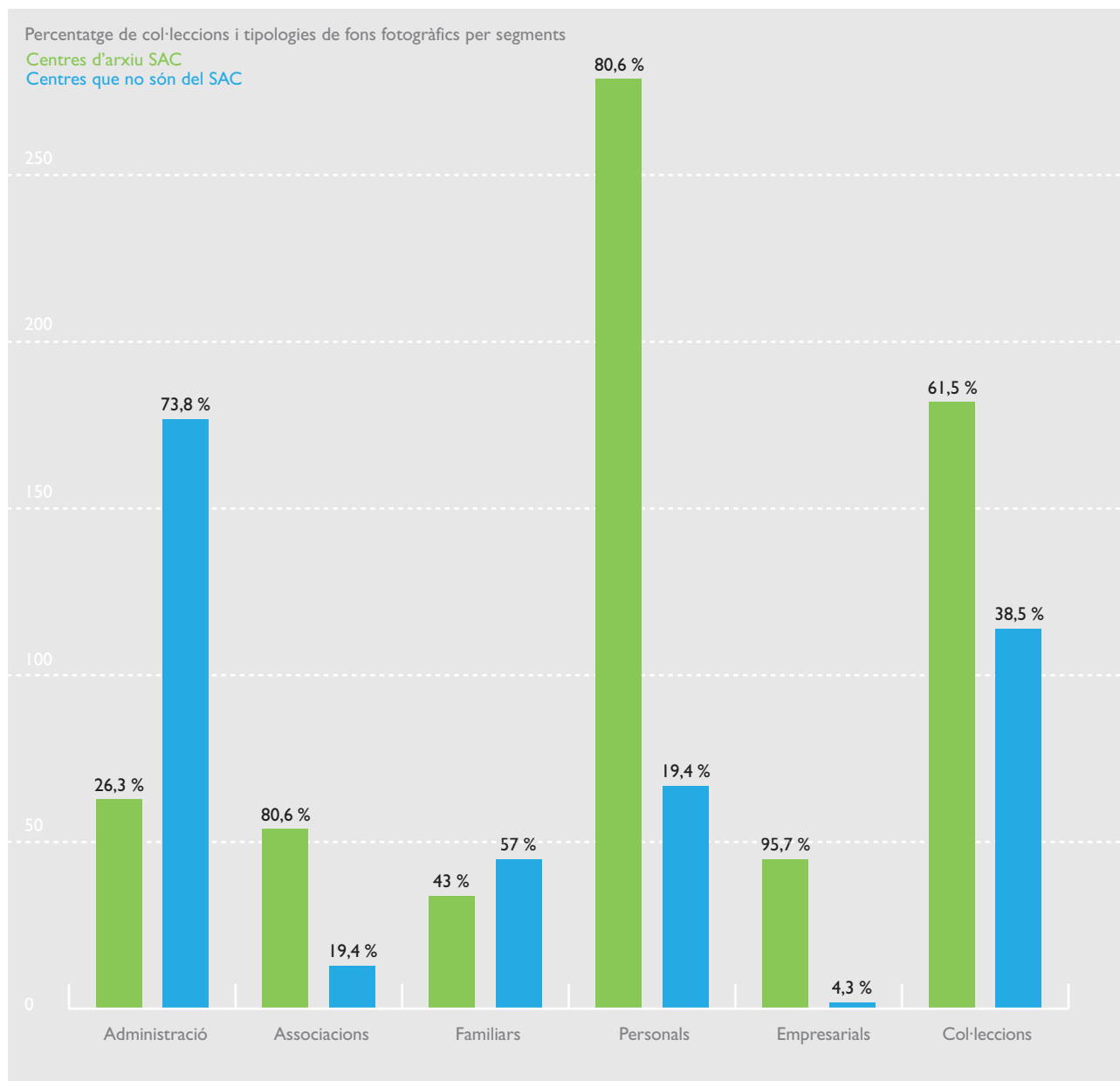
* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC / 6. Municipis > 10.000 hab. / 7. Municipis entre 5.000 i 9.999 hab. / 8. Municipis < 10.000 hab.

Nombre i percentatge global de fons i col·leccions fotogràfics per tipologies

Centres especialitzats

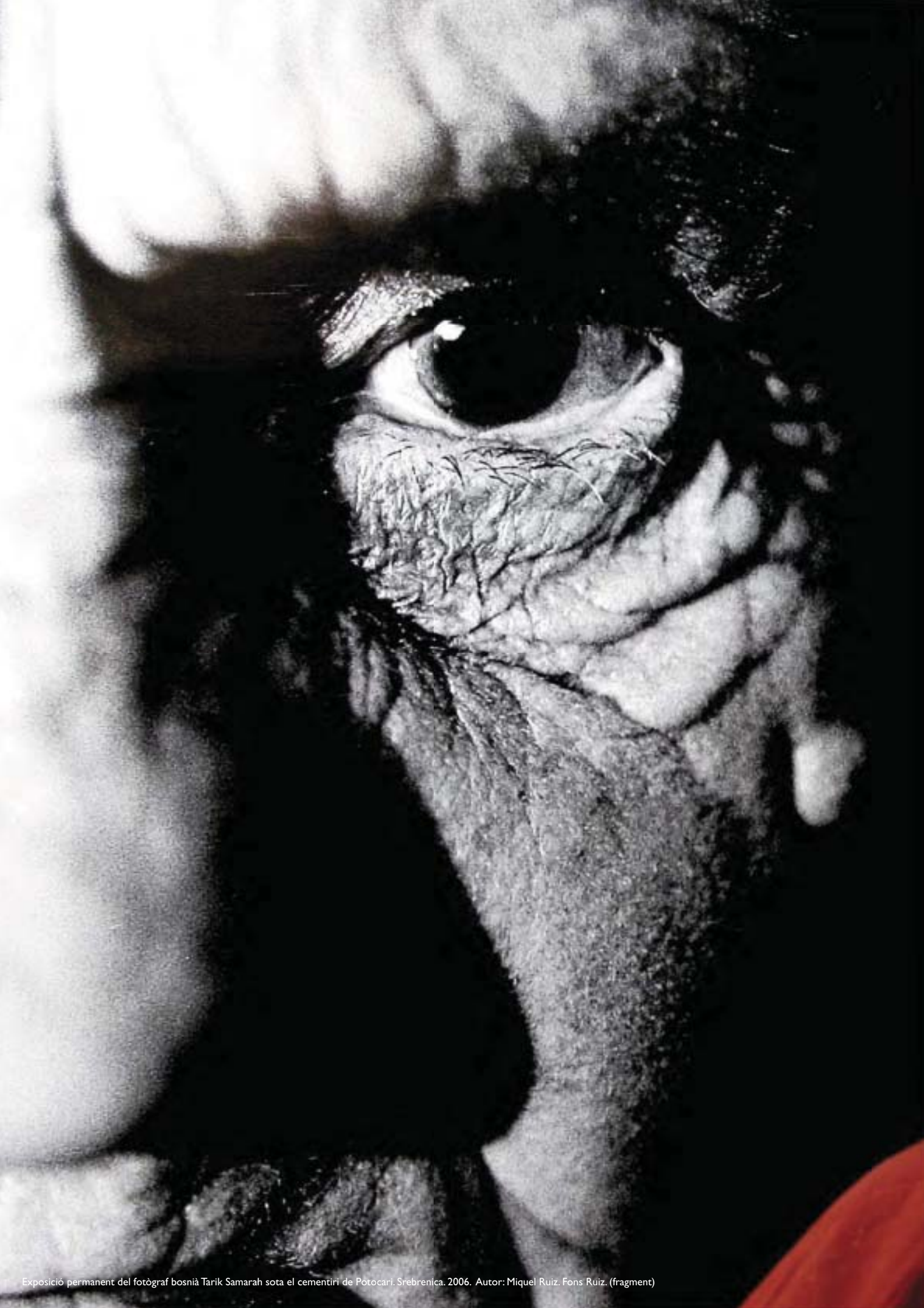
Tot i la complexitat que comporta definir els continguts a partir d'un nombre reduït de tipologies, els resultats són força indicatius tant pel que fa a les temàtiques documentades com, en molts casos, al mateix procés de formació dels fons i col·leccions fotogràfics.

Globalment, les tipologies de fons més abundants són les personals (32,2 %) i de l'administració (22,3 %). Els fons familiars i d'associacions mostren una presència molt inferior, del 7,3 al 6,2 %, seguida encara amb una presència més baixa dels empresarials, que solament assolixen el 4,4 %. Per contra, les col·leccions assolixen una presència també força elevada, amb el 27,5 %.

Les tipologies de fons més abundants són les personals (32,2 %) i de l'Administració (22,3 %).

L'anàlisi per segments ens mostra, en el cas de la tipologia **administració**, com aquesta és més abundant, amb una clara diferència, en els centres no pertanyents al SAC i preferentment en municipis per sota del llindar dels 5.000 habitants. Aquest fet demostra que, majoritàriament, els fons s'han format en aquest cas com a resultat de l'activitat del mateix ajuntament i que en pocs respon al resultat de polítiques de captació. De fet, el percentatge decreix en relació inversa amb el nombre d'habitants dels municipis. Entre les tipologies d'arxiu, són els comarcals els que lideren el grup, seguits a força distància dels centres especialitzats i els arxius municipals del SAC.

La tipologia **associacions**, que ocupa el cinquè lloc en el global de tipologies, és més abundant, en canvi, en els arxius pertanyents al SAC, amb els valors més elevats als arxius comarcals. Centres especialitzats i arxius municipals del SAC es mouen entre el 4,7 i el 5,6 %, a no massa distància

del percentatge global, del 6,2 %. Aquest tipus de fons són clarament més abundants en els municipis de més de 10.000 habitants, i molt menys representats en els de menys de 5.000.

La tipologia **familiars** ocupa globalment el quart lloc, i és més abundant als centres de fora del SAC, amb un percentatge del 10,8 enfront el 5,2 %, alhora que també és més present en municipis de menys de 5.000 habitants que no pas en els més grans. Per tipologies d'arxius, són els centres especialitzats els que assoleixen un nivell de més presència, amb un 9,5 %.

La tipologia **personals** és clarament la més abundant, ja que globalment li correspon un 32,2 %. En aquest cas es percep que la seva captació és molt probablement el resultat de polítiques que deriven de la planificació dels arxius o de l'atracció que han exercit en existir. Així, veiem que és en els centres especialitzats, en els arxius comarcals i en els municipals integrats al SAC on es donen els valors més elevats. Contràriament, els centres fora del SAC i els municipis de menys de 5.000 habitants presenten les concentracions més baixes.

La tipologia **empresarials**, tot i presentar globalment el valor més baix (el 4,4 %), mostra també com s'ha fet present en els arxius fonamentalment com a resultat de circumstàncies similars a les del segment comentat més amunt. La seva presència és purament testimonial en centres fora del SAC i en municipis petits. En canvi, és en els centres especialitzats on ocupa un percentatge remarcable, seguida amb distància dels arxius comarcals i els municipals dins el SAC.

Pel que fa a les **col·leccions**, que globalment ocupen el segon lloc, presenten una clara diferència amb tota la resta, ja que, tot i la presència superior en els centres especialitzats, són presents en un percentatge molt similar en tots els segments considerats. Pel que fa a les col·leccions, que globalment ocupen el segon lloc, són presents en un 27,5 % dels centres.

6.2.5. Cronologia dels fons i col·leccions fotogràfics

Rangs cronològics inicials dels fons i col·leccions per centres (totals i % per rangs i per segments)

*

	Total	1	2	3	4	5	6	7	8
Anterior a 1900	51 / 24,1	26 / 86,7	25 / 13,7	3 / 100,0	6 / 87,5	17 / 100,0	23 / 82,1	5 / 45,5	23 / 13,3
1901 a 1920	46 / 21,7	0 / 0,0	46 / 25,3	0 / 0,0	0 / 0,0	0 / 0,0	0 / 0,0	1 / 9,1	45 / 26,0
1921 a 1940	22 / 10,4	0 / 0,0	22 / 12,1	0 / 0,0	0 / 0,0	0 / 0,0	0 / 0,0	1 / 9,1	21 / 12,1
1941 a 1960	17 / 8,0	1 / 3,3	16 / 8,8	0 / 0,0	1 / 12,5	0 / 0,0	0 / 0,0	2 / 18,2	15 / 8,7
1961 a 1980	21 / 9,9	0 / 0,0	21 / 11,5	0 / 0,0	0 / 0,0	0 / 0,0	2 / 7,1	0 / 0,0	19 / 11,0
1981 a 2000	29 / 13,7	1 / 3,3	28 / 15,4	0 / 0,0	0 / 0,0	0 / 0,0	1 / 3,6	1 / 9,1	27 / 15,6
A partir de 2001	26 / 12,3	2 / 6,7	24 / 13,2	0 / 0,0	0 / 0,0	0 / 0,0	2 / 7,1	1 / 9,1	23 / 13,3
Total centres	212 / 100	30 / 100	182 / 100	3 / 100	8 / 100	17 / 100	28 / 100	11 / 100	173 / 100
No responen	8	2	6	0	0	2	2	0	6

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC / 6. Municipis > 10.000 hab. / 7. Municipis entre 5.000 i 9.999 hab. / 8. Municipis < 10.000 hab.

L'aproximació a la cronologia ens mostra un resultat força equilibrat si tenim en compte que globalment els fons i col·leccions fotogràfics conservats arrenquen des de les primeres dates de la història de la fotografia. En el 24,1 % dels centres es conserven imatges anteriors a 1900. Si prenem com a llindar de referència l'any 1940, el nombre de centres amb fons iguals anteriors a aquesta data s'eleva al 56,2 %.

En el 24,1 % dels centres es conserven imatges anteriors a 1900.

Els fons més antics, fins a 1900, són majoritaris en els arxius del SAC (municipals, comarcals i centres especialitzats), mentre que el percentatge de centres fora del SAC amb imatges amb aquesta cronologia es redueix a un 13,7 %. Només un arxiu del SAC, comarcal, inicia la cronologia dels seus fons en la franja de 1941-1960, mentre que un altre ho fa en la de 1981-2000, i dos més a partir de 2001. En aquests darrers tres casos es tracta de fons en arxius de consells comarcals.

Si ens centrem en els fons en centres fora del SAC observarem una distribució clarament diferenciada de l'anterior. Aquí trobem representació en totes les franges cronològiques inicials, entre les quals destaca la de 1901-1920 (25,3 %). La franja més baixa (8,8 %) correspon a la de 1941-1960, però a partir d'aquesta data els valors per a cada una oscil·len entre l'11 i el 15 % aproximadament. Destaca el fet que aquestes incorporacions de centres externs al SAC corresponen a fons que es troben en municipis de menys de 5.000 habitants.

Pel que fa a les dates finals dels fons i col·leccions, majoritàriament els diferents centres custodien fons o col·leccions d'imatges que en el seu conjunt cronològicament arriben

fins a l'actualitat. Solament alguns casos concrets corresponen a fons tancats: Ajuntament de Toses (1907-1924), Ajuntament de Pardines (1910-1925), Ajuntament de Breda (1907-1970), Ajuntament d'Espinelves (1960-1978), Arxiu de l'Ajuntament de Pals (1955-1982), Ajuntament de Maià de Montcal (1910-1990), Ajuntament de Das (1982-1994) i Ajuntament de Vidreres (1955-1997), cap dels quals pertany al SAC.

Cal destacar que dins el conjunt de la mostra, inclosos els centres comentats a l'apartat anterior, en 45 casos la cronologia final de les imatges disponibles és anterior al 2008. Aquest fet fa pensar que no sempre hi ha un flux organitzat d'incorporació d'imatges que garanteixin una documentació gràfica de l'actualitat o almenys d'alguns dels seus aspectes.

No sempre hi ha un flux organitzat d'incorporació d'imatges que garanteixin una documentació gràfica de l'actualitat.

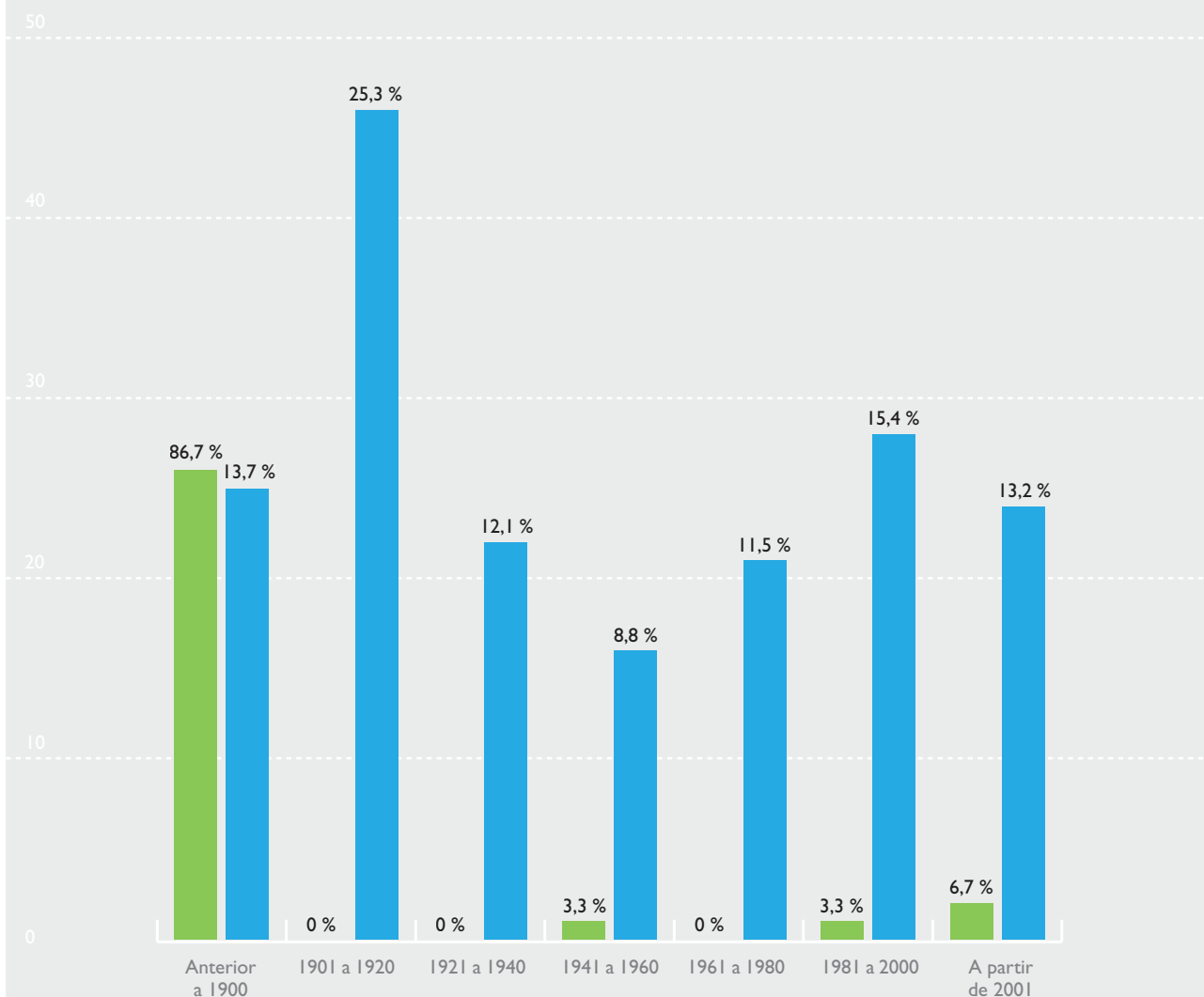

Marquesos de Villaverde al Club Nàutic de Banyoles. 1964. Autor: Pablito. Fons Pablo García Cortés. (fragment)

Percentatge segons els rangs cronològics inicials dels fons i col·leccions fotogràfics per segments

Centres d'arxiu SAC

Centres que no són del SAC

6.2.6. Volum

Totals i % d'imatges digitals, en paper i altres per segments

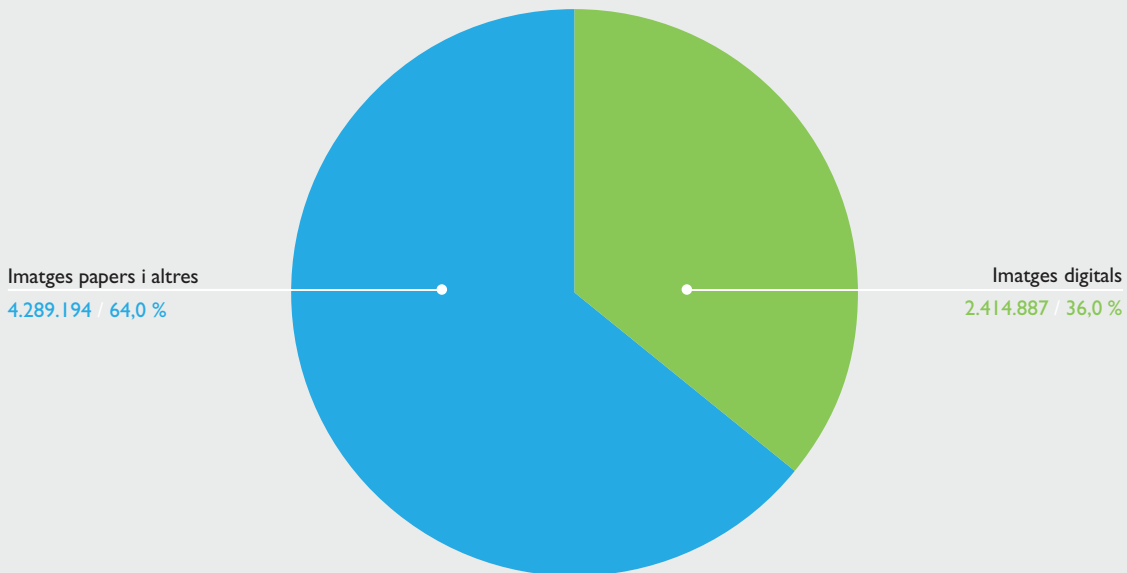
	Total	1	2	3	4	5	6	7	8
Imatges digitals	2.414.887 36,0 %	1.978.687 32,4 %	436.200 72,7 %	1.816.889 34,6 %	61.698 15,3 %	99.340 17,8 %	1.974.930 32,9 %	131.870 55,1 %	308.087 66,3 %
Imatges paper i altres	4.289.194 64,0 %	4.125.042 67,6 %	164.152 27,3 %	3.433.741 65,4 %	342.794 84,7 %	459.205 82,2 %	4.025.101 67,1 %	107.248 44,9 %	156.845 33,7 %
Totals	6.704.081 100,0 %	6.103.729 100,0 %	600.352 100,0 %	5.250.630 100,0 %	404.492 100,0 %	558.545 100,0 %	6.000.031 100,0 %	239.118 100,0 %	464.932 100,0 %

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC / 6. Municipis > 10.000 hab. / 7. Municipis entre 5.000 i 9.999 hab. / 8. Municipis < 10.000 hab.

Totals i % d'imatges digitals, en paper i altres per comarques

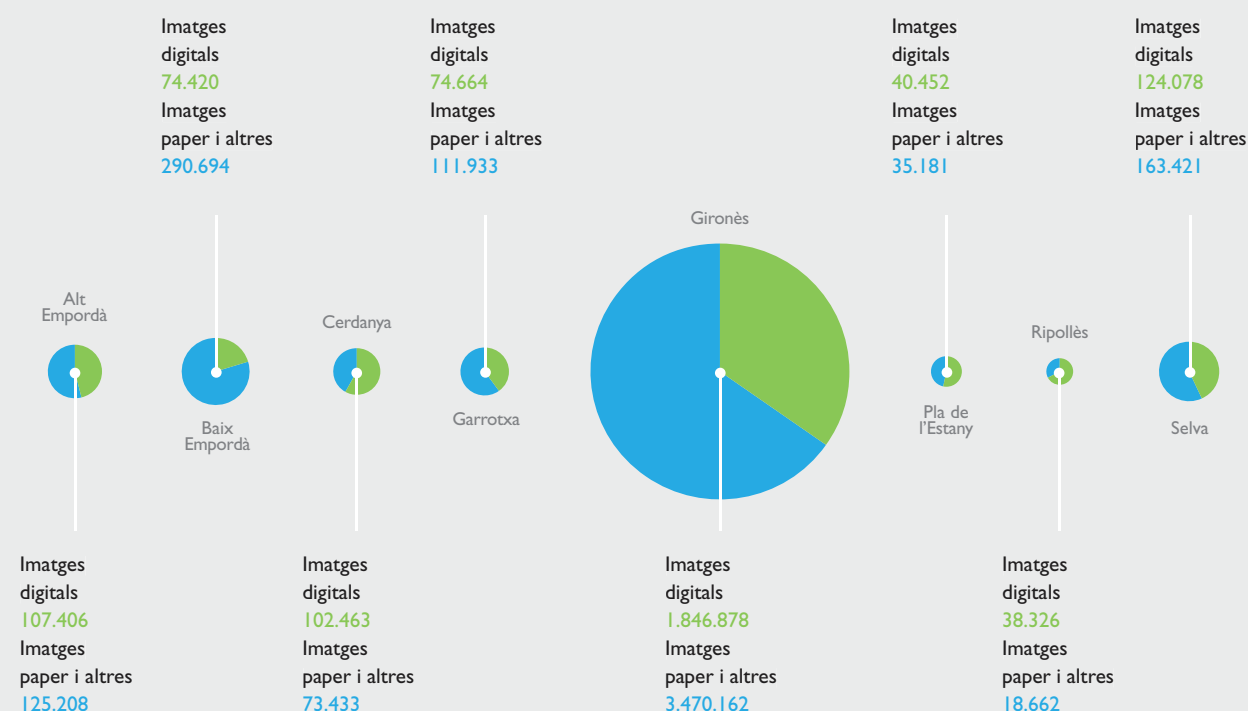
	Alt Empordà	Baix Empordà	Cerdanya	Garrotxa	Gironès	Pla de l'Estany	Ripollès	Selva
Imatges digitals	107.406 46,2 %	74.420 20,4 %	102.463 58,3 %	74.664 40,0 %	1.846.878 34,7 %	40.452 53,5 %	38.326 67,3 %	124.078 43,2 %
Imatges paper i altres	125.208 53,8 %	290.694 79,6 %	73.433 41,7 %	111.933 60,0 %	3.470.162 65,3 %	35.181 46,5 %	18.662 32,7 %	56,8 %
Totals	232.614 100,0 %	365.114 100,0 %	175.896 100,0 %	186.597 100,0 %	5.317.040 100,0 %	75.633 100,0 %	56.988 100,0 %	287.499 100,0 %
% comarcal sobre el total	3,5	5,5	2,6	2,8	79,4	1,1	0,9	4,3

Percentatge i volum total d'imatges

Cal tenir en compte que en alguns casos la resposta a l'enquesta no detalla el nombre d'imatges digitals, en paper i altres, i solament proporciona la xifra global. Les taules següents mostren els resultats sobre aquesta xifra global aplicada als segments que hem estat utilitzant en l'explotació de les dades.

Volum total d'imatges per comarques

Totals i percentatge d'imatges per segments

	Total	1	2	3	4	5	6	7	8
Total imatges	6.704.081 100,0 %	6.103.729 91,0 %	600.352 8,9 %	5.250.630 78,3 %	404.492 6,0 %	558.545 8,3 %	6.000.031 89,5 %	239.118 3,5 %	464.932 6,9 %

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC / 6. Municipis > 10.000 hab. / 7. Municipis entre 5.000 i 9.999 hab. / 8. Municipis < 10.000 hab.

Dues qüestions criden especialment l'atenció a l'hora de valorar no només la quantitat de fons i col·leccions, sinó el volum concret d'imatges que ambdós representen. La primera és, sens dubte, la suma total, però encara destaca més el fet que a hores d'ara el 36 % de les imatges conservades siguin ja imatges digitals. Si tenim en compte el relatiu poc temps d'implantació d'aquesta tecnologia en el món de la imatge, obtindrem una aproximació indirecta per dimensionar els ritmes de creixement a què estan sotmesos els fons fotogràfics conservats en arxius i altres centres.

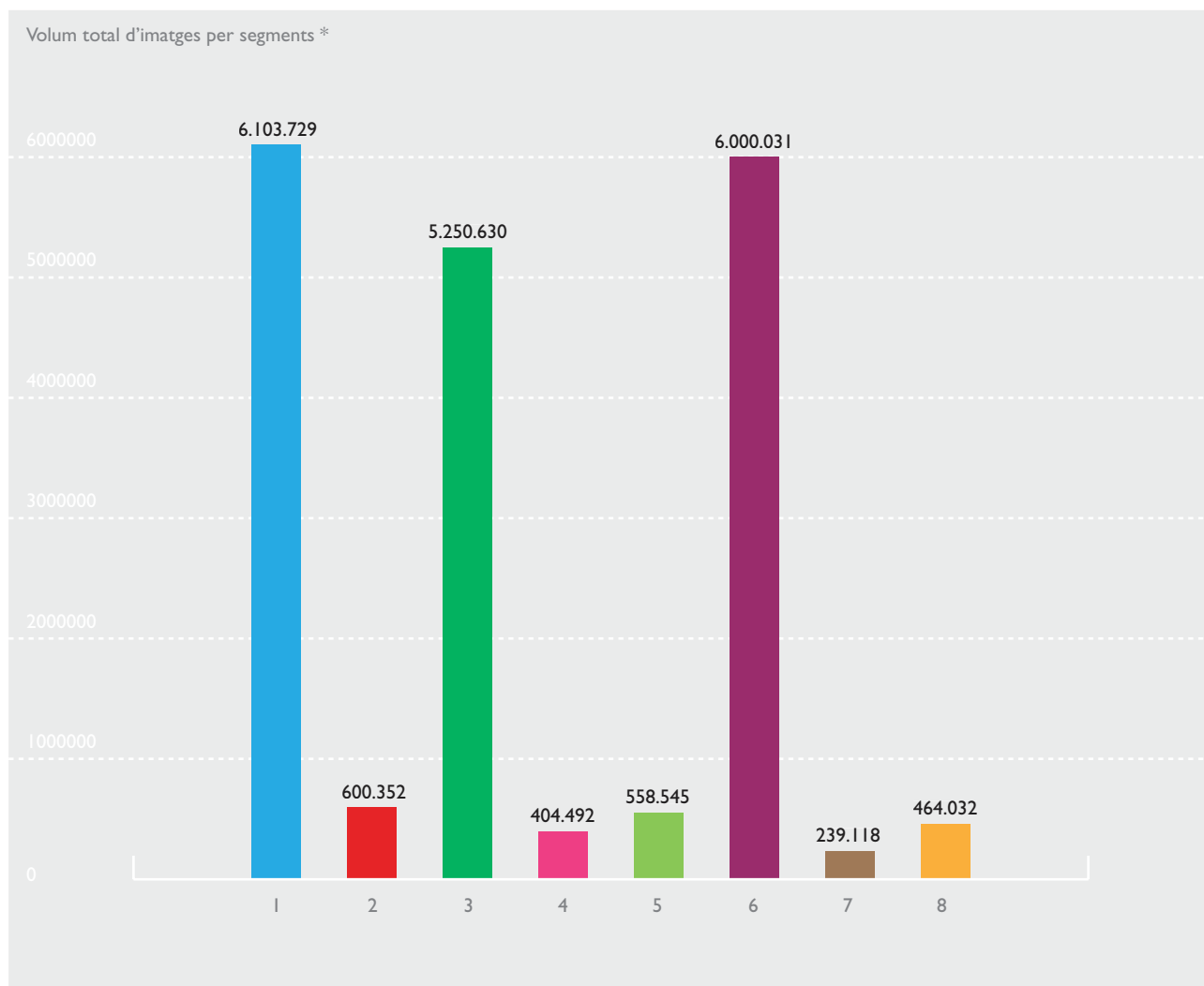
El 36 % de les imatges conservades són imatges digitals i el seu major creixement es concentra en els centres que no formen part del SAC.

Hi ha encara una tercera qüestió a la qual cal prestar atenció en relació amb la imatge digital: el fet que el major creixement es concentra en els centres que no formen part del SAC i que corresponen a municipis de menys de 5.000 habitants. Aquí, el percentatge concret d'imatges digitals en relació amb les imatges en paper i altres suports és totalment invers als valors globals, i en alguns casos fins i tot equival pràcticament al doble. El percentatge d'imatges en paper i altres és clarament majoritari en els arxius comarcals i en els municipals del SAC.

Si entrem en l'anàlisi dels volums totals, el cert és que el 90 % de les imatges es troba a mans d'arxius integrats al SAC, tot i que aquest fet no ha de fer perdre de vista que en resten fora quasi 700.000 imatges.

Els centres especialitzats tenen un paper clau, sens dubte, en la preservació i la gestió d'aquest patrimoni, ja que conserven el 78,3 % del total d'imatges. Els arxius comarcals i municipals del SAC gestionen conjuntament el 14,3 %. Aquesta concentració en els centres especialitzats es reflecteix també en la distribució per comarques. Així, el Gironès acumula el 79,4 %, mentre que la següent en la llista és el Baix Empordà amb un 5,5 %.

Els centres especialitzats tenen un paper clau, sens dubte, en la preservació i la gestió d'aquest patrimoni, ja que conserven el 78,3 % del total d'imatges.

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC / 6. Municipis > 10.000 hab. / 7. Municipis entre 5.000 i 9.999 hab. / 8. Municipis < 10.000 hab.

6.2.7. Tipus d'ingrés

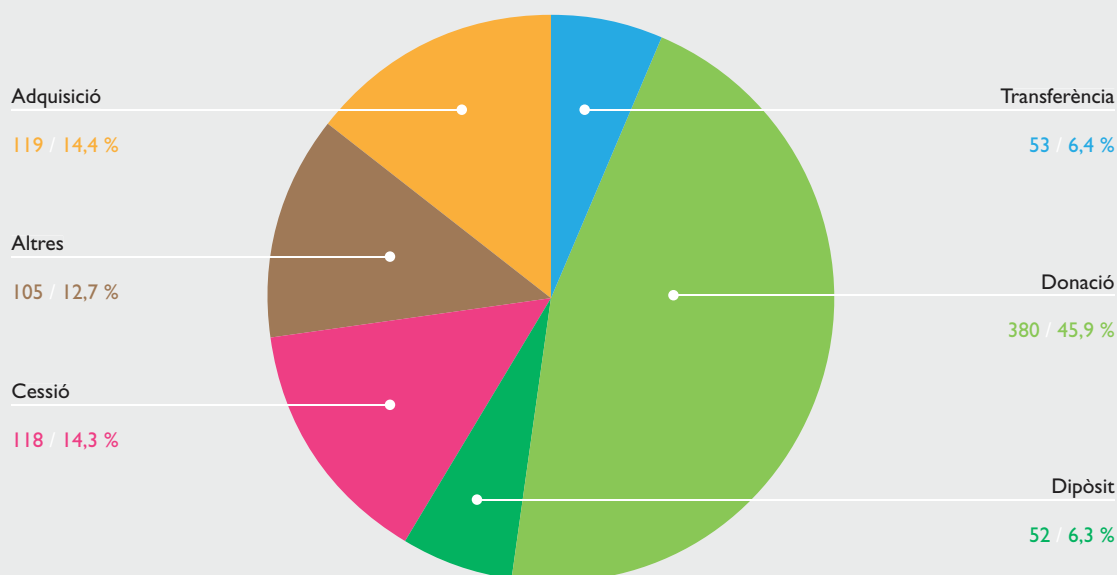
Totals d'ingressos i % per segments (la pregunta admet respostes múltiples)

*

	Total	1	2	3	4	5	6	7	8
Transferència	53 / 6,4	44 / 7,1	9 / 4,3	3 / 2,2	32 / 14,3	11 / 3,0	43 / 7,1	0 / 0,0	0 / 0,0
Donació	380 / 45,9	324 / 52,5	56 / 26,7	23 / 17,2	62 / 27,8	258 / 70,5	316 / 52,3	22 / 62,9	42 / 23,6
Dipòsit	52 / 6,3	50 / 8,1	2 / 1,0	2 / 1,5	30 / 13,5	17 / 4,6	50 / 8,3	0 / 0,0	2 / 1,1
Cessió	118 / 14,3	20 / 3,2	98 / 46,7	10 / 7,5	4 / 1,8	6 / 1,6	19 / 3,1	6 / 17,1	93 / 52,2
Altres	105 / 12,7	102 / 16,5	3 / 1,4	93 / 69,5	92 / 41,3	5 / 1,4	101 / 16,7	2 / 5,7	2 / 1,1
Adquisició	119 / 14,4	77 / 12,5	42 / 20,0	3 / 2,2	3 / 1,3	69 / 18,9	75 / 12,4	5 / 14,3	39 / 21,9
Totals	827 / 100,0	617 / 100,0	210 / 100,0	134 / 100,0	223 / 100,0	366 / 100,0	604 / 100,0	35 / 100,0	178 / 100,0

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC / 6. Municipis > 10.000 hab. / 7. Municipis entre 5.000 i 9.999 hab. / 8. Municipis < 10.000 hab.

Percentatge i nombre total de fons i col·leccions fotogràfics per tipus d'ingrés

Clarament, la forma d'ingrés dominant és la **donació**, que per si sola absorbeix el 45,9 % dels casos globalment i és majoritària en els segments d'arxius municipals pertanyents al SAC, on arriba a assolir el 70,5 %. Tot i així, la seva posició en els centres especialitzats i arxius comarcals és més aviat moderada, força per sota del percentatge global.

La forma d'ingrés dominant és la donació en un 45,9 % dels casos.

Destaca el fet que la **transferència** ocupi un valor baix (6,4 % global), que es manté en els mateixos paràmetres en tots els segments considerats i arriba a ser inexistent en municipis de menys de 10.000 habitants. Solament en el cas dels arxius comarcals s'assoleix un 14,3 %. Aquests valors posen en relleu que en la majoria dels organismes enquestats no hi ha establert cap flux normalitzat en relació

amb la gestió de les imatges que es generen. Observeu, per exemple, com en els arxius municipals del SAC s'arriba solament a un 3 %.

L'opció de **dipòsit** ocupa una posició baixa (6,3 % global), que solament assoleix un nivell significatiu en el cas dels arxius comarcals (13,5 %).

La **cessió** apareix amb un valor global del 14,3 %, però el que crida l'atenció és el fet que entre els arxius del SAC se situa solament en un 3,2 %, mentre que en els centres que no en formen part i que, a més, corresponen a municipis de menys de 5.000 habitants, els valors són del 46,7 % i del 52,2 % respectivament.

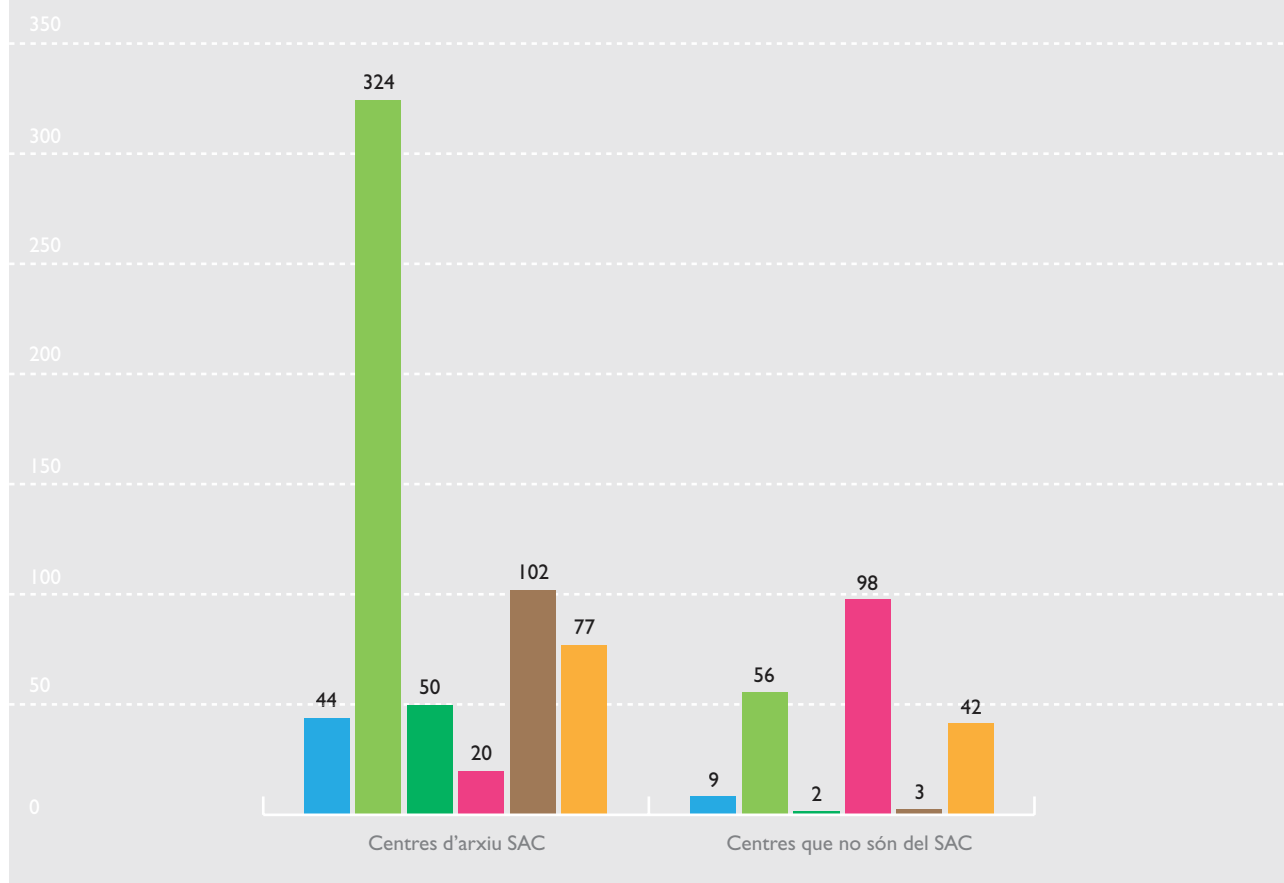
La diversitat agrupada sota el concepte d'**altres** no ofereix valors elevats globalment (12,7 %), però sí que és especialment significatiu en els segments dels centres especialitzats

Nombre total de tipus d'ingrés de fons i col·leccions fotogràfics per segments

Transferència / Donació / Dipòsit / Cessió / Altres / Adquisició

i arxius comarcals (69,5 i 41,3 % respectivament).

Finalment, l'**adquisició** es presenta més activa en centres no integrats al SAC (20 % d'ingressos) i, un cop més, en municipis menors de 5.000 habitants. L'altre segment on el valor és rellevant és el dels arxius municipals del SAC, amb un 18,9 % dels ingressos.

La transferència ocupa un valor baix (6,4 % global), ja que en la majoria dels organismes no hi ha establert cap flux normalitzat en relació amb la gestió de les imatges que es generen.

6.3. Característiques físiques dels fons i col·leccions fotogràfics

6.3.1. Suport

Positiu (total respostes i % per suports i segments) (la pregunta admet respostes múltiples) *

	Total	1	2	3	4	5	6	7	8
Metall	5 / 100,0	5 / 100,0	0 / 0,0	2 / 40,0	3 / 60,0	1 / 20,0	5 / 100,0	0 / 0,0	0 / 0,0
Vidre	11 / 100,0	11 / 100,0	0 / 0,0	3 / 27,3	5 / 27,8	4 / 36,4	11 / 100,0	0 / 0,0	0 / 0,0
Paper	200 / 100,0	32 / 16,0	168 / 84,0	3 / 1,5	8 / 4,0	18 / 9,0	30 / 15,0	10 / 5,0	160 / 80,0
Plàstic	35 / 100,0	18 / 51,4	17 / 48,6	3 / 8,6	5 / 14,3	12 / 34,3	17 / 48,6	2 / 5,7	16 / 45,7
No específica	21 / 100,0	0 / 0,0	21 / 100,0	0 / 0,0	0 / 0,0	1 / 4,8	0 / 0,0	1 / 4,8	20 / 95,2

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC / 6. Municipis > 10.000 hab. / 7. Municipis entre 5.000 i 9.999 hab. / 8. Municipis < 10.000 hab.

El suport positiu menys abundant correspon al metall, que solament trobem en els arxius del SAC i més concretament en tres de comarcals, en dos dels centres especialitzats i en un de municipal. Uns valors similars es donen en el cas del vidre, amb 5, 3 i 4 arxius respectivament.

El suport positiu paper és clarament dominant i és present a tots els segments, amb valors més elevats en els centres fora del SAC i els municipis més petits, mostra de la poca diversitat de suports conservats en aquests centres.

El suport positiu plàstic és força abundant. Presenta percentatges quasi equivalents entre els arxius del SAC i els

que no hi pertanyen. Els arxius on abunda més, en el primer cas, són els municipals, mentre que fora del SAC és en els centres de municipis menors de 5.000 habitants.

El suport paper i plàstic són els més abundants.

Pel que fa a les respostes, els centres que no especifiquen són externs al SAC i es concentren en municipis petits.

Negatiu (total respostes i % per suports i segments) (la pregunta admet respostes múltiples) *

	Total	1	2	3	4	5	6	7	8
Vidre	15 / 100,0	12 / 80,0	3 / 20,0	3 / 20,0	4 / 26,7	6 / 40,0	11 / 73,3	1 / 6,7	3 / 20,0
Plàstic	92 / 100,0	24 / 26,1	68 / 73,9	3 / 3,3	6 / 6,5	15 / 16,3	25 / 27,2	5 / 5,4	62 / 67,4
No específica	22 / 100,0	0 / 0,0	22 / 100,0	0 / 0,0	0 / 0,0	3 / 15,0	0 / 0,0	1 / 4,5	21 / 95,5

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC / 6. Municipis > 10.000 hab. / 7. Municipis entre 5.000 i 9.999 hab. / 8. Municipis < 10.000 hab.

Pel que fa als negatius de vidre, es concentren en els arxius del SAC (80 %), mentre que el plàstic és més predominant en els centres de fora del SAC (73,9 %) i en municipis petits (67,4 %).

Els arxius que no especifiquen es concentren en municipis petits, externs al SAC.

Cromatisme (total respostes i % per suports i segments) (la pregunta admet respostes múltiples) *

	Total	1	2	3	4	5	6	7	8
Blanc i negre	172 / 100,0	28 / 16,3	144 / 83,7	3 / 1,7	8 / 4,7	17 / 9,9	26 / 15,1	10 / 5,8	136 / 79,1
Color	205 / 100,0	30 / 14,6	175 / 85,4	3 / 1,5	8 / 3,9	17 / 8,3	28 / 13,7	10 / 4,9	167 / 81,5
No específica	11 / 100,0	2 / 18,2	9 / 81,8	0 / 0,0	0 / 0,0	2 / 18,2	2 / 18,2	1 / 9,1	8 / 72,7

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC / 6. Municipis > 10.000 hab. / 7. Municipis entre 5.000 i 9.999 hab. / 8. Municipis < 10.000 hab.

El cromatisme presenta una distribució força equitativa en la seva presència en els diversos segments. Tot i la petita diferència, el color és present amb més intensitat en els cen-

tres de fora del SAC i de municipis petits, fet que s'explica en bona part pel que ja hem vist en relació amb els períodes de formació dels fons o col·leccions en aquest segment.

Suports digitals (total respostes i % per suports i segments) (la pregunta admet respostes múltiples)

*

	Total	1	2	3	4	5	6	7	8
Magnètic òptic ¹	194 / 100,0	30 / 15,5	164 / 84,5	3 / 1,5	7 / 3,6	17 / 8,8	30 / 16,5	10 / 5,2	155 / 79,9
% sobre centres ²	88,2	93,8	87,2	100,0	100,0	89,5	100,0	90,9	86,6
CD ¹	70 / 36,1	19 / 63,3	51 / 31,1	2 / 66,7	7 / 100,0	10 / 58,8	18 / 60,0	5 / 50,0	47 / 30,3
DVD ¹	22 / 11,3	14 / 46,7	8 / 4,9	2 / 66,7	6 / 85,7	6 / 35,3	14 / 46,7	1 / 10,0	7 / 4,5
Disc dur ¹	134 / 69,1	22 / 73,3	112 / 68,3	2 / 66,7	6 / 85,7	12 / 70,6	22 / 73,3	6 / 60,0	106 / 68,4
No especifica ¹	27 / 13,9	1 / 3,3	26 / 15,9	1 / 33,3	1 / 14,3	2 / 11,8	2 / 6,7	2 / 20,0	23 / 14,8

¹ El percentatge s'ha calculat sobre el total de centres que utilitzen suport magnètic òptic.

² El percentatge s'ha calculat sobre el total de centres que conserven fons i/o col·leccions fotogràfics.

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC / 6. Municipis > 10.000 hab. / 7. Municipis entre 5.000 i 9.999 hab. / 8. Municipis < 10.000 hab.

Els suports magnètics òptics són utilitzats de manera força majoritària, en un 88,2 % dels centres enquestats que conserven fons i/o col·leccions fotogràfics. En cap segment el percentatge baixa del 86 %.

Per tipologies de suport, el més utilitzat és el disc dur, seguit del CD i, a força distància (24,8 punts per sota), del DVD. Desconeixem per a tots els casos els mecanismes de còpia de seguretat que s'utilitzen en cas que es malmeti el suport.

Les diferències més destacades es troben a l'entorn de l'ús del DVD, molt baix en els centres no pertanyents al SAC,

els quals s'inclinen preferentment per l'ús del disc dur i el CD. Els arxius que pertanyen al SAC fan un ús més diversificat de suports, tant en els centres especialitzats com en els arxius comarcals i municipals.

Els suports magnètics òptics són utilitzats de manera majoritària en un 88,2 % dels centres.

Centres que informen sobre el pes en Mb i centres que no informen (total i % per segments)

*

	Total	1 ¹	2 ¹	3 ¹	4 ¹	5 ¹	6 ¹	7 ¹	8 ¹
Detallen	135 / 61,4	16 / 50,0	119 / 63,3	2 / 66,6	5 / 71,4	8 / 42,1	16 / 53,3	5 / 45,5	114 / 63,7
No detallen	85 / 38,6	16 / 50,0	69 / 36,7	1 / 33,3	2 / 28,6	11 / 57,9	14 / 46,7	6 / 54,5	65 / 36,3
Total centres ²	220 / 100,0	32 / 14,5	188 / 85,5	3 / 1,4	7 / 3,2	19 / 8,6	30 / 13,6	11 / 5,0	179 / 81,4

¹ El percentatge de centres que detallen o no es calcula sobre el total de centres que han respost a cada segment.

² El percentatge total de centres per segments es calcula sobre el total de 220 centres que han respost.

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC / 6. Municipis > 10.000 hab. / 7. Municipis entre 5.000 i 9.999 hab. / 8. Municipis < 10.000 hab.

Pes en Mb dels centres que informen (total i % per segments)

*

	Total	1	2	3	4	5	6	7	8
Pes en Mb	11.799.157 100,0 %	9.581.557 81,2 %	2.217.600 18,8 %	9.181.000 77,8 %	192.692 1,6 %	335.775 2,8 %	9.592.510 81,3 %	1.776.631 15,1 %	430.016 3,6 %

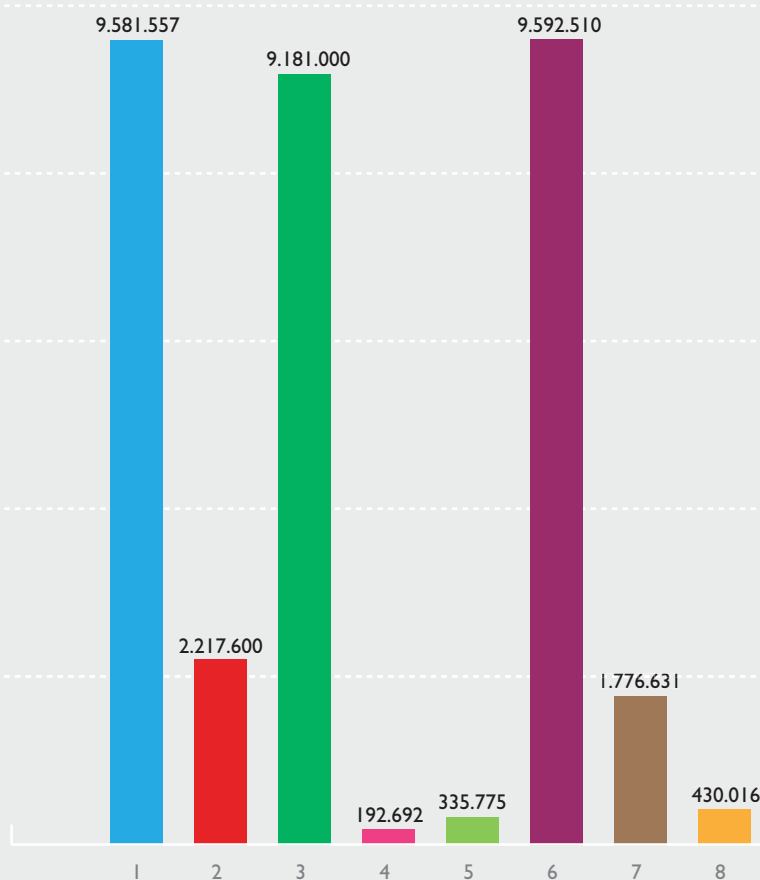
* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC / 6. Municipis > 10.000 hab. / 7. Municipis entre 5.000 i 9.999 hab. / 8. Municipis < 10.000 hab.

Tot i que el nombre de centres que no detallen el pes en Mb emmagatzemats en suports magnètics òptics és d'un 38,6 %, el resultat obtingut és prou representatiu.

El 81,2 % són gestionats per arxius del SAC, mentre que el percentatge de centres que en resta fora és del 18,8 %. Un cop més assenyalem que, malgrat això, parlem de xifres absolutes gens menystenibles que superen els 2,2 milions de Mb.

Sí que destaca en aquest cas, però, que el lideratge correspon clarament als centres especialitzats, ja que entre els tres gestionen el 77,8 % del total, mentre que arxius comarcals i municipals es mouen en xifres molt baixes (entre ambdós sumen el 4,4 %).

Pes en Mb per segments *

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC / 6. Municipis > 10.000 hab. / 7. Municipis entre 5.000 i 9.999 hab. / 8. Municipis < 10.000 hab.

Formats digitals (totals i % per segments)

*

	Total	1	2	3	4	5	6	7	8
Magnètic òptic	194 / 100,0	30 / 15,5	164 / 85,5	3 / 1,5	7 / 3,6	17 / 8,8	32 / 16,5	10 / 5,2	155 / 79,9
No especifiquen	20 / 100,0	3 / 15,0	16 / 80,0	0 / 0,0	1 / 5,0	2 / 10,0	3 / 15,0	3 / 15,0	14 / 70,0
JPEG	167 / 100,0	24 / 14,4	143 / 85,6	2 / 1,2	7 / 4,2	14 / 8,4	24 / 14,4	7 / 4,2	136 / 81,4
% sobre centres ¹	86,1	80,0	87,2	66,7	100,0	82,4	75,0	70,0	87,7
TIFF	48 / 100,0	21 / 43,8	27 / 56,3	3 / 6,3	7 / 14,6	12 / 25,0	20 / 41,7	4 / 8,3	24 / 50,0
% sobre centres ¹	24,7	70,0	16,5	100,0	100,0	70,6	62,5	40,0	15,5
Altres	7 / 100,0	2 / 28,6	5 / 71,4	1 / 14,3	0 / 0,0	1 / 14,3	2 / 28,6	1 / 14,3	4 / 57,1
% sobre centres ¹	3,6	6,7	3,0	33,3	0,0	5,9	6,3	10,0	2,6
JPEG + TIFF	43 / 100,0	19 / 44,2	24 / 55,8	2 / 4,7	7 / 16,3	11 / 25,6	18 / 41,9	4 / 9,3	21 / 48,8

¹ El percentatge s'ha calculat sobre el total de centres que utilitzen suport magnètic òptic.

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC / 6. Municipis > 10.000 hab. / 7. Municipis entre 5.000 i 9.999 hab. / 8. Municipis < 10.000 hab.

El format digital més utilitzat en tots els casos és el JPEG, molt per sobre del TIFF, tot i que la majoria dels centres fan un ús simultani d'ambdós formats. Aquesta proporció solament s'inverteix en el cas dels centres especialitzats, on el format TIFF és majoritari, juntament amb altres com ara el RAW i PNG.

El format TIFF és molt poc utilitzat en centres fora del SAC, on predomina el JPEG, i especialment en els municipis petits.

6.3.2. Procediments fotogràfics

Procediments detallats per nombre de centres per segments (dades referides exclusivament a arxius pertanyents al SAC. La pregunta admet respostes múltiples)

*

	1	3	4	5
Centres	32	3	8	19
No especifiquen	4	0	1	3
Responen	28	3	7	16
Albúmina sobre vidre	13	3	5	5
Ambrotip	4	3	1	1
Autocrom	2	2	1	0
Cal·lotip	1	1	0	0
Cianotip	4	2	1	1
Col·lodió d'ennegrimen directe	2	2	0	0
Col·lodió humit	1	1	0	0
Col·lodió mat virat a l'or platí	1	1	0	0
Col·lotip	4	2	1	1
Color per síntesi additiva	3	1	0	1
Color per síntesi substractiva	3	1	0	1
Còpia digital	15	3	6	8
Daguerreotip	4	2	3	0
Direct thermal	1	1	0	0
Dibuix fotogràfic	1	1	0	0
Ferrotip	3	3	1	0
Fotografia digital	18	3	5	10
Gelatina d'ennegrimen directe	3	2	0	1
Gelatina de revelat químic	11	3	3	5
Gelatinobromur	12	3	5	4
Goma bicromatada	1	1	0	0
Gravat en relleu	1	1	0	0
Heliografia	1	1	0	0
Injecció de tinta	3	2	0	1
Paper a l'albúmina	9	3	4	3
Paper a la sal	1	1	0	0
Paper al carbó	1	1	0	0
Paper al platí	2	1	0	1
Procediment per difusió de tintes	1	1	0	0
Revelatge cromogènic	2	2	1	0
Revelatge per blanqueig de tintes	3	2	1	1
Sublimació	1	1	0	0
Woodburytíper	1	1	1	0
Altres	4	3	1	1

* 1. Centres d'arxiu SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius Comarcals / 5. Arxius municipals SAC

El desconeixement sobre alguns procediments fotogràfics i la dificultat per distingir-los fa que el nombre de respostes i la varietat de procediments quedi per sota del nombre real de centres que en custodien. Tot i així, d'acord amb el nombre de respostes obtingudes, destaca el nombre de centres que custodien fotografia digital (18) i còpies digitals (15). En almenys 13 centres es conserven procediments tan diferents a la fotografia digital com ara l'albúmina sobre vidre i el gelatinobromur (12). Pel que fa als positius en paper, hi ha 11 centres que custodien gelatina de revelat químic,

nou on trobem paper a l'albúmina, i tres on és present la gelatina d'ennegritment directe. Quant als procediments més antics, quatre centres custodien fotografia encastada, com ara daguerreotips i ambrotips, i tres custodien ferrotips. En dos centres, també trobem autocroms, un procediment pioner del que és la fotografia en color. Pel que fa a la resta de procediments, el nombre de centres que responen és baix, amb valors entre 1 i 4, atesa la dificultat o el desconeixement a l'hora d'identificar-los.

Procediments agrupats per nombre de centres per segments (dades referides exclusivament a arxius pertanyents al SAC. La pregunta admet respostes múltiples) *

	1	3	4	5
Centres	32	3	8	19
No especifiquen	4	0	1	3
Responen	28	3	7	16
Fotografia encastada	7	3	3	2
Negatius sobre vidre	12	3	5	4
Negatius sobre plàstic	20	3	5	13
Positius argèntics	13	3	5	6
Positius no argèntics	6	2	1	2
Fotografia en color	12	3	3	6
Procediments fotomecànics	5	3	1	2
Fotografia digital	22	3	6	14

* 1. Centres d'arxiu SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC

6.3.3. Estat de conservació

Totals i % per segments sobre respostes (la pregunta admet respostes múltiples) *

	Total	1	2	3	4	5	6	7	8
Centres	220 / 100,0	32 / 100,0	188 / 100,0	3 / 100,0	8 / 100,0	19 / 100,0	30 / 100,0	11 / 100,0	179 / 100,0
No especifiquen	16 / 7,3	4 / 12,5	12 / 6,4	1 / 33,3	0 / 0,0	2 / 10,5	4 / 13,3	1 / 9,1	11 / 6,1
Responen	204 / 92,7	28 / 87,5	176 / 93,6	2 / 66,7	8 / 100,0	17 / 100,0	26 / 86,7	10 / 90,9	168 / 93,9
Molt bo ¹	42 / 20,6	12 / 42,9	30 / 17,0	2 / 100,0	4 / 50,0	7 / 41,2	10 / 38,5	4 / 40,0	28 / 16,7
Bo ¹	169 / 82,8	23 / 82,1	146 / 83,0	2 / 100,0	6 / 75,0	13 / 76,5	22 / 84,6	7 / 70,0	140 / 83,3
Regular ¹	16 / 7,8	23 / 82,1	4 / 2,3	2 / 100,0	3 / 37,5	7 / 41,2	12 / 46,2	1 / 10,0	3 / 1,8
Dolent ¹	8 / 3,9	7 / 25,0	1 / 0,6	2 / 100,0	3 / 37,5	2 / 11,8	6 / 23,1	1 / 10,0	1 / 0,6
Molt dolent ¹	5 / 2,5	5 / 17,9	0 / 0,0	2 / 100,0	2 / 25,0	1 / 5,9	4 / 15,4	1 / 10,0	0 / 0,0

¹ El percentatge es calcula sobre el total de centres que han respost a cada segment.

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC / 6. Municipis > 10.000 hab. / 7. Municipis entre 5.000 i 9.999 hab. / 8. Municipis < 10.000 hab.

D'acord amb les respostes obtingudes, sembla que s'ha de valorar globalment com a acceptable l'estat de conservació dels fons i col·leccions fotogràfics, atès que el valor predominant en tots els casos és el de "bo".

Amb tot, cal tenir present que els arxius pertanyents al SAC (comarcals, centres especialitzats i municipals) presenten

tots referències al fet de tenir fons en un estat regular, dolent o, fins i tot, molt dolent. Per contra, aquests valors són molt poc significatius en els centres de fora del SAC.

Aquesta situació segurament s'explica per la característica dels suports, amb un percentatge de fotografia digital molt més abundant, i per l'antiguitat i el procés d'incorporació

de les imatges en els centres de fora del SAC. Els arxius integrats al SAC, per contra, són els que mostren una acció de captació de fons molt més definida i activa i, en conseqüència, a banda de gestionar uns volums molt superiors, incorporen també fons en estats de conservació molt més diversos.

Tot i així, entenem que cal prestar atenció a un fet que no es reflecteix directament en aquesta taula, però que cal afrontar, que és garantir la preservació de la gran quantitat de fotografia digital en centres de fora del SAC, aspecte que es percep si tenim en compte el que s'ha comentat anteriorment sobre els suports magnètic òptics.

6.3.4. Alteracions més freqüents que hagin pogut patir els fons

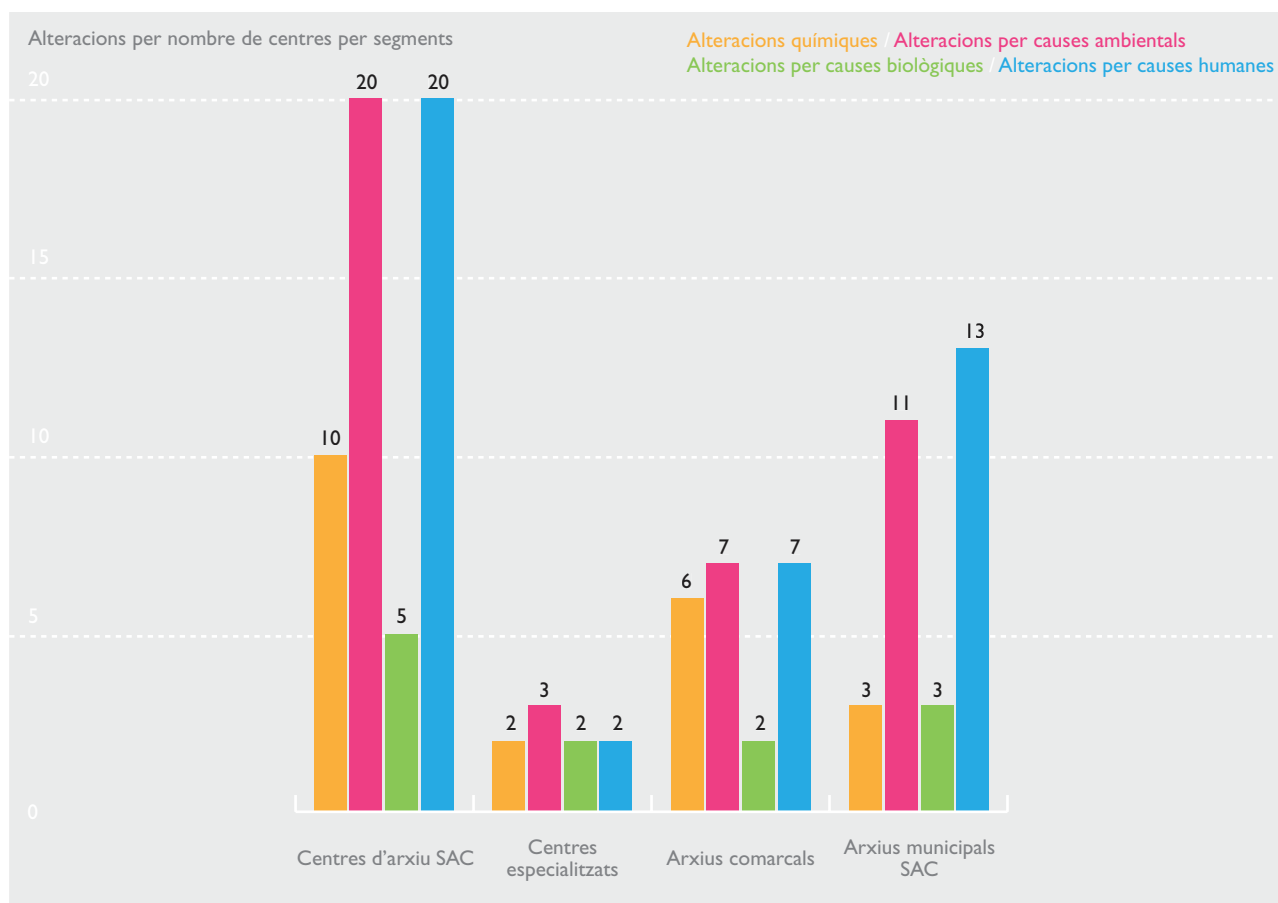
Alteracions per nombre de centres per segments (dades referides exclusivament a arxius pertanyents al SAC. La pregunta admet respostes múltiples)

	1	3	4	5
Centres	32	3	8	19
No especifiquen	7	0	0	4
Alteracions químiques	10	2	6	3
Alteracions per causes ambientals	20	3	7	11
Alteracions per causes biològiques	5	2	2	3
Alteracions per causes humanes	20	2	7	13

* 1. Centres d'arxiu SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC

Les alteracions per causes ambientals i humanes destaquen clarament per damunt de les químiques i biològiques, que en aquest cas són presents de forma força similar en tots els segments, amb una incidència més baixa en el cas dels arxius municipals del SAC.

Atès el pes de les alteracions per causes ambientals i químiques, contrastarem més endavant les dades amb les condicions de les instal·lacions.

6.4. Tractament dels fons i col·leccions fotogràfics

6.4.1. Tractament tècnic dels fons

Totals i % per nombre de centres i segments

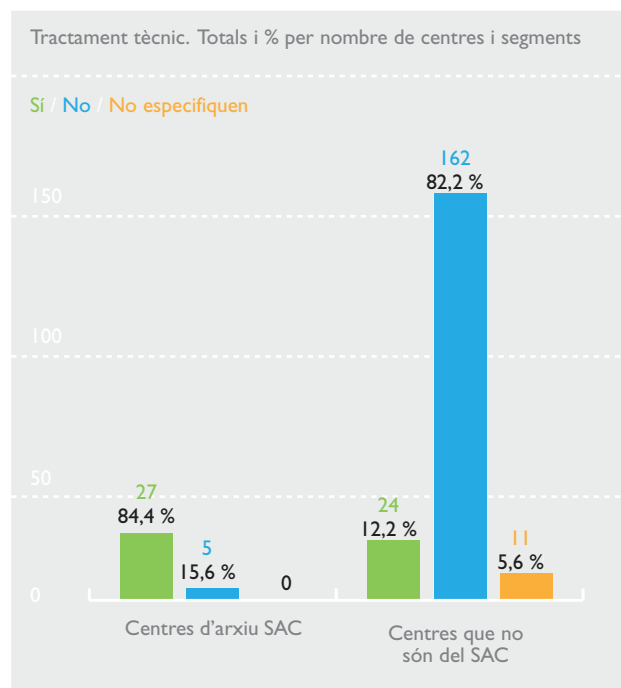
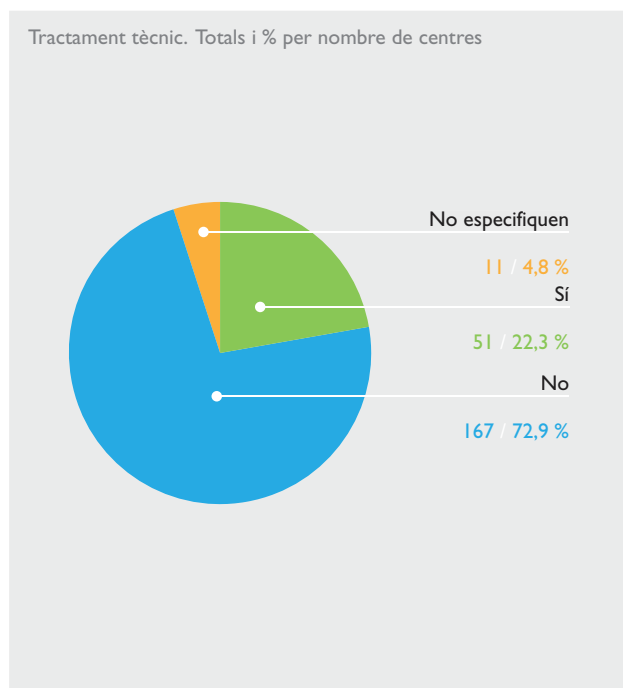
	Total	1	2	3	4	5	6	7	8
Sí	51 / 22,3	27 / 84,4	24 / 12,2	3 / 100,0	7 / 87,5	15 / 78,9	24 / 80,0	5 / 45,5	22 / 11,7
No	167 / 72,9	5 / 15,6	162 / 82,2	0 / 0,0	1 / 12,5	3 / 15,8	6 / 20,0	6 / 54,5	155 / 82,4
No especifiquen	11 / 4,8	0 / 0,0	11 / 5,6	0 / 0,0	0 / 0,0	1 / 5,3	0 / 0,0	0 / 0,0	11 / 5,9
Totals	229 / 100,0	32 / 100,0	197 / 100,0	3 / 100,0	8 / 100,0	19 / 100,0	30 / 100,0	11 / 100,0	188 / 100,0

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC / 6. Municipis > 10.000 hab. / 7. Municipis entre 5.000 i 9.999 hab. / 8. Municipis < 10.000 hab.

Del total de centres enquestats, solament el 22,3 % realitza un tractament arxivístic dels fons. Aquest percentatge se situa en un 84,4 % en el cas dels arxius pertanyents al SAC, tot i que un 15,6 %, que es concentra en els arxius municipals, no realitza cap tractament.

Arxius comarcals, municipals i centres especialitzats mostren resultats que podem considerar òptims i, com ja hem

vist anteriorment, amb una gran incidència sobre el volum total de fons i col·leccions fotogràfiques. Tot i així, és alarmant el nombre de centres de municipis petits, no pertanyents al SAC, que en un 82,2 % dels casos no porten a terme cap tipus de tractament arxivístic.

Del total de centres enquestats, només el 22,3 % realitza un tractament arxivístic dels fons.

6.4.2. Sistema d'organització/ordenació

Totals i % per nombre de centres i segments (dades referides exclusivament a arxius pertanyents al SAC. La pregunta admet respostes múltiples)

*

	1	3	4	5
Centres	32	3	7	19
No especifiquen	3	1	1	1
Alfabètic	3	1	2	0
No específica	1	1	0	0
Onomàstic	0	-	0	0
Toponímic	2	-	2	0
Temàtic	8	1	1	4
Numèric	22	2	7	13
Cronològic	8	1	3	2

* 1. Centres d'arxiu SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC

El sistema d'organització utilitzat de manera majoritària i en tots els segments és el numèric, clarament distanciat del temàtic i el cronològic, i a molta distància de l'alfabètic. L'alfabètic toponímic el trobem solament en un dels centres especialitzats i en dos dels arxius comarcals.

El sistema d'organització utilitzat de manera majoritària és el numèric.

6.4.3. Instruments de descripció

Totals i % per nombre de centres i segments

*

	Total	1	2	3	4	5	6	7	8
Sí	46 / 20,1	24 / 75,0	21 / 10,7	3 / 100,0	6 / 75,0	14 / 73,7	23 / 76,7	3 / 27,3	20 / 10,6
No	154 / 67,2	6 / 18,8	148 / 75,1	0 / 0,0	1 / 12,5	4 / 21,1	6 / 20,0	7 / 63,6	141 / 75,0
No especifiquen	29 / 12,7	2 / 6,3	28 / 14,2	0 / 0,0	1 / 12,5	1 / 5,3	1 / 3,3	1 / 9,1	27 / 14,4
Totals	229 / 100,0	32 / 100,0	197 / 100,0	3 / 100,0	8 / 100,0	19 / 100,0	30 / 100,0	11 / 100,0	188 / 100,0

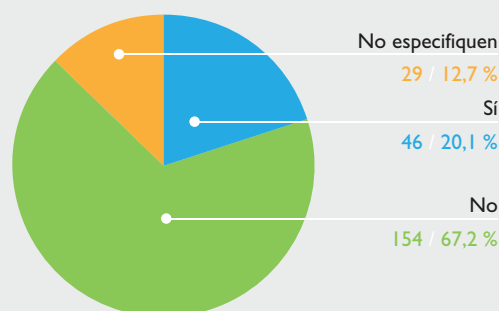
* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC / 6. Municipis > 10.000 hab. / 7. Municipis entre 5.000 i 9.999 hab. / 8. Municipis < 10.000 hab.

Les xifres relatives als instruments de descripció reforcen el perfil que ja hem vist de manera més genèrica en referir-nos al tractament arxivístic. Veiem aquí com solament el 20,1 % dels centres disposa d'instruments de descripció, fet que significa que, encara que es doni algun tipus de tractament als fons, aquest és majoritàriament molt precari.

Els instruments de descripció són presents en aproximadament el 75 % dels centres adscrits al SAC, tot i que és remarcable que un 25 % aproximadament no en disposi. Aquesta situació és especialment greu en el cas dels centres externs al SAC, on una vegada més els percentatges s'inverteixen.

Solament el 20,1 % dels centres disposa d'instruments de descripció presents majoritàriament als centres adscrits al SAC, en un 75 %.

Instruments de descripció. Totals i % per nombre de centres

6.4.4. Tipus d'instruments de descripció

Totals i % per nombre de centres i segments (dades referides exclusivament a arxius pertanyents al SAC. La pregunta admet respostes múltiples)

*

	1	3	4	5
Nombre total de centres	32	3	8	19
Centres amb instruments de descripció	24	3	6	14
No especifiquen	2	0	1	6
Nombre total de guies	9	3	3	3
Nombre total d'inventaris	62	13	44	8
Nombre total de catàlegs	47	9	15	25
Nombre total d'altres instruments	86	40	67	3
Nombre total d'instruments	204	65	129	39
Cronològic	8	1	3	2

* 1. Centres d'arxiu SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC

La resposta dominant en relació amb els instruments de descripció és d'**altres**, que és especialment elevada en el cas dels arxius comarcals. Les **guies** són en general escasses, si bé on es troben percentualment més presents és en els centres especialitzats i en els arxius comarcals. En canvi, en

els arxius municipals del SAC observem com l'instrument més abundant és el **catàleg**, mentre que en els arxius comarcals els inventaris ocupen el segon lloc, darrere dels **altres** instruments.

6.4.5. Percentatge dels fons fotogràfics descrits

Totals de centres i % descrit per segments

*

	Total	1	2	3	4	5	6	7	8
Amb instruments de descripció	46	24	21	3	6	14	23	3	20
No especifiquen percentatge	3	2	1	0	0	2	2	0	1
Percentatge descrit	51,7	70,4	33,8	66,3	82,0	54,4	66,3	23,3	36,6

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC / 6. Municipis > 10.000 hab. / 7. Municipis entre 5.000 i 9.999 hab. / 8. Municipis < 10.000 hab.

El percentatge total descrit se situa poc més per sobre del 50 %, amb una diferència notable entre els centres dins del SAC i fora, amb un 70,4 i 33,8 % respectivament.

Els centres especialitzats se situen en el 66,3 %, tot i que des d'un punt de vista absolut representen un nombre d'imatges descrites molt elevat, atès el nombre total que

en gestionen. Un nivell força òptim (82 %) es dona en el cas dels arxius comarcals, mentre que els municipals del SAC s'acosten a la mitjana global amb un 54,4 %.

En tot cas, les dades evidencien la necessitat d'aprofundir en l'extensió dels instruments de descripció i en l'increment dels percentatges descrits.

6.4.6. Normativa utilitzada per a la descripció

Totals i % per nombre de centres i segments (la pregunta admet respostes múltiples)

*

	Total	1	2	3	4	5
Respostes	72 / 100,0	32 / 100,0	39 / 100,0	3 / 100,0	8 / 100,0	16 / 100,0
Amb instruments	46 / 63,9	24 / 75,0	21 / 53,8	3 / 100,0	6 / 75,0	14 / 87,5
No especifiquen	26 / 36,1	8 / 25,0	18 / 46,2	0 / 0,0	2 / 25,0	9 / 56,3
NODAC / ISAD (G)	14	14	0	3	3	6
Altres	7	7	0	0	1	3

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC

Tot i que la concreció de les respostes és baixa en aquest cas, s'evidencia força clarament la manca d'una implantació suficient de normes de descripció estandarditzades i/o compartides. Ara per ara, on identifiquem millors nivells d'estandardització és en els centres especialitzats i en arxius comarcals, mentre que la situació en els arxius municipals del SAC és encara poc consolidada i pràcticament inexistent en els centres fora del SAC.

S'evidencia la manca d'una implantació suficient de normes de descripció estandarditzades i/o compartides.

6.4.7. Mesures de preservació i conservació

Reproducció de les imatges (total i % sobre nombre de centres i resposta afirmativa)

*

	Total	1	2	3	4	5
Nombre de centres	220 / 100,0	32 / 100,0	188 / 100,0	3 / 100,0	8 / 100,0	18 / 100,0
Sí	94 / 42,7	29 / 90,6	65 / 34,6	3 / 100,0	8 / 100,0	17 / 94,4
No	111 / 50,5	1 / 3,1	110 / 58,5	0 / 0,0	0 / 0,0	1 / 5,6
Còpia en paper ¹	66 / 70,2	14 / 48,3	52 / 80,0	3 / 100,0	3 / 37,5	6 / 35,3
Còpia digitalitzada ¹	58 / 61,7	27 / 93,1	31 / 47,7	3 / 100,0	8 / 100,0	17 / 100,0
Altres ¹	1 / 1,1	1 / 3,4	0 / 0,0	0 / 0,0	0 / 0,0	1 / 5,9

¹ La pregunta admet respostes múltiples.

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC

La reproducció d'imatges com a sistema de preservació i conservació la trobem en un 42,7 % dels centres. En aquests, s'utilitza la còpia en paper en un 70,2 % dels casos i la còpia digital en un 61,7 %. De fet, en un 29,8 % de centres l'ús d'ambdues opcions és simultània.

L'ús més intensiu de la còpia digital es dona en els arxius integrats al SAC, mentre que en els centres que no en formen part domina la còpia en paper. És en aquest segon grup on es donen els percentatges més baixos de reproducció, ja que no se'n fa de cap tipus en el 58,5 % dels casos.

6.5. Infraestructures i equipaments

6.5.1. Instal·lacions de què disposa el fons / Ubicació

Ubicació dels fons. Total i % sobre nombre de centres i respostes

*

	Total	1	2	3	4	5	6	7	8
Nombre de centres	220 / 100,0	32 / 100,0	188 / 100,0	3 / 100,0	8 / 100,0	19 / 100,0	30 / 100,0	11 / 100,0	179 / 100,0
No especifiquen	12 / 5,5	0 / 0,0	12 / 6,4	0 / 0,0	0 / 0,0	0 / 0,0	1 / 3,3	0 / 0,0	11 / 6,1
Respostes	208 / 94,5	32 / 100,0	176 / 93,6	3 / 100,0	8 / 100,0	19 / 100,0	29 / 96,7	11 / 100,0	168 / 93,9
Instal·lacions específiques ¹	7 / 3,4	6 / 18,8	1 / 0,6	2 / 66,7	2 / 25,0	4 / 21,1	6 / 20,7	1 / 9,1	0 / 0,0
Oficina ¹⁻²	154 / 74,0	13 / 40,6	141 / 80,1	2 / 66,7	2 / 25,0	7 / 36,8	13 / 44,8	4 / 36,4	137 / 81,5
Dipòsit ¹⁻²	27 / 13,0	21 / 65,6	6 / 3,4	2 / 66,7	6 / 75,0	11 / 57,9	19 / 65,5	2 / 18,2	6 / 3,6

¹ El percentatge es calcula sobre el total de centres que han respost a cada segment.

² La pregunta admet respostes múltiples.

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC / 6. Municipis > 10.000 hab. / 7. Municipis entre 5.000 i 9.999 hab. / 8. Municipis < 10.000 hab.

La ubicació dels fons fotogràfics presenta en general una situació deficient, llevat dels casos dels centres específics i d'arxius comarcals, tot i algunes mancances. Globalment, sols en el 27,9 % dels casos es defineixen les instal·lacions com a adequades, i en un 23,1 % es considera que es disposa d'un espai adequat. Si bé en el cas dels arxius del SAC els fons s'ubiquen en els dipòsits, aquest grup solament representa un 13 % dels centres que responen. Aquest fet posa en relleu una clara situació dominant de precarietat que contribueix poc a una bona preservació i accessibilitat als fons.

6.5.2. Mobiliari

Si prenem com a referència el mobiliari de fusta com el menys adequat en les instal·lacions d'arxius, observarem que és present en forma de prestatgeries en els centres de fora del SAC i en un dels centres especialitzats. D'altra banda, trobem un gran nombre d'armaris de fusta als centres de fora del SAC (39 %) i als arxius municipals del SAC (16,7 %).

Els armaris compactes apareixen ja en un 50 % dels centres, si bé tenen una presència mínima (5,1 %) en els centres de fora del SAC. La mateixa pauta de distribució, tot i que amb diferències percentuals menys acusades, es dona pel que fa a prestatgeries i armaris metàl·lics.

Equipaments especialitzats, com ara armaris ignífugs i neveres, solament en trobem en el cas d'un arxiu municipal del SAC.

La ubicació dels fons fotogràfics presenta en general una situació deficient.

En molts casos veiem com els fons es troben ubicats en oficines, de manera que es fa difícil satisfer els requeriments per a una bona preservació i gestió. Dins els arxius del SAC el segment menys normalitzat correspon als arxius municipals.

6.5.3. Control climàtic

Total i % sobre nombre de centres i respostes

*

	Total	1	2	3	4	5
Nombre de centres	220 / 100,0	32 / 100,0	188 / 100,0	3 / 100,0	8 / 100,0	19 / 100,0
No especifiquen ¹	1 / 0,5	0 / 0,0	1 / 0,5	0 / 0,0	0 / 0,0	1 / 5,3
Respostes ¹	219 / 99,5	32 / 100,0	187 / 99,5	3 / 100,0	7 / 87,5	18 / 94,7
Sense control climàtic ¹	191 / 87,2	8 / 25,0	183 / 97,9	0 / 0,0	0 / 0,0	4 / 22,2
Amb control climàtic ¹	28 / 12,8	24 / 75,0	4 / 2,1	3 / 100,0	7 / 100,0	14 / 73,7
Deshumidificador ²	22 / 11,5	17 / 53,1	4 / 2,1	2 / 66,7	5 / 62,5	12 / 85,7
Termohigròmetre ²	14 / 7,3	13 / 40,6	1 / 0,5	2 / 66,7	5 / 62,5	6 / 42,9
Altres ²	3 / 1,6	2 / 6,3	0 / 0,0	1 / 33,3	1 / 12,5	2 / 14,3

¹ El percentatge es calcula sobre el total de centres a cada segment.

² El percentatge es calcula sobre el total de centres que disposen de control climàtic a cada segment.

³ La pregunta admet respostes múltiples.

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC

La manca de control climàtic és majoritària en els diferents centres, tenint en compte que és inexistent en el 87,2 % de les respostes que, d'altra banda, estadísticament són del tot representatives. Solament en un 12,8 % dels casos es disposa d'algun mecanisme de control. Aquest percentatge es concentra en arxius comarcals i centres especialitzats, i baixa al 73,7 % en el cas dels arxius municipals del SAC. Els mecanismes de control climàtic són pràcticament inexistents fora dels arxius del SAC.

En els centres que disposen de control climàtic, la presència de deshumidificadors i termohigròmetres és força equitativa. De fet, el desviament que es dona globalment entre els uns i els altres és degut fonamentalment a la presència més abundant dels primers en els arxius municipals del SAC.

L'encreuament de dades no permet establir una correlació entre l'estat de conservació dels fons, les alteracions i les

condicions de control climàtic, però aquest fet no ha de portar a pensar que la situació sigui acceptable. Les condicions que es desprenen de l'enquesta posen en relleu una precarietat elevada en molts centres que, a mitjà termini, si no abans, pot tenir efectes perjudicials sobre la preservació dels fons que conserven, agreujant les patologies que intrínsecament ja afecten alguns fons i desencadenant-ne de noves.

La manca de control climàtic és inexistent en el 87,2 % de les respostes. Aquesta precarietat pot tenir efectes perjudicials sobre la preservació dels fons agreujant-ne les patologies.

6.5.4. Sistema d'alarmes

Total sobre nombre de centres i respostes

*

	Total	1	2	3	4	5
Nombre de centres	220	32	188	3	7	18
No especifiquen	185	3	182	0	0	1
Sí	26	24	2	3	7	14
No	9	5	4	0	0	3

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC

6.5.5. Sistema d'extinció d'incendis

Total sobre nombre de centres i respostes

	Total	1	2	3	4	5
Nombre de centres	220	32	188	3	7	18
No especifiquen	185	3	182	0	0	1
Sí	28	25	3	3	7	15
No	7	4	1	0	0	2

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC

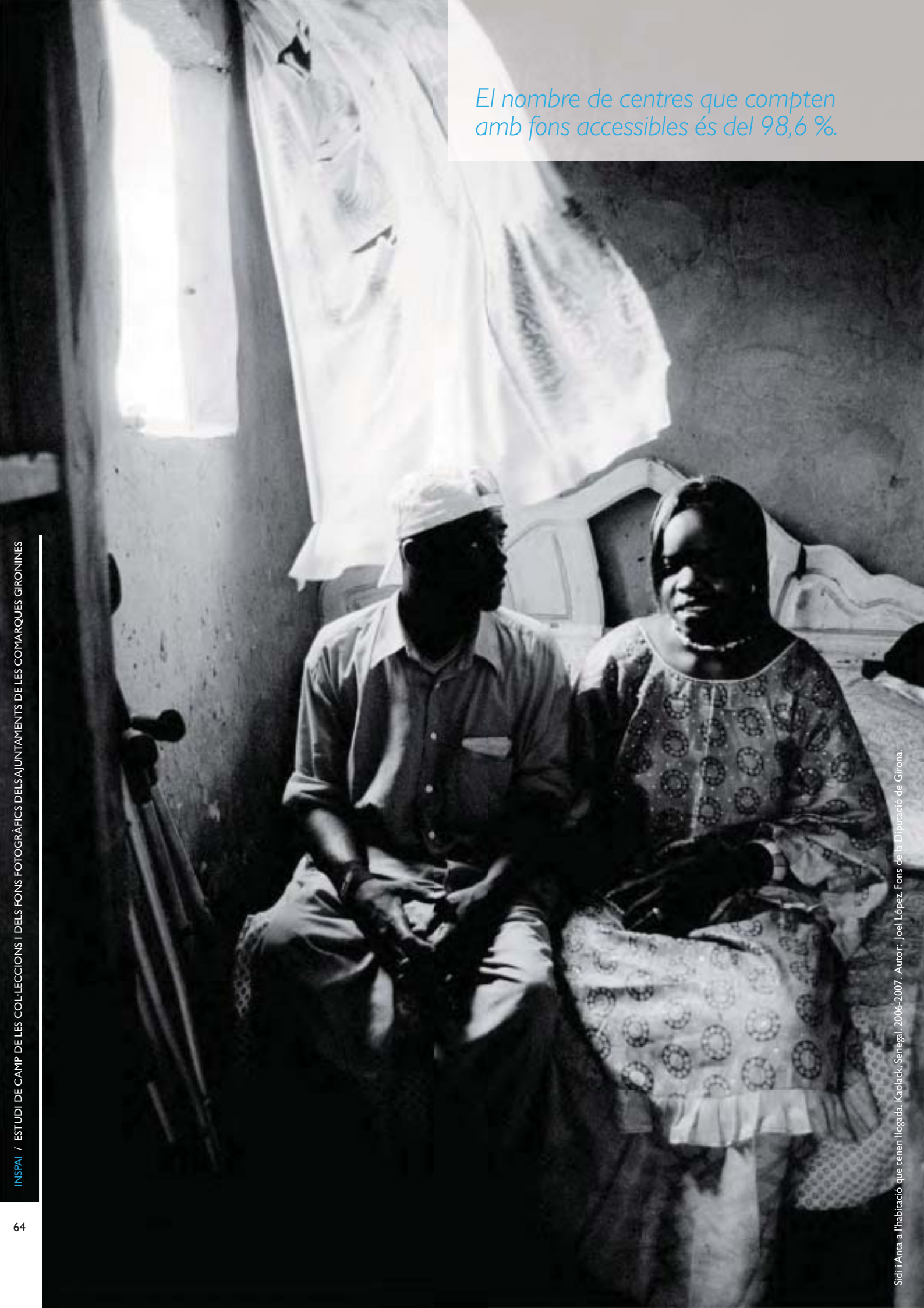
Tant en el cas dels sistemes d'alarma com d'extinció d'incendis, el nombre de respostes obtingudes és notablement baix. De totes maneres, són suficients per evidenciar una situació de precarietat greu. Si observem les taules corresponents a aquestes dues qüestions, veurem que els percentatges de no-resposta es concentren en el segment de centres que no formen part del SAC. Contràriament,

si concentrem l'anàlisi en els arxius del SAC, veurem que la presència d'ambdós sistemes és elevada, si bé el nivell òptim acceptable hauria de ser del 10 %. Globalment, pel segment dels arxius del SAC, en el 75 % dels casos es disposa d'alarma i de sistema d'extinció d'incendis. Aquest percentatge és del 100 % en el cas dels centres especialitzats i d'arxius comarcals.

Escola pública Ignasi Iglésias, actualment CEIP Montjuïc, Girona. 1933. Autor: Valentí Fargnoli. Fons Emili Massanas i Burcet. (fragment)

El nombre de centres que compten amb fons accessibles és del 98,6 %.

6.6. Accés als fons i col·leccions fotogràfics

6.6.1. Accés als fons i col·leccions

Total i % sobre nombre de centres i respostes

*

	Total	1	2	3	4	5	6	7	8
Nombre de centres	220 / 100,0	32 / 100,0	188 / 100,0	3 / 100,0	8 / 100,0	19 / 100,0	30 / 100,0	11 / 100,0	179 / 100,0
No especifiquen	3 / 1,4	2 / 6,3	1 / 0,5	0 / 0,0	0 / 0,0	1 / 5,3	2 / 6,3	0 / 0,0	1 / 0,6
Respostes	217 / 98,6	30 / 93,7	187 / 99,5	3 / 100,0	8 / 100,0	19 / 100,0	28 / 93,7	11 / 100,0	178 / 99,4
No accessibles	19 / 8,8	1 / 3,3	18 / 9,6	0 / 0,0	0 / 0,0	1 / 5,3	2 / 7,1	0 / 0,0	17 / 9,6
Accessibles	198 / 91,2	29 / 96,7	169 / 90,4	3 / 100,0	8 / 100,0	17 / 89,5	26 / 92,9	11 / 100,0	161 / 90,4

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC / 6. Municipis > 10.000 hab. / 7. Municipis entre 5.000 i 9.999 hab. / 8. Municipis < 10.000 hab.

Total i nombre de fons accessibles per segments d'arxius del SAC

*

	Total	1	2	3	4	5
Accés lliure	459	106	179	262	7	18
Accés parcial	38	27	27	5	0	1
Accessibles	497	133	206	267	7	14
No accessibles	36	3	26	29	0	3

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC

Globalment, el nombre de centres que compten amb fons no accessibles és força baix, ja que se situa en el 8,8 % sobre un nivell de resposta del 98,6 %. Per segments, els percentatges més elevats de centres amb fons no accessibles corresponen als centres de fora del SAC i als municipals del SAC.

Si considerem un valor més representatiu com és el de l'accessibilitat al nombre concret de fons, el resultat global de fons accessibles se situa en 497, mentre que el de no accessibles és de 36. Els segments on aquest nombre és més elevat és el dels arxius comarcals i els municipals del SAC.

6.6.2. Percentatge de material accessible

Total i % sobre nombre de centres

*

	Total	1	2	3	4	5	6	7	8
Nombre de centres	220 / 100,0	32 / 100,0	188 / 100,0	3 / 100,0	8 / 100,0	19 / 100,0	30 / 100,0	11 / 100,0	179 / 100,0
No especifiquen	35 / 15,9	6 / 18,8	29 / 15,4	0 / 0,0	0 / 0,0	1 / 5,3	7 / 23,3	1 / 9,1	27 / 15,1
Respostes	185 / 84,1	26 / 81,2	159 / 84,6	3 / 100,0	8 / 100,0	19 / 100,0	23 / 76,7	10 / 90,9	152 / 84,9
Percentatge global	85,5	83,7	85,8	74,0	82,5	82,3	85,1	75,5	86,2

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC / 6. Municipis > 10.000 hab. / 7. Municipis entre 5.000 i 9.999 hab. / 8. Municipis < 10.000 hab.

Si ens centrem en el percentatge de material accessible veurem que se situa en un 85,5 %. Solament en el cas dels centres especialitzats el percentatge baixa al 74 %. Cal tenir en compte aquí que els fons poden no ser accessibles per

diverses raons que no es detallen a l'enquesta, que poden anar des de les condicions de conservació fins a les restriccions imposades pels productors dels fons fotogràfics.

6.6.3. Servei d'atenció al públic específic

Els serveis específics d'atenció al públic van clarament lligats a la normalització del funcionament dels centres d'arxiu. Podem observar com els arxius integrats al SAC disposen d'aquest servei en el 90,6 % dels casos, contràriament al que s'esdevé en els centres fora del SAC, on solament en un 21,8 % dels casos es garanteix l'atenció al públic.

Si contrastem l'existència del servei d'atenció al públic amb els percentatges de material accessibles en cada segment ens adonarem que una part dels fons dels centres de fora del SAC, tot i no plantejar problemes d'accés, queden fora de l'abast dels usuaris per la inexistència de mecanismes per atendre'ls.

6.7. Difusió dels fons i col·leccions fotogràfics

6.7.1. Realització d'activitats

Total i % sobre nombre de centres

*

	Total	1	2	3	4	5	6	7	8
Sí	178 / 80,9	29 / 90,6	149 / 79,3	3 / 100,0	8 / 100,0	17 / 89,5	26 / 86,7	9 / 81,8	143 / 79,9
No	32 / 14,5	3 / 9,4	29 / 15,4	0 / 0,0	0 / 0,0	1 / 5,3	4 / 13,3	1 / 9,1	27 / 15,1
No especifiquen	10 / 4,5	0 / 0,0	10 / 5,3	0 / 0,0	0 / 0,0	1 / 5,3	0 / 0,0	1 / 9,1	9 / 5,0
Totals	220 / 100,0	32 / 100,0	188 / 100,0	3 / 100,0	8 / 100,0	19 / 100,0	30 / 100,0	11 / 100,0	179 / 100,0

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC / 6. Municipis > 10.000 hab. / 7. Municipis entre 5.000 i 9.999 hab. / 8. Municipis < 10.000 hab.

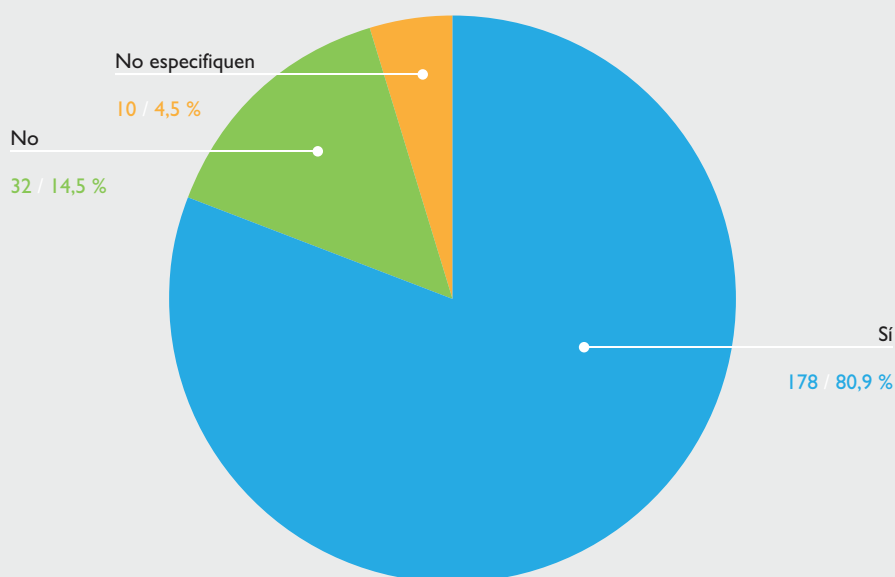
No deixa de cridar l'atenció que, malgrat les mancances en instruments de descripció, de servei d'atenció als usuaris, de sistemes de preservació, etc., que hem assenyalat en els apartats anteriors, el percentatge d'arxius i centres que desenvolupen activitats de divulgació se situï en el 80,9 %, pràcticament sense variació d'un segment a un altre, tret de la lleugera baixa en el cas dels externs al SAC, que, amb tot, són en el 79,3 %.

No disposem de dades per avaluar l'impacte d'aquestes accions, però no ens podem escapar de la reflexió sobre si els

esforços esmerçats en aquestes accions són els prioritaris des d'un punt de vista de la gestió arxivística.

Malgrat les mancances en instruments de descripció, de servei d'atenció als usuaris, de sistemes de preservació, etc., les activitats de divulgació es realitzen en el 80,9 % dels centres.

Realització d'activitats de difusió

6.7.2 Activitats de difusió

Total d'activitats per segments (la pregunta permet respostes múltiples)

*

	Total	1	2	3	4	5	6	7	8
Realitzen activitats	178	29	149	3	8	17	26	9	143
Prensa	12 / 3,2	12 / 8,9	0 / 0,0	2 / 8	3 / 7,1	7 / 8	10 / 8,5	1 / 3,5	1 / 0,4
Ràdio	9 / 2,4	9 / 6,7	0 / 0,0	3 / 12	2 / 4,8	5 / 5,7	7 / 5,9	1 / 3,5	1 / 0,4
TV	2 / 0,5	2 / 1,5	0 / 0,0	1 / 4	1 / 2,4	1 / 1,1	2 / 1,7	0 / 0,0	0 / 0,0
Publicacions	153 / 40,5	27 / 20	126 / 51,8	3 / 12	7 / 16,6	16 / 18,1	24 / 20,4	9 / 32,2	120 / 51,8
Conferències	8 / 2,1	8 / 0,0	0 / 0,0	2 / 8	3 / 7,1	4 / 4,5	7 / 5,9	1 / 3,5	0 / 0,0
Web	20 / 5,3	10 / 7,4	10 / 4,2	2 / 8	3 / 7,1	3 / 3,4	9 / 7,6	2 / 7,1	9 / 3,9
Tallers	3 / 0,8	3 / 2,2	0 / 0,0	1 / 4	1 / 2,4	1 / 1,1	3 / 2,5	0 / 0,0	0 / 0,0
Treballs d'investigació	24 / 6,3	19 / 14	5 / 2	3 / 12	5 / 12	11 / 12,5	16 / 12,6	4 / 14,4	4 / 1,7
Exposicions	92 / 24,4	24 / 17,8	68 / 28	3 / 12	8 / 19,1	14 / 15,9	21 / 17,9	6 / 21,6	65 / 28
Visites	16 / 4,2	16 / 11,8	0 / 0,0	3 / 12	7 / 16,6	8 / 9	14 / 11,9	2 / 7,1	0 / 0,0
Formació	1 / 0,2	1 / 0,8	0 / 0,0	1 / 4	0 / 0,0	0 / 0,0	1 / 0,8	0 / 0,0	0 / 0,0
Altres	38 / 10,1	4 / 3	34 / 14	1 / 4	2 / 4,8	1 / 1,1	4 / 3,3	2 / 7,1	32 / 13,8
Total activitats	378 / 100	135 / 100	243 / 100	25 / 100	42 / 100	88 / 100	118 / 100	28 / 100	232 / 100

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC / 6. Municipis > 10.000 hab. / 7. Municipis entre 5.000 i 9.999 hab. / 8. Municipis < 10.000 hab.

Com ja hem assenyalat en el punt anterior, la dinàmica de difusió és notablement activa. Podem veure ara, de forma més detallada, quins són els canals de difusió més utilitzats. Globalment, les publicacions ocupen la primera posició, clarament distanciades de les exposicions. Premsa, ràdio i televisió ocupen un espai molt poc significatiu, fet que no deixa de cridar l'atenció. Igualment sorprenent resulta l'escassa incidència de la web.

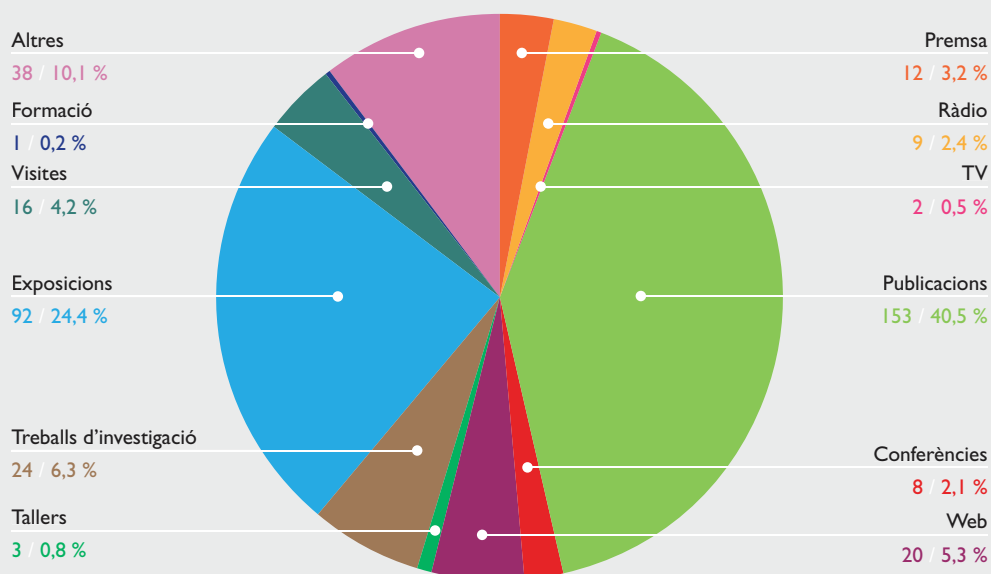
Les publicacions amb un 40,47 % ocupen la primera posició seguides de les exposicions amb un 24,7 %. Resulta sorprenent l'escassa incidència de la web.

Activitats de tipus presencial, com ara els tallers, són escassament presents, i solament les visites assoleixen una presència lleugerament notòria, limitada, això sí, en els arxius integrats al SAC (fet lògic, d'altra banda).

Els treballs d'investigació es promouen per diferents vies també en aquests mateixos segments. Les activitats formatives ocupen una posició totalment irrellevant dins el conjunt.

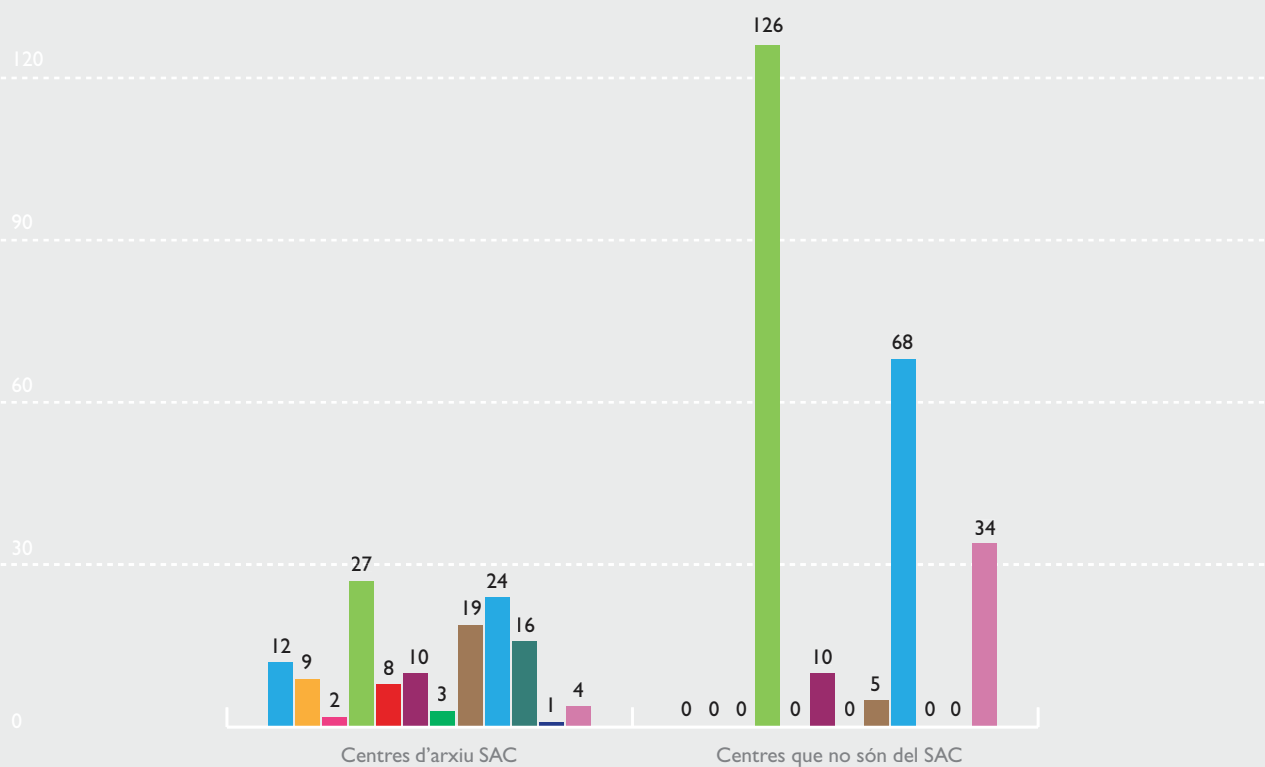
Insistirem aquí novament en el fet apuntat abans en relació amb la definició de prioritats d'actuació en vista de la manera com es concreta l'acció difusora, que, curiosament, ho fa a través dels canals que econòmicament resulten més costosos. Ja hem fet referència al fet que malauradament no es disposa de dades sobre l'impacte d'aquestes accions, i, per tant, no podem anar més enllà d'evidenciar la necessitat d'una reflexió sobre aquest fet i d'implantar mecanismes d'avaluació.

Total d'activitats de difusió

Total d'activitats de difusió per segments

Prensa / Ràdio / TV / Publicacions / Conferències / Web / Tallers / Treballs d'investigació / Exposicions / Visites / Formació / Altres

6.8. Personal

6.8.1. Personal dedicat al tractament dels fons i col·leccions fotogràfics

Totals i percentatges per segments

*

	Total	1	2	3	4	5	6	7	8
Sí	76 / 34,5	21 / 65,6	55 / 29,3	3 / 100,0	6 / 75,0	13 / 68,4	22 / 73,3	5 / 45,5	49 / 27,4
No	144 / 65,5	11 / 34,4	133 / 70,7	0 / 0,0	2 / 25,0	6 / 31,5	8 / 26,7	6 / 54,5	130 / 72,6
No especifiquen	0 / 0,0	0 / 0,0	0 / 0,0	0 / 0,0	0 / 0,0	1 / 5,3	0 / 0,0	0 / 0,0	0 / 0,0
Totals	220 / 100,0	32 / 100,0	188 / 100,0	3 / 100,0	8 / 100,0	19 / 100,0	30 / 100,0	11 / 100,0	179 / 100,0

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC / 6. Municipis > 10.000 hab. / 7. Municipis entre 5.000 i 9.999 hab. / 8. Municipis < 10.000 hab.

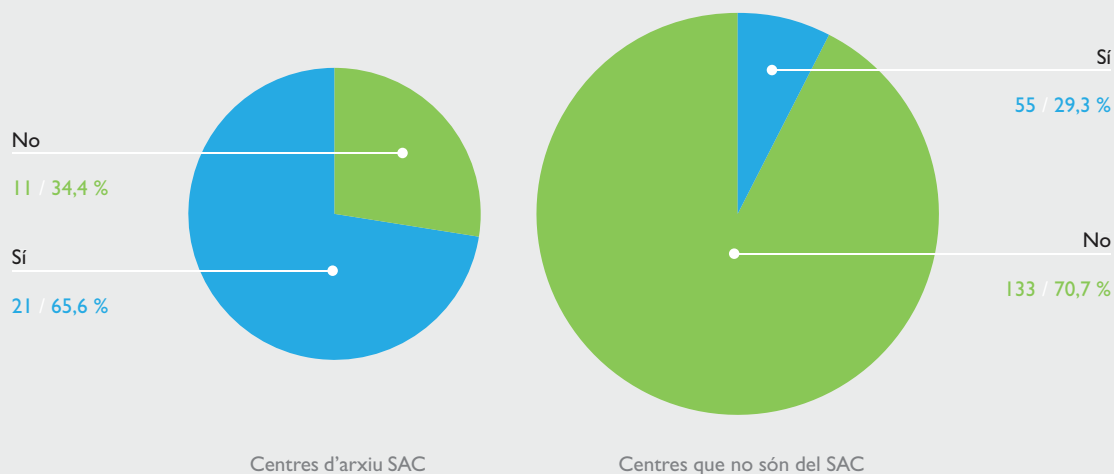
La disponibilitat de personal dedicat al tractament dels fons és, sens dubte, un dels dèficits principals i, de segur, és a l'arrel del dèficit quant a la disponibilitat d'instruments de descripció, si bé no hi ha una correlació estadística que ho evidenciï directament. El fet que en el 65,5 % dels casos no es disposi de personal dedicat al tractament dels fons i col·leccions fotogràfics, que fins i tot arriba al 34,4 % en el segment dels arxius del SAC (el qual ja hem vist el volum d'imatges que assumeix), resulta com a mínim preocupant.

La disponibilitat de personal dedicat al tractament dels fons és, sens dubte, un dels dèficits principals, en un 65,5 % dels centres.

On aquest problema també es palesa i ha de ser motiu de preocupació és en el segment de centres fora del SAC i de municipis petits, on s'arriba a percentatges del 72,6 % pel que fa a manca de personal.

Tot i així, les dades fan aflorar una certa contradicció, ja que dels 76 casos en què es disposa de personal, en 39 (el 51,3 %) no es disposa d'instruments de descripció, la qual cosa fa pensar que l'orientació estratègica de l'acció arxivística en aquests arxius s'orienta en altres direccions. Contràriament, en 72 casos (el 94,7 %) hi ha coincidència entre la realització d'activitats de difusió i la disponibilitat de personal.

Percentatge i nombre de centres amb personal dedicat al tractament de fons i col·leccions fotogràfics

6.9. Marc legal

6.9.1. Es formalitzen documentalment els ingressos d'imatges a l'arxiu per cessió, donació, adquisició?

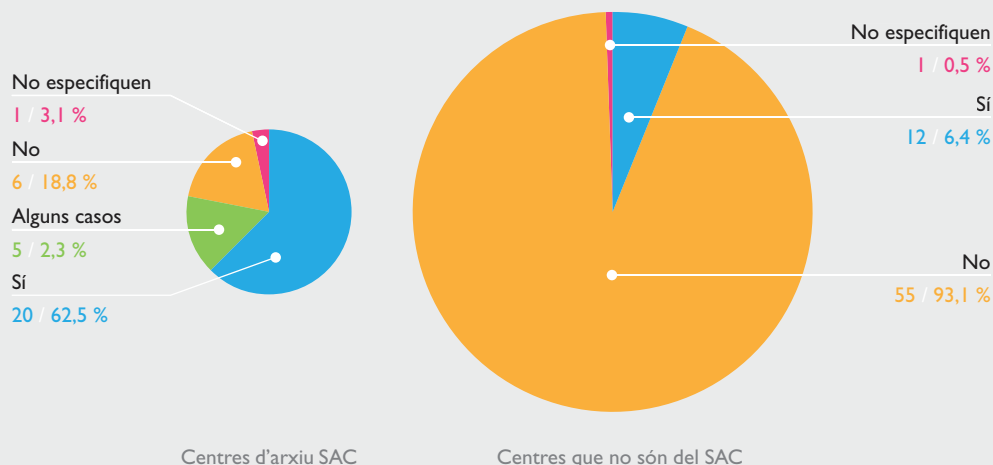
Totals i percentatges per segments

*

	Total	1	2	3	4	5
Sí	32 / 14,5	20 / 62,5	12 / 6,4	3 / 100,0	6 / 75,0	16 / 84,2
Alguns casos	5 / 2,3	5 / 15,6	0 / 0,0	0 / 0,0	2 / 25,0	0 / 0,0
No	181 / 82,3	6 / 18,8	175 / 93,1	0 / 0,0	0 / 0,0	2 / 10,5
No especifiquen	2 / 0,9	1 / 3,1	1 / 0,5	0 / 0,0	0 / 0,0	1 / 5,3
Totals	220 / 100,0	32 / 100,0	188 / 100,0	3 / 100,0	8 / 100,0	19 / 100,0

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC

Percentatge i nombre de centres que formalitzen documentalment els ingressos

6.9.2. En la formalització dels ingressos, en el cas d'obres fotogràfiques, es fa referència als drets morals (autoria, respecte a la integritat...) del fotògraf o fotògrafa?

Totals i percentatges per segments

*

	Total	1	2	3	4	5
Sí	14 / 37,8	14 / 56,0	0 / 0,0	3 / 100,0	4 / 50,0	8 / 42,1
Alguns casos	8 / 21,6	8 / 32,0	0 / 0,0	0 / 0,0	3 / 37,5	6 / 31,6
No	3 / 8,1	3 / 12,0	0 / 0,0	0 / 0,0	1 / 12,5	3 / 15,8
No especifiquen	12 / 32,4	0 / 0,0	12 / 100,0	0 / 0,0	0 / 0,0	3 / 15,8
Totals	37 / 100,0	25 / 100,0	12 / 100,0	3 / 100,0	8 / 100,0	19 / 100,0

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC

Retrat dels gegants, cavallins i la mulassa. Sant Feliu de Pallerols. 1911-1931. Autor: Valenti Fargnoli. Fons Emili Massanas i Burcet. (fragment)

Gegants Caballin
la Mulassa de
Sⁿ Feliu de Palla
V.F.

6.9.3. Tant en el cas d'obres fotogràfiques com de meres fotografies, es fa referència als drets d'explotació que ha d'obtenir el centre?

Totals i percentatges per segments

*

	Total	1	2	3	4	5
Sí	12 / 32,4	12 / 48,0	0 / 0,0	2 / 100,0	3 / 37,5	7 / 36,8
Alguns casos	11 / 29,7	11 / 44,0	0 / 0,0	1 / 0,0	4 / 50,0	3 / 15,8
No	2 / 5,4	2 / 8,0	0 / 0,0	0 / 0,0	1 / 12,5	7 / 36,8
No especifiquen	12 / 32,4	0 / 0,0	12 / 100,0	0 / 0,0	0 / 0,0	2 / 10,5
Totals	37 / 100,0	25 / 100,0	12 / 100,0	3 / 100,0	8 / 100,0	19 / 100,0

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC

6.9.4. En relació amb els drets d'explotació, es fa esment del termini temporal de cessió, dels usos possibles (finalitats d'ús, mitjans o formes de divulgació) en l'àmbit territorial?

Totals i percentatges per segments

*

	Total	1	2	3	4	5
Sí	9 / 24,3	9 / 36,0	0 / 0,0	3 / 100,0	3 / 37,5	4 / 21,1
Alguns casos	8 / 21,6	8 / 32,0	0 / 0,0	0 / 0,0	3 / 37,5	6 / 31,6
No	6 / 16,2	6 / 24,0	0 / 0,0	0 / 0,0	2 / 25,0	5 / 26,3
No especifiquen	14 / 37,8	2 / 8,0	12 / 100,0	0 / 0,0	0 / 0,0	4 / 21,1
Totals	37 / 100,0	25 / 100,0	12 / 100,0	2 / 100,0	8 / 100,0	19 / 100,0

* 1. Centres d'arxiu SAC / 2. Centres que no són del SAC / 3. Centres especialitzats / 4. Arxius comarcals / 5. Arxius municipals SAC

Els processos relacionats amb el marc legal presenten un nivell de deficiència molt elevat si tenim en compte que en el 82,3 % dels casos no es formalitzen documentalment els ingressos d'imatges per cessió, donació o adquisició. Aquest percentatge es redueix de manera dràstica en el cas dels arxius del SAC, que se situa en el 18,8 %, que, amb tot, no deixa de ser preocupant, però menys si es compara amb els centres de fora del SAC, que arriben al 93,1 % dels casos. En els centres especialitzats la situació està totalment normalitzada, mentre que, en els arxius municipals del SAC, un 10,5 % no es formalitzen documentalment, i en els comarcals en un 25 % de casos es fa ocasionalment.

En els casos que es formalitza documentalment l'ingrés no sempre es presta la deguda atenció a aspectes com ara els drets morals dels autors, de manera que en un 37,8 % dels casos es preveu, en un 21,6 % ocasionalment i en un 8,1 % no. En aquest cas, els centres de fora del SAC no han especificat, de manera que ens limitem a evidenciar una certa disfunció en l'àmbit dels arxius comarcals i municipals del SAC, que no

realitzen la formalització en un 12,5 i un 15,8 % dels casos. La consideració dels drets d'explotació, malgrat l'activitat divulgativa que hem vist anteriorment, no sembla tampoc objecte d'una especial atenció. En el cas dels arxius municipals del SAC, s'arriba al 36,8 % de casos que no els consideren, de manera que s'equiparen amb els centres que sí els han considerat.

El 82,3 % dels centres no formalitzen documentalment els ingressos.

Finalment, si entrem en el detall del termini temporal de cessió, dels usos possibles (finalitats d'ús, mitjans o formes de divulgació) en l'àmbit territorial, els resultats no són pas millors. Si bé es consideren en un 24,3 % dels casos, no és així en el 16,2 %, tenint en compte que un 37,8 % dels centres no especifiquen en la resposta. En aquest cas, també és en alguns arxius comarcals i especialment en els municipals del SAC on es detecten els percentatges més elevats d'omissió.

6.10. Evolució dels fons fotogràfics segons les dades de l'enquesta de la Subdirecció General d'Arxius i Gestió Documental de la Generalitat de Catalunya

La Subdirecció General d'Arxius i Gestió Documental de la Generalitat de Catalunya porta a terme cada dos anys i des del 1998 una enquesta d'arxius sobre una àmplia diversitat d'aspectes. En l'apartat dedicat als volums documentals conté algunes preguntes que fan referència directa al nombre de fotografies, positius, negatius, plaques i altres suports fotogràfics.

La Subdirecció General d'Arxius de la Generalitat de Catalunya porta a terme cada dos anys una enquesta d'arxius.

Ara per ara aquesta sèrie estadística és l'única disponible que ens permet una aproximació a l'evolució dels volums al llarg d'un període que cobreix des del 1998 fins al 2006. Extractem a continuació les dades corresponents a l'àrea geogràfica d'interès en aquest estudi, extretes de l'enquesta d'arxius de la Generalitat de Catalunya.

Tipologia d'arxius presents en la mostra:¹

1. Centrals administratius de la Generalitat
2. Comarcals
3. Diputació*
4. Eclesiàstics
5. Especialitzats en fons fotogràfics
6. Judicials
7. Municipals
8. Provincials
9. Universitat

¹ El número que identifica cada segment és el que s'utilitza en l'encapçalament de les columnes de les diverses taules d'explotació de dades.

* Les dades referides als fons fotogràfics de la Diputació de Girona s'inclouen dins el segment 5.

1. Evolució del nombre de respostes

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Total
1998	0	6	1	2	1	0	24	1	1	36
2000	1	7	1	2	1	0	24	1	1	38
2002	1	7	1	2	0	1	24	1	1	38
2004	1	8	1	2	1	2	25	1	1	42
2006	1	8	1	2	1	3	24	1	1	42

* 1. Centrals administratius de la Generalitat / 2. Comarcals / 3. Diputació / 4. Eclesiàstics / 5. Especialitzats en fons fotogràfics / 6. Judicials / 7. Municipals / 8. Provincials / 9. Universitat

2. Evolució del nombre de fotografies

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Total
1998	0	22.752	0	16.517	94.226	0	118.280	8.505	129	260.409
2000	0	16.668	0	8.000	29.145	0	151.023	10.819	129	215.784
2002	0	21.985	0	8.000	41.058	0	222.862	13.204	142	307.251
2004	0	83.104	0	17.000	1.601.450	0	519.873	21.382	319	2.243.128
2006	0	94.281	0	17.000	2.088.839	0	616.318	21.465	319	2.838.222

* 1. Centrals administratius de la Generalitat / 2. Comarcals / 3. Diputació / 4. Eclesiàstics / 5. Especialitzats en fons fotogràfics / 6. Judicials / 7. Municipals / 8. Provincials / 9. Universitat

3. Evolució del nombre de positius

*

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Total
1998	0	8.739	0	7.683	763.641	0	90.205	0	110	870.378
2000	0	10.307	0	7.000	519.161	0	87.118	0	110	623.696
2002	0	11.461	0	7.000	802.212	0	150.093	0	123	970.889
2004	0	41.073	0	8.000	859.244	0	299.544	21.221	170	1.229.252
2006	0	44.320	0	8.000	916.277	0	290.465	21.304	170	1.280.536

* 1. Centrals administratius de la Generalitat / 2. Comarcals / 3. Diputació / 4. Eclesiàstics / 5. Especialitzats en fons fotogràfics / 6. Judicials / 7. Municipals / 8. Provincials / 9. Universitat

4. Evolució del nombre de negatius

*

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Total
1998	0	7.707	0	0	88.066	0	6.515	0	0	102.288
2000	0	7.707	0	0	93.374	0	15.648	0	0	116.729
2002	0	12.207	0	0	527.369	0	20.955	0	0	560.531
2004	0	28.756	0	7.000	966.673	0	162.093	11	149	1.164.682
2006	0	35.330	0	7.000	1.058.098	0	256.444	11	149	1.357.032

* 1. Centrals administratius de la Generalitat / 2. Comarcals / 3. Diputació / 4. Eclesiàstics / 5. Especialitzats en fons fotogràfics / 6. Judicials / 7. Municipals / 8. Provincials / 9. Universitat

5. Evolució del nombre de plaques

*

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Total
1998	0	0	0	0	960	0	1.042	0	0	2.002
2000	0	473	0	2.000	1.380	0	14.403	0	0	18.256
2002	0	1.396	0	2.000	1.800	0	17.853	0	0	23.049
2004	0	11.878	0	0	29.483	0	21.303	127	0	62.791
2006	0	11.946	0	0	57.167	0	24.635	127	0	93.875

* 1. Centrals administratius de la Generalitat / 2. Comarcals / 3. Diputació / 4. Eclesiàstics / 5. Especialitzats en fons fotogràfics / 6. Judicials / 7. Municipals / 8. Provincials / 9. Universitat

6. Evolució del nombre d'altres suports fotogràfics

*

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Total
1998	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2000	0	12	0	0	0	0	327	0	0	339
2002	0	27	0	6	190	0	449	0	1	673
2004	0	1.397	0	2.000	28.743	0	36.933	23	0	69.096
2006	0	2.685	0	2.000	57.297	0	44.774	23	0	106.779

* 1. Centrals administratius de la Generalitat / 2. Comarcals / 3. Diputació / 4. Eclesiàstics / 5. Especialitzats en fons fotogràfics / 6. Judicials / 7. Municipals / 8. Provincials / 9. Universitat

Entre les tipologies d'arxius que apareixen en l'enquesta, la Diputació de Girona es comptabilitza dins el segment dels centres especialitzats en fons fotogràfics, fet que explica la incongruència aparent entre les respostes de les columnes 3 i 5. També podem desestimar-ne alguns perquè no disposen de fons fotogràfics, com són ara els casos dels arxius centrals administratius de la Generalitat i els arxius judicials.

El valor de les dades és significatiu si el prenem en conjunt com a indicador més aviat qualitatiu del procés de creixement. En alguns casos apareixen dades que clarament presenten contradiccions o, fins i tot, que corresponen a enquestes que han estat emplenades sense gaire rigor.

Tot i així és clarament visible, d'una banda, el lleuger increment en el nombre de respostes, i, de l'altra, el contrast que presenta respecte a les altres xifres. En el període 1998-2006 s'ha passat de 36 a 42 enquestes, però el nombre total de fotografies ha passat de 260.409 a 2.838.222. Els increments són globalment destacables en tots els segments, si bé la creació de centres especialitzats, els arxius comarcals i els municipals es presenten com a principals motors, especialment a partir de 2004.

En el període 1998-2006 s'ha passat de 36 a 42 enquestes, però el nombre total de fotografies ha passat de 260.409 a 2.838.222.

Si ens desplacem a l'apartat relatiu al nombre de positius, si bé trobarem uns valors absoluts inferiors i uns creixements més pausats, les pautes es corresponen amb les comentades anteriorment i amb uns mateixos protagonistes, als quals se suma l'arxiu provincial que aporta de cop més de 21.000 positius. Globalment, l'evolució per al període 1998-2006 és de 870.378 a 1.280.536, tot i que la primera dada pot ser poc fiable atès el volum que apareix per a l'any 2000.

El nombre de negatius segueix un creixement exponencial similar al que s'ha assenyalat per a les fotografies, de manera que es passa de 102.288 a 1.357.032. Els centres especialitzats, els arxius comarcals i els municipals en seguiran sent els principals receptors, a més dels 7.000 negatius que s'incorporen a través dels arxius eclesiàstics.

L'estadística relativa al nombre de plaques mostra un punt d'inflexió molt marcat a partir de 2004, amb un gran salt en els arxius comarcals, en els centres especialitzats i en els arxius municipals. Globalment, es passarà, entre 1998 i 2006, de 2.002 plaques a 93.875.

Finalment, cal destacar l'apartat referit a altres suports, que aplega fonamentalment la informació relacionada amb imatges digitals. Destaquem aquí dos fets: en primer lloc,

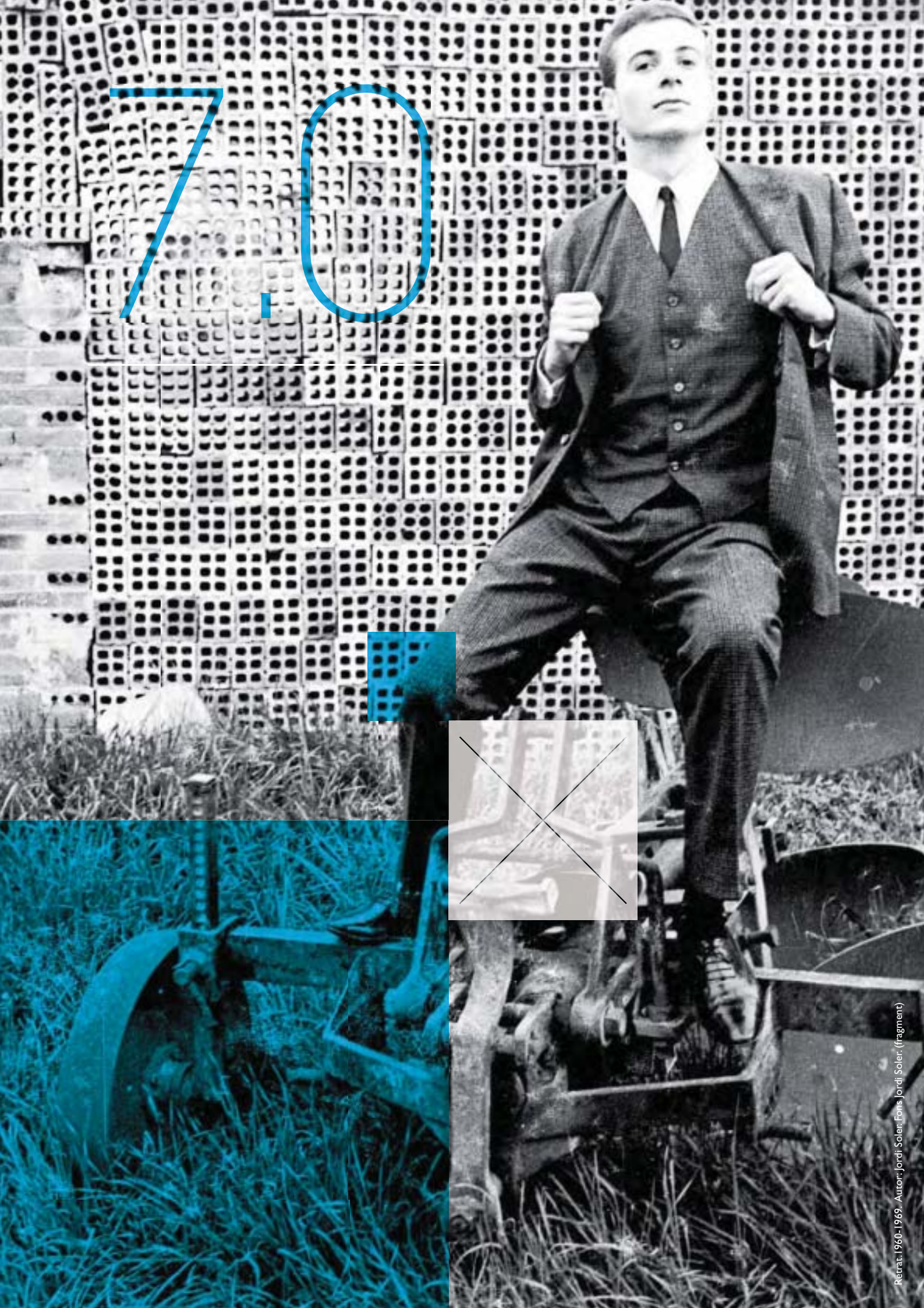
que l'estadística no és significativa fins al 2004; en segon lloc, que entre l'enquesta de 2004 i la de 2006 el volum d'aquests suports passa de 69.096 a 106.779.

Com ja hem dit a l'inici, aquestes dades tenen una significació de caràcter indicatiu. Reforcen un aspecte clau que cal afrontar sense més dilació com és el de la gestió dels fons fotogràfics, atesos els processos de creixement que estan experimentant, d'una banda, com a resultat del desenvolupament de polítiques de captació de fons, i, de l'altra, per la irrupció de noves tecnologies que en faciliten la producció, reproducció i difusió en unes proporcions i per unes vies fins fa relativament poc inexistents però ara ja prou implantades entre nosaltres.

Alfred Mauri i Martí

Professor de l'Escola Superior d'Arxivística
i Gestió de Documents (ESAGED)

7.0

Conclusions

Dades generals. Característiques de les col·leccions i dels fons fotogràfics

Ja hem assenyalat a la introducció que actualment les imatges formen part de l'activitat quotidiana de qualsevol persona, i que ja no ocupen solament els sectors professionals que tradicionalment les han utilitzades.

Tot i que una gran part de les imatges que són objecte d'aquest estudi encara no es poden tractar com a béns patrimonials, cal tenir en compte el seu gran valor informatiu. Hi ha una tendència generalitzada a parlar del valor patrimonial de les fotografies, i no totes en tenen. En realitat, la majoria de les imatges no són béns patrimonials ja que són molt recents (entre 40 i 100 anys), però això no els resta importància com a font d'informació. Tampoc hem d'oblidar el conjunt de valors intrínsecs de la imatge, a part de l'històric: el valor informatiu, l'artístic, el testimonial, el documental, el pedagògic i social, etc.

En aquestes conclusions, intentarem concretar els aspectes derivats de l'estudi en relació amb els documents fotogràfics de l'Administració local gironina, i d'apuntar, alhora, algunes de les actuacions que es podrien portar a terme a partir del coneixement d'aquesta realitat.

L'àmbit geogràfic de l'estudi abraça els 221 municipis de les comarques gironines, els set consells comarcals i la Diputació de Girona, a més dels arxius comarcals i la biblioteca de Peralada. 200 d'aquests municipis (190 estan sota el llindar dels 5.000 habitants) no formen part de Sistema d'Arxius de Catalunya (SAC), del qual es dedueix que tan sols 35 administracions, entre ajuntaments, consells comarcals i Diputació, en formen part. Això vol dir que el 85,5 % de les administracions de les comarques gironines no disposen de les condicions idònies de conservació i no donen un tractament apropiat a les imatges.

La presència de col·leccions i fons fotogràfics als diferents segments en què s'ha efectuat l'explotació de dades és notable. Tal com consta a l'estudi, als centres i arxius dels ajun-

taments gironins disposem de gairebé set milions d'imatges, amb un total de 297 col·leccions i 744 fons conservats. Més de quatre milions d'aquestes imatges són en suport paper, plàstic i vidre, tot i que el suport que predomina és el positiu en paper; present a tots els segments; el negatiu en plàstic és més abundant als centres no integrats en el SAC (73,9 %); i el menys comú és el negatiu en vidre, tot i que la seva presència ascendeix al 80 % en els centres del SAC. Pel que fa a les imatges en suport digital, se'n comptabilitzen gairebé 2,5 milions, que representen el 36 % del volum total d'imatges, i que són presents en un 88,2 % dels centres enquestats. D'aquest resultat es podria deduir que el suport digital anirà creixent fins esdevenir el suport principal, com ja succeeix a molts ajuntaments amb menys de 5.000 habitants.

Del volum total d'imatges, el 90 % és custodiat per centres integrats al SAC, dels quals el 77,4 % es troba en algun dels centres especialitzats, que tenen un paper clau en la preservació i gestió d'aquest patrimoni. Les recomanacions que fem en aquest document ja s'apliquen als centres més especialitzats: INSPAI, Centre de la Imatge de la Diputació de Girona, el Centre de Recerca i Difusió de la Imatge de l'Ajuntament de Girona i l'Arxiu d'Imatges d'Olot. Es tracta dels pocs centres especialitzats en la gestió i en el tractament dels fons fotogràfics de les comarques gironines i, per tant, no comparteixen els resultats generals d'aquest estudi.

Tot i que no és l'objectiu central d'aquest estudi, hi posem de manifest, també, la presència dels materials audiovisuals, els quals estan experimentant un creixement considerable. La prova d'això és que hi ha fons audiovisuals al 33,8 % dels centres que han respost l'enquesta i que tenen col·leccions i fons fotogràfics.

Aquest estudi tan sols és un punt de partida, i té com a finalitat incidir en les polítiques o intervencions en la gestió del patrimoni fotogràfic de les comarques gironines. Amb tot, encara resta pendent fer l'anàlisi de les col·leccions i fons i fotogràfics que es conserven en altres institucions i

centres públics (museus, centres de documentació, biblioteques, etc.) i privats (fundacions, associacions, particulars, etcètera).

Fractura entre SAC i no SAC

Una primera conclusió que s'evidencia és que hi ha un fort contrast entre els centres que formen part del Sistema d'Arxius de Catalunya (SAC) i els que no en formen part. Els centres adscrits al SAC disposen de personal i de recursos econòmics per tractar correctament el patrimoni documental; no obstant això, dediquen més esforços i temps als documents textuais que als icònics tot i que la imatge, com a document, és un dels més explotats. Així doncs, atesa l'especificitat de la fotografia, que requereix un tractament arxivístic i de conservació especialitzat, aquests centres no hi dediquen l'atenció que caldria.

En el cas dels 200 municipis que no formen part del SAC, això encara s'agreuja més si tenim en compte que no disposen d'equipaments ni de personal especialitzat en arxivística. Aquest fet provoca l'augment del risc d'una gestió deficient, i posa en perill la conservació dels fons fotogràfics.

En molts d'aquests casos, INSPAI assessora i dona suport als municipis gironins perquè puguin crear i/o organitzar els seus fons d'imatges. El Centre de la Imatge de la Diputació de Girona també contribueix a la formació dels tècnics i responsables dels fons fotogràfics dels ajuntaments gironins mitjançant l'organització de jornades en què s'aborden temes de tractament de preservació i conservació d'imatges, de tractament arxivístic, d'imatge digital, drets d'autor i d'altres aspectes legals derivats de les imatges i dels seus creadors. Concretament, el Centre de Recerca i Difusió de la Imatge de l'Ajuntament de Girona (CRDI) organitza cada dos anys les Jornades d'Imatge i Recerca Antoni Varés, que inclouen tallers, ponències i experiències destinades a un públic especialitzat en la gestió i el tractament de la imatge.

Tipologia de fons fotogràfics i gestió dels ingressos

Els fons fotogràfics personals, un 32,2 %, són els més abundants, seguits dels fons de l'Administració, que representen un 22,3 %. Aquests últims són més presents als centres que no pertanyen al SAC i als municipis de menys de 5.000 habitants. Això demostra que els fons s'han generat gràcies a l'activitat del mateix ajuntament, bé a través d'encàrrecs a fotògrafs per cobrir actes o bé com a resultat de les fotografies realitzades pel personal mateix, però en molt pocs casos responen al resultat de polítiques de captació.

Respecte als **ingressos extraordinaris**, la principal forma d'ingrés és la donació. Tot i així, la incidència d'aquests ingressos als centres especialitzats i arxius comarcals és més aviat moderada, bastant per sota del percentatge global, ja

que com a forma de transmissió predomina la cessió. En alguns centres especialitzats també es preveu com a forma d'ingrés la cessió amb posterior donació.

Els municipis que no formen part del SAC ingressen de manera indiscriminada fotografies que sovint han recollit perquè formaven part d'alguna exposició o de publicacions sobre fets puntuals (festa major, centenaris o celebracions...). En molts casos el procediment que utilitzen per adquirir les imatges és la recollida, digitalització i el retorn dels originals. Això significa que l'ajuntament conserva la imatge digital i que els originals retornen als propietaris, en molts casos sense que se n'hagi fet cap tractament de la informació ni de conservació. Aquest és un factor més que se suma a la preocupant manca de directrius concretes, sense oblidar una dada sorprenent que es desprèn de les enquestes realitzades als centres del SAC i que tractarem més endavant: el fet que no es formalitzi legalment l'ingrés de documents.

Pel que fa als **ingressos ordinaris**, les transferències tenen un valor baix (6,4 % del global), i són inexistents als municipis amb menys de 10.000 habitants. Aquests valors posen de manifest que a la majoria dels organismes enquestats no hi ha establert cap flux normalitzat en relació amb la gestió de les imatges que es generen.

Els centres que formen part del SAC controlen les transferències de la documentació que la mateixa institució genera, però la major part no acostumen a sol·licitar la introducció de les imatges —sobretot les digitals— en les transferències. D'aquesta manera, es corre el risc de perdre una bona part dels documents fotogràfics.

Aquests resultats posen de manifest la necessitat que els centres que custodien imatges estableixin polítiques d'ingrés de fons (amb criteris temàtics, cronològics, geogràfics, etc.). I en el cas dels ingressos ordinaris, atès que molts centres que formen part del SAC ja tenen establert un circuit en relació amb les transferències, només caldria incidir en el fet que les imatges en rebin el mateix tractament.

Aspectes legals

Els processos relacionats amb el marc legal presenten un nivell de deficiència molt elevat, si tenim en compte que en el 82,3 % dels casos no es formalitzen documentalment els ingressos d'imatges per cessió, donació o adquisició.

Als centres especialitzats la situació es troba totalment normalitzada, mentre que als arxius municipals del SAC el 10,5 % no es formalitzen documentalment, percentatge que puja fins al 25 % en el cas dels arxius comarcals.

En els casos en què es formalitza documentalment l'ingrés,

no sempre es presta la deguda atenció a aspectes com els drets morals dels autors. Els resultats no són pas millors pel que fa al termini temporal de cessió dels usos possibles en l'àmbit territorial. Es constata que a la majoria dels ajuntaments no és objecte d'una especial atenció l'acord o l'establiment de condicions per a una bona difusió dels fons, com tampoc la consideració dels drets d'explotació que recauen sobre les imatges, qüestió aquesta que hauria d'estar plenament normalitzada.

Molts ajuntaments encarreguen la realització de treballs fotogràfics a professionals per tal de documentar les seves activitats, per a publicacions, exposicions, etc., i no formalitzen adequadament amb els fotògrafs la finalitat de l'encàrrec i l'ús que es farà de les imatges. Com és sabut, l'establiment de les condicions relacionades amb els drets d'explotació de les fotografies que s'encarreguen és essencial acordar i formalitzar els usos, atès que de no fer-se així els treballs lliurats pels fotògrafs podran ser utilitzats de forma molt limitada. Als ajuntaments, com a ens prestadors de serveis públics, els interessa obtenir els drets d'explotació de les imatges per tal de disposar-ne per a usos que vagin més enllà de la finalitat estricta o immediata que va motivar l'encàrrec, sempre acordant-ho prèviament amb els fotògrafs i respectant els drets d'aquests professionals.

INSPAI duu a terme actuacions en aquest àmbit per proporcionar assessorament sobre aspectes legals referits als drets i deures en la gestió de les imatges i per oferir models de contractes (de lliurament de fons, d'encàrrecs de treballs...) i de formularis de gestió dels fons (sol·licituds, condicions d'ús...).

Tractament arxivístic

Del total dels centres enquestats només un 22'3 % realitzen tractament arxivístic dels fons, i aquest percentatge es concentra en els centres pertanyents al SAC. Això significa que el 72,9 % dels centres no en fa el tractament arxivístic, dada que no deixa de ser alarmant. En aquest apartat és on més s'observa el fort contrast pel que fa al tractament arxivístic entre els centres adscrits al SAC i els que no en formen part. Tot i això, les dades indiquen que el 85 % del patrimoni fotogràfic es troba accessible.

La manca d'instruments de descripció que mostren els resultats de l'estudi, possiblement estigui relacionada amb la manca de recursos humans destinats al tractament de les col·leccions i els fons i fotogràfics. En general el personal especialitzat en el tractament i la gestió idònia que aquests documents necessiten és insuficient. En un 65,5 % dels casos no es disposa de personal dedicat al tractament de les col·leccions i dels fons fotogràfics. En el cas del SAC,

arriba al 34,4 %. I on aquest problema es fa palès de manera més preocupant és en el segment de municipis de menys de 5.000 habitants, on s'arriba a percentatges del 72,6 %.

Respecte als elements de descripció, només el 20,1 % dels centres en disposa. Això significa que, encara que es doni algun tipus de tractament als fons, aquest segueix sent majoritàriament molt precari. La situació és especialment greu en el cas dels centres no inclosos al SAC.

Així mateix, en l'elaboració d'aquests instruments, s'observa un ús molt pobre de la normativa de descripció a totes les tipologies de centres, especialment als que formen part del SAC. És clarament insuficient la implantació de normes de descripció estandarditzades i/o compartides. Ara per ara, on identifiquem millors nivells d'estandardització és als centres especialitzats i als arxius comarcals, mentre que el procediment als arxius municipals del SAC està encara poc consolidat, i és pràcticament inexistent als centres no adscrits al SAC.

El percentatge total descrit se situa lleugerament per sobre del 50 %, amb una diferència notable entre els centres adscrits i no adscrits al SAC, amb un 70,4 % i un 33,8 % respectivament.

És important, doncs, garantir un tractament arxivístic adequat (ordenació, classificació, descripció, catalogació, etc.) que permeti portar a terme una bona conservació i difusió del patrimoni fotogràfic. Respecte a aquesta qüestió, INSPAI dóna assessorament als municipis que ho sol·liciten.

Tractament i gestió de la imatge digital

Avui dia encara existeixen més imatges en suport tradicional (paper, plàstic, vidre, etc.) que en suport digital. Tanmateix, si es té en compte que les imatges analògiques van néixer cap al 1840 i que les digitals fa tot just uns deu anys que es van començar a custodiar als arxius i altres centres, és evident que la fotografia digital està experimentant un rapidíssim creixement i que acabarà per imposar-se. Tal com comentàvem a l'inici d'aquestes conclusions, el 36 % del volum total d'imatges es troba en aquest suport.

A partir dels resultats obtinguts, s'evidencia que el major creixement de la imatge digital es concentra en els centres que no formen part del SAC, i corresponen a municipis amb menys de 5.000 habitants (el 85,9 % de tots els municipis). De fet, hi ha molts ajuntaments no pertanyents al SAC que només compten amb fotografies digitals, ja que les seves col·leccions no tenen més de deu anys.

En general, es constata un coneixement limitat pel que fa al tractament de la imatge digital: caldria un major control sobre el volum, el pes total, el nombre de bits, la captació

amb una resolució adequada, el format, la configuració de la pantalla i de l'escàner, etc. També caldria disposar d'un programari per a la digitalització i l'edició, i tenir especial cura a l'hora de preservar les metadades associades a la imatge, que aporten informació fonamental per a un ús futur.

Dels resultats obtinguts, es desprèn que un dels principals defectes en la gestió de la imatge digital és la preferència per l'ús del format JPEG, present a 143 centres no pertanyents al SAC i a 24 que hi pertanyen. El format TIFF, el més recomanat per a la conservació de la imatge, queda en una posició molt inferior: tan sols l'utilitzen 27 centres no pertanyents al SAC, i 21 que hi pertanyen. Aquesta proporció solament s'inverteix en el cas dels centres especialitzats, on el format TIFF és majoritari juntament amb altres com ara el RAW i el PNG. Aquesta manca de cura quant al format pot comportar que amb els anys hi hagi un buit de lectura d'aquestes imatges, ja que la conservació amb JPEG és massa delicada en tractar-se d'un algoritme de compressió amb pèrdua que conduiria, inevitablement, a la pèrdua d'una informació única del territori.

INSPAI atén les consultes dels municipis gironins relacionades amb la imatge digital, per mitjà del seu Servei de Reproducció i Tractament Digital.

Conservació

Les dades de l'enquesta indiquen que l'estat de conservació de les col·leccions i fons fotogràfics és en general acceptable. Malgrat tot, les condicions que es desprenen de l'enquesta mostren una precarietat elevada de les instal·lacions i equipaments de molts centres, especialment els que no pertanyen al SAC. Aquesta precarietat pot tenir efectes perjudicials a mitjà o curt termini sobre la preservació dels fons, amb el risc d'agreujar els mals endèmics que ja afecten alguns fons o de crear-ne de nous. Les dades de l'estudi ens indiquen que les alteracions per causes ambientals i humanes són les més freqüents, clarament per damunt de les causes químiques i biològiques, i en el cas dels centres adscrits al SAC les alteracions més freqüents són provocades per una manca de cura en la manipulació de les imatges.

Als arxius i centres pertanyents al SAC s'han produït moltes millores quant a equipaments, però es troben a faltar unes instal·lacions més adaptades a la conservació del patrimoni fotogràfic. El problema afecta, sobretot, les fotografies en suport plàstic i vidre i especialment quan la imatge és en color.

Un altre aspecte que cal considerar és la dificultat per a la identificació dels procediments fotogràfics, la qual cosa fa que a vegades no es duguin a terme les actuacions més

adequades de preservació que els diferents procediments requereixen. Cal, doncs, establir els mecanismes necessaris per tal d'identificar els procediments fotogràfics dels materials, cosa que permetrà una adequada instal·lació i conservació.

La majoria dels ajuntaments no disposen de les instal·lacions i els equipaments adequats, motiu pel qual hi ha una manca de control climàtic (HR i T), especialment en els centres que no formen part del SAC, i també una manca d'ús de materials de protecció de les fotografies. Per garantir l'adequada conservació de les imatges, s'haurien de complir les normes establertes i el material de conservació hauria de passar el test PAT (*Photographic Activity Test*).

La digitalització també té un paper important en la conservació de les imatges, ja que impedeix que es deteriorin com a conseqüència de la manipulació. La preservació és una tasca dinàmica que requereix la intervenció activa i continuada de professionals. En la conservació de la imatge digital intervenen tres aspectes fonamentals: la degradació del suport, l'obsolescència del maquinari i l'obsolescència dels formats. No hem d'oblidar que, a diferència del que succeeix en la fotografia tradicional, en el cas de la digital el canvi de suport no suposa una pèrdua d'essència de la imatge, ja que aquesta es troba implícita en el suport lògic i desvinculada del físic.

El suport d'emmagatzematge més utilitzat és el disc dur, que s'utilitza gairebé al 70 % dels centres, seguit del CD, al 36 %, i molt menys el DVD, utilitzat a l'11,3 % dels centres. El fet que la majoria de centres emmagatzemin les imatges en disc dur, molt sovint en el mateix ordinador de treball, fa que sigui aconsellable la realització de còpies en discos externs per evitar que, si es malmet el disc dur intern, perilli la conservació de la imatge.

Seria necessari resoldre els aspectes sobre la conservació dels suports magnèticoòptics ja que són d'una gran vulnerabilitat. Actualment la captació de la imatge digital ha superat la de l'analògica, i la possibilitat de pèrdua de la informació és elevada per tal com es tracta de suports molt efímers. Així doncs, no tan sols s'hauria de parlar de preservació sinó també de la perdurabilitat de la imatges. Respecte a això, i tenint en compte la capacitat que tenim d'operar a les comarques gironines, cal plantejar-se en un futur no gaire llunyà la possibilitat d'oferir un repositori digital per garantir-ne la conservació. Tot i així, el fet que les imatges digitals siguin fàcilment captables i reproductibles comporta que es tendeixi a conservar totes les imatges sense fer-ne una selecció prèvia. En aquest sentit, tenim la responsabilitat de promoure les iniciatives necessàries per establir protocols per a l'avaluació i tria de les imatges.

Davant la situació en què es troba el material fotogràfic en la majoria d'arxius i centres, cal prendre mesures urgents per tal de protegir-lo de manera adequada. Les dades recollides en aquest estudi demostren que la imatge digital està sotmesa a un perill important de pèrdua si es continuen desatenent les necessitats especials de conservació que requereixen per tal que la imatge com a font d'informació pugui ser recuperable en un futur. En aquest sentit, una de les prioritats d'INSPAI en matèria d'assessorament tècnic als municipis és la conservació de la imatge digital.

Difusió

Crida l'atenció que les activitats de divulgació de les imatges se situïn gairebé en el 80,9 %. Tot i les mancances que hem anat enumerant al llarg del document, també hem constatat que a molts dels centres no pertanyents al SAC la realització d'activitats de difusió és sovint l'excusa per crear col·leccions fotogràfiques, tal com succeeix amb les exposicions de fotografia i publicacions locals.

Les publicacions són el canal de difusió més utilitzat amb un 40,5 %, molt per damunt de les exposicions, amb un 24,3 %. També resulta sorprenent constatar que els mitjans de comunicació més habituals (premsa, ràdio i televisió) no siguin els canals de difusió principals. I és especialment remarcable que, tot i les enormes possibilitats de difusió que ofereix l'entorn Web, aquest no sigui el mitjà més explotat per la majoria de centres, amb només un 5,3 %.

Les dades indiquen que comparativament es dediquen molts més esforços a la difusió que al tractament dels fons fotogràfics. És evident l'enorme importància de donar a conèixer el patrimoni fotogràfic, i d'afavorir-hi l'accés; però això no ens hauria de fer perdre de vista la necessitat d'un tractament arxivístic i de preservació adequats.

L'objectiu fonamental d'aquest estudi ha estat avaluar l'estat de les col·leccions i dels fons fotogràfics que gestionen i custodien els ens locals de les comarques gironines, però la informació que hem obtingut ens ha permès, alhora, analitzar, definir i planificar de manera acurada les pautes d'actuació del Servei d'Assessorament Tècnic que INSPAI ofereix als municipis gironins per avançar en gestió, cura i preservació del nostre patrimoni fotogràfic.

8.0

Bibliografia

ALBERCH, Ramon [et al]. *Manual d'arxivística i gestió documental*. Barcelona: Associació d'Arxivers de Catalunya, 2009. 243 p. ISBN 9788492248292.

BOADAS, Joan; CASELLAS, Lluís-Esteve; SUQUET, M. Àngels. *Manual para la gestión de fondos y colecciones fotográficas*. Girona: CCG, Centre de Recerca i Difusió de la Imatge, 2001. 426 p. ISBN 8495483114.

SÁNCHEZVIGIL, Juan Manuel. *El documento fotográfico: Historia, usos, aplicaciones*. Gijón: Trea, 2006. 404 p. ISBN 9788497042239.

VALLE GASTAMINZA, Félix del. *Manual de documentación fotográfica*. Madrid: Síntesis, 1999. 255 p. ISBN 8477386897.

ZELICH, Cristina (dir.); RIGOL, Josep (coord.). *Llibre blanc del patrimoni fotogràfic a Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, 1996. 117 p. ISBN 8439339844.

Sobre la conservació d'imatges

BELLO, Carmen; BORRELL, Àngels. *El patrimonio bibliográfico y documental, claves para su conservación preventiva*. Gijón: Trea, 2001. 158 p. ISBN 8497040333

MAYNÉS, Pau. *Fotografia: La conservació de col·leccions de fotografies*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2005. 45 p. ISBN 8439367562.

MESTRE, Jordi. *Identificación y conservación de fotografías*. Gijón: Trea, 2003. 118 p. ISBN 8497040899.

Sobre el tractament de la imatge digital

IGLÉSÍAS FRANCH, David. *La fotografía digital en los archivos: Qué es y cómo se trata*. Gijón: Trea, 2008. 176 p. ISBN 9788497043779.

RUIZ RODRÍGUEZ, Antonio A.; SALVADOR BENÍTEZ, Antonia. *Archivos fotográficos: pautas para su integración*

en el entorno digital. Granada: Universidad de Granada, 2006. ISBN 8433839489.

VAN HORIK, René. *La longevitat de les imatges digitals raster. Imatge i Recerca: 8es Jornades Antoni Varés*. Girona: Ajuntament de Girona, 2004, p. 25-52. ISBN 8484961230.

Sobre el marc legal

ALEGRE, Juan Manuel. "Evolución y régimen jurídico del patrimonio histórico" (2 vols.). Madrid: Ministerio de Cultura, 1994. (Análisis y documentos; 5) ISBN 8481810045

BONDÍA, Fernando. *Propiedad intelectual y uso social y académico de la fotografía. Segundas Jornadas: imagen, cultura y tecnología*. Madrid: Universidad Carlos III: Archiviana, cop. 2004, p. 29-38. ISBN 8495933063.

COROMINAS, Mariona. "El Sistema d'Arxius de Catalunya". *Lligall: Revista d'Arxivística Catalana* [Barcelona: AACC] (2002), núm. 19, p. 237-247. ISSN 1130-5358.

VALERO, Eva. *Obras fotográficas y meras fotografías*. València: Tirant lo Blanch. 2000 (Monografías; 135). 471 p. ISBN 8484421066.

Recursos electrònics

FOIX, Laia. *La gestión de fondos fotográficos en entidades no comerciales* [en línia]. *Hipertext.net*, núm. 1 (2003). <<http://www.upf.edu/hipertextnet/numero-1/fotografia.html>> [Consulta: 1 juny 2009].

FONTALBA, Diego. *Fonaments bàsics del tractament digital de la imatge* [en línia]. <http://www.inspai.cat/CentreImatgeWeb/ca/docs/formacio/jornada_tecnica_09/p1_fontalba.pdf> [Consulta: 1 juny 2010].

International Federation of Library Associations and Institutions. *Guidelines for digitization projects for collections and holdings in the public domain, particularly those held by libraries and archives* [en línia]. March 2002. IFLA, 2002. Disponible a: <<http://archive.ifla.org/VII/s19/pubs/digit-guide.pdf>> [Consulta: 29 maig 2009].

Llevando la teoría a la práctica. *Tutorial de digitalización de imágenes* [en línia]. Biblioteca de la Universidad de Cornell. Departamento de Investigación, 2000-2003. Disponible a: <www.library.cornell.edu/preservation/tutorial/> [Consulta: 29 maig 2009].

MATAS, Josep. *Aspectes legals en la gestió d'imatges* [en línia]. <http://www.inspai.cat/CentreImatgeWeb/ca/docs/formacio/jornada_tecnica_09/p2_matas.pdf> [Consulta: 1 juny 2010].

MITJÀ, Carles; MARTÍNEZ, Bea. *Criterios instrumentales en la digitalización de colecciones fotográficas* [en línia]. <http://web.me.com/carlesmitja/www.carlesmitja.com/Download_files/2006_Zarautz_Mitja_Martinez.pdf> [Consulta: 3 juny 2009].

PÉREZ, Josep. *Criteris bàsics en la preservació de fotografies* [en línia]. <http://www.inspai.cat/CentreImatgeWeb/ca/docs/formacio/jornada_tecnica_09/p3_perez.pdf> [Consulta: 1 juny 2010].

Textos legals citats

Constitució Espanyola de 1978

Estatut d'Autonomia de Catalunya de 2006

Directiva 2003/98/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 17 de novembre de 2003, relativa a la reutilització de la informació del sector públic

Directiva 2001/29/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 22 de maig de 2001, relativa a l'harmonització de determinats aspectes dels drets d'autor i drets afins als drets d'autor en la societat de la informació

Llei 16/1985, de 25 de juny, del patrimoni històric espanyol

RDL 1/1996, de 12 d'abril, que aprova el text refós de la Llei de propietat intel·lectual, regularitzant, aclarint i harmonitzant les disposicions legals vigents sobre la matèria

Llei 11/2007, de 22 de juny, d'accés electrònic dels ciutadans als serveis públics

Llei 37/2007, de 16 de novembre, sobre reutilització de la informació del sector públic

Reial Decret 2568/1986, de 28 de novembre, pel qual s'aprova el reglament d'organització, funcionament i règim jurídic de les entitats locals

Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català

Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents

Decret 190/2009, de 9 de desembre, dels requisits dels arxius del Sistema d'Arxius de Catalunya, del procediment d'integració i del Registre d'Arxius de Catalunya

9.0

Annex

ESTUDI DE CAMP DE LES COL·LECCIONS I DELS FONS FOTOGRÀFICS DELS AJUNTAMENTS DE LES COMARQUES GIRONINES

RETORN DEL QÜESTIONARI:

Responen l'enquesta sobre el formulari PDF

Atenció: el formulari només permet Imprimir, no permet Guardar

A) Enviar per correu electrònic

En cas que disposeu de programari que us permeti generar un document PDF, un cop emplenat el formulari cal:

1. Anar a Arxiu > Imprimir
2. Seleccionar de la llista d'impressores el programari per generar un document PDF
3. Acceptar la impressió
4. Seleccionar on guardar el fitxer PDF en el vostre PC
5. Anomenar el fitxer amb l'acrònim del Centre > Guardar
6. Enviar-lo a l'adreça electrònica **info@inspai.cat**

B) Enviar per correu postal

O bé, un cop emplenat el formulari, feu:

1. Arxiu > Imprimir i seleccionar la impressora > Acceptar
2. Enviar per correu postal a l'adreça següent:

INSPAI, Centre de la Imatge de la Diputació de Girona
Pujada de Sant Martí, 4-5
17004 Girona

MOLTES GRÀCIES PER LA VOSTRA COL·LABORACIÓ

1. Dades bàsiques

1.1. Ajuntament

- 1.1.1. Nom ajuntament
- 1.1.2. Comarca
- 1.1.3. Nombre d'habitants
- 1.1.4. Adreça
- 1.1.5. Codi postal
- 1.1.6. Telèfon fix
- 1.1.7. Web

1.2. Dades Arxiu

- 1.2.1. Nom arxiu
- 1.2.2. Acrònim
- 1.2.3. Persona de contacte
- 1.2.4. Càrrec
- 1.2.5. Adreça
- 1.2.6. Codi postal
- 1.2.7. Telèfon fix
- 1.2.8. Telèfon mòbil
- 1.2.9. Pàgina web
- 1.2.10. Correu electrònic

2. Contingut i estructura dels fons i col·leccions fotogràfiques

2.1. Gènesi del centre

2.2. Nombre de fons o col·leccions fotogràfiques

☐☐☐ Fons

☐☐☐ Col·leccions

2.3. Fons fotogràfics íntegres

Sí | no

2.4. Fons audiovisuals

Sí | no

2.5. Tipologia de fons fotogràfics

☐☐☐ Administració

☐☐☐ Associacions i entitats

☐☐☐ Familiars

☐☐☐ Personals

☐☐☐ Empresarials

☐☐☐ Col·leccions

2.6. Cronologia dels fons o col·leccions fotogràfiques

Dates extremes

Cronologia predominant

2.7. Volum

Nombre total imatges

Nombre imatges digitals

Metres lineals

2.8. Tipus d'ingrés

☐☐☐ Transferència

☐☐☐ Donació

☐☐☐ Dipòsit

☐☐☐ Cessió

☐☐☐ Adquisició

☐☐☐ Altres

3. Característiques físiques dels fons i col·leccions fotogràfiques

3.1. Suport

Cromia

Positiu	Metall		
	Vidre	B/N	Color
	Paper	B/N	Color
	Plàstic	B/N	Color
Negatiu	Vidre	B/N	Color
	Plàstic	B/N	Color
Digital			
Tipus format (jpg, tiff, raw, gif, bitmap...)			
Resolució absoluta en píxels (ppp)			
Pes total imatges: en Kb, Mb o Gb		Escala de colors: RGB/CMYK/escala de grisos	Bits per canal: 8/16
Sistema d'emmagatzematge: cinta magnètica, CD, DVD, disc dur, llapis de memòria, altres			

3.2. Procediments fotogràfics

Albúmina sobre vidre	Gelatina de revelat químic
Ambrotip	Gelatinobromur
Autocrom	Goma bicromatada
Cal·lotip	Gravat en relleu
Cianotip	Heliografia
Col·lodió d'ennegrint directe	Injecció de tinta
Col·lodió humit	Mitja tinta
Col·lodió mat virat a l'or platí	Paper a l'albúmina
Col·lotip	Paper a la sal
Color per síntesi additiva	Paper al carbó
Color per síntesi substractiva	Paper al platí
Còpia digital	Procediment per difusió de tintes
Daguerreotip	Revelatge cromogènic
Direct thermal	Revelatge per blanqueig de tintes
Dibuix fotogènic	Revelatge per transferència de tintes
Ferrotip	Sublimació
Fotografia digital	Woodburytiper
Gelatina d'ennegrint directe	Altres

3.3. Estat de conservació*

☐ molt bo ☐ bo ☐ regular ☐ dolent ☐ molt dolent

3.4. Alteracions més freqüents que hagin pogut patir els fons

Anotacions, retocs

Arrugues, doblecs, estrips, forats, enrotllament del suport, ondulació	☐
--	--------------------------

Esgroguement, esvaïment de la imatge	☐
--------------------------------------	--------------------------

Deslaminatge, fragilitat del suport, exfoliació	☐
---	--------------------------

Bombolles, clivellatge d'emulsions i barnissos, pèrdua d'adherència de l'emulsió	☐
--	--------------------------

Emmascarament amb cintes adhesives o altres, empremtes dactilars, dany provocat per insectes, brutícia, taques	☐
--	--------------------------

Lixiviació del vidre, oxidoreducció de la plata (mirall de plata), síndrome del vinagre	☐
---	--------------------------

Fongs	☐
-------	--------------------------

Corrosió	☐
----------	--------------------------

Altres	☐
--------	--------------------------

4. Tractament dels fons o col·leccions

4.1. Sistema d'organització / ordenació

- ☐ Alfabètic: ☐ onomàstic ☐ toponímic ☐ temàtic
- ☐ Numèric
- ☐ Cronològic

4.2. Instruments de descripció

Sí | no

4.3. Tipus d'instruments de descripció

- ☐☐☐ Guia de fons
- ☐☐☐ Inventaris
- ☐☐☐ Catàlegs
- ☐☐☐ Altres: fitxes, llistats...

4.4. Percentatge dels fons fotogràfics descrits

4.5. Normativa utilitzada per a la descripció

4.7. Mesures de preservació i conservació

4.7.1. Materials de protecció:

- ☐ Fundes
- ☐ Sobres
- ☐ Camises
- ☐ Carpetes
- ☐ Àlbums
- ☐ Capses: cartró, plàstic, metall...
- ☐ Altres

4.7.2. Reproducció de les imatges

Sí | no

4.7.3. Tipus de reproducció

- ☐ Còpies en paper
- ☐ Còpies digitalitzades: jpeg, tiff, altres
- ☐ Altres

5. Infraestructures i equipaments

5.1. Instal·lacions de què disposa /ubicació dels fons

- ☐ Espai adequat per a l'arxiu
- ☐ Oficina
- ☐ Dipòsit
- ☐ Magatzem
- ☐ Diversos departaments

5.2. Mobiliari

- ☐ Prestatgeries de metall
- ☐ Prestatgeries de fusta
- ☐ Compactes
- ☐ Armaris de metall
- ☐ Armaris de fusta
- ☐ Armaris ignífugs
- ☐ Neveres
- ☐ Altres

5.3. Control climàtic

Sí | no

5.3.1. Aparells de control

- ☐ deshumidificador ☐ termohigròmetres ☐ altres

5.4. Sistema d'alarmes

Sí | no

5.5. Sistema d'extinció d'incendis

Sí | no

6. Accés als fons i col·leccions fotogràfiques

6.1. Accés als fons

- ☐☐☐ Lliure
- ☐☐☐ Restringit
- ☐☐☐ Parcial

6.2. Percentatge de material accessible

6.3. Servei d'atenció al públic

Sí | no

6.4. Horari d'atenció

7. Difusió dels fons

7.1. Realització d'activitats

Sí | no

7.2. Activitats de difusió

☐ Premsa	☐ Tallers
☐ Ràdio	☐ Treballs d'investigació
☐ TV	☐ Exposicions
☐ Publicacions	☐ Visites
☐ Conferències	☐ Formació
☐ Web	☐ Altres

8. Personal

8.1. Personal dedicat al tractament dels fons i col·leccions fotogràfiques

Sí | no

9. Marc legal

9.1. Es formalitzen documentalment els ingressos d'imatges a l'Arxiu per cessió, donació, adquisició?

Sí | no En alguns casos

9.2. En la formalització dels ingressos, en el cas d'obres fotogràfiques, es fa referència als drets morals (autoria, respecte a la integritat...) del fotògraf o fotògrafa?

Sí | no En alguns casos

9.3. Tant en el cas d'obres fotogràfiques com de meres fotografies, es fa referència als drets d'explotació que ha d'obtenir el centre?

Sí | no En alguns casos

9.4. En relació amb els drets d'explotació, es fa esment del termini temporal de cessió, dels usos possibles (finalitats d'ús, mitjans o formes de divulgació) a l'àmbit territorial?

Sí | no En alguns casos

10. Observacions

10.1. Material complementari*

10.2. Altres

*** NOTES D'ACLARIMENT**

3.3. Es pot escollir més d'una opció.

10.1. Documentació i/o objectes complementaris que formin part dels fons i col·leccions fotogràfiques: llibres, revistes, càmeres, visors estereoscòpics, objectius...

Amb la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya
**Departament de Cultura
i Mitjans de Comunicació**
Direcció General del Patrimoni Cultural
Subdirecció General d'Arxius i Gestió Documental

Associació d'Arxivers de Catalunya

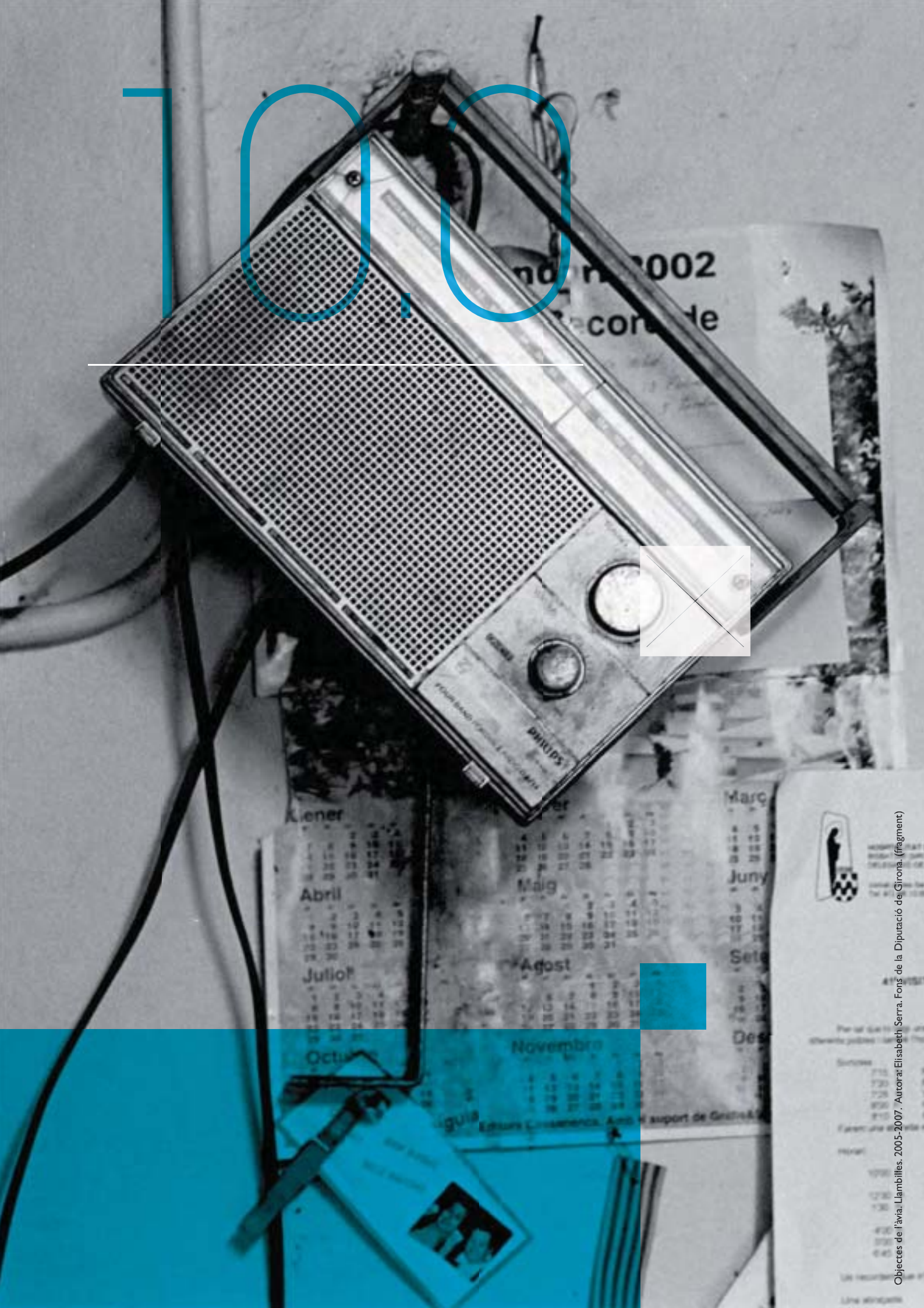

Diputació de Girona
www.ddgi.cat

221
municipis

100

Traduccions

English

Presentation by Roger Zamorano, chairman of Diputació de Girona's Culture Commission

INSPAI, Image Centre of Diputació de Girona, has promoted a field study on the photographic heritage of the Girona area. We felt that it would be useful to undertake a thorough analysis that would provide pointers about the Girona-related collections and fonds kept by public bodies in the area (town/city councils, county councils and Diputació de Girona).

The work we present herein should from the outset allow us to recognise the public effort being devoted to preserving and cataloguing Girona's photographic heritage. The work done in municipal and county spheres has not been limited to drawing up an inventory of and protecting the historical archives, for through it great understanding has been achieved of the importance of images as documents with many-sided aspects: historical, cultural, social and ethnographic.

The conclusions drawn from this work are also a point of departure for laying down cultural policies —the *raison d'être* of the study. These conclusions should acquaint us better with the real situation of the centres that keep photographic heritage (their strong points and their weak points), for there is a step prior to designing and executing cultural policies: getting to know the actual situation to which they are to be applied.

We in Diputació de Girona, and the Culture Commission in particular, are making progress in our mission, consisting in steadily improving support for and implementation of new services for Girona town/city councils. In this respect and in the sphere of photographic archives, INSPAI must be a reference consultant for Girona-province town and city councils when it comes to improving the management of their photographic heritage. The cooperative work we manage to encourage at all government levels will have clear benefits in preserving and disseminating the photographic heritage of the Girona counties.

Roger Zamorano i Rodrigo

Chairman of Diputació de Girona's Culture Commission

Presentation by Ramon Alberch i Fugueras, Deputy Director - General of Archives and Document Management

Throughout 2009 INSPAI, the Image Centre of Girona Provincial Council's Culture Commission, was busy planning and carrying out its 'Field study of the photographic collections and fonds held by local councils in the Girona counties'. The aim of this study was to systematically gather data on the condition of the Girona counties' photographic collections and fonds so that, armed with this information, INSPAI and other Catalan institutions would be able to improve the services they offer to public administrations.

There are two main aspects of this study that should be highlighted. First of all is its timeliness as the results are being presented at a particularly appropriate moment. For many years a large group of professionals have been quietly assembling and organising numerous photographic fonds. Then, in November 2009, the furore over the so-called 'Centelles affair' —when the archives of the remarkable republican photographer Agustí Centelles were sold to the Spanish Ministry of Culture by his heirs— once again highlighted the need to give fresh impetus to Catalonia's policy on images, in a context in which the impressive heritage that has been accumulated over the years deserves better attention with regards its treatment (classification, ordering, preservation, restoration and digitisation) as well as its dissemination. The advent of images being viewed as goods to be marketed, sold and auctioned —beyond having an undeniably negative side— has sparked a public debate which should lead to improvements being made in the future. Catalan photography deserves and needs this.

Secondly, this study anticipates something that needs to be done in Catalonia: a thorough census of Catalan images has to be carried out as the preparatory step towards a process of revaluation promoted by public institutions in close collaboration with centres specialising in images, photography associations and organisations, university experts and photographers. In any event, this process would involve joint and interdisciplinary work due to the essentially polysemous nature of photography.

The problem of Catalonia's heritage in images is not one of quantity —archives maintained by the Autonomous Government of Catalonia, Barcelona City Council and the Girona counties, to give just a few examples, together account for some fifteen million images— nor is it a problem of quality, given the internationally recognised influence of pioneers of photojournalism such as Francesc Català-Roca, the tradition of the Brangulís and the Pérez de Rozas', Agustí Centelles, Xavier Miserachs, Joan Colom, Oriol Maspons,

Colita and many other important photographers who have been rediscovered all over Catalonia. We believe that the challenge this year should focus on getting past the initial stage of almost obsessively collecting photographs—in many cases rescued in extremis—and making the most of this effort, that has yielded extraordinary results, to formulate a policy that responds to the multiple challenges of treatment, preservation and dissemination in a context of limited resources and the unstoppable development of information and communication technologies.

It is within this general framework—dynamic and arising from a period of debate and reflection—that the INSPAI study should be situated. It is worth mentioning that often in theoretical debates there is a danger of neglecting the systematic work of collecting and treating images, forgetting its primary importance and, above all, the expense involved in collecting, identifying, preserving and digitising images. Before undertaking the essential task of dissemination, methodical work must be carried out which requires resources to be allocated for infrastructures and equipment, specialised personnel, good quality material and media, and the very latest technology. Thus, this study provides a very rigorous statistical analysis and a series of well thought-out reflections and conclusions that should enable the resources to be suitably employed thanks to a thorough understanding of the current situation. In the case of the Girona counties, we are in an excellent position to undertake continued and efficient action thanks to the compilation and interpretation efforts of this study sponsored by INSPAI. I hope we will soon see a similar situation in the rest of Catalonia.

Ramon Alberch i Fugueras

Deputy Director - General of Archives
and Document Management

Introduction

Today, images—whether still or moving—form part of people's everyday lives, and not only in those professional sectors that have traditionally used them, such as education, art, archives, libraries, museums, documentation centres, or areas like cultural management, research, advertising, press and communication media. This fact shows us, on the one hand, that the use of photographs is omnipresent among the population, and, on the other, that images have different functions: cultural, documental, informative, testimonial, social, educational, etc.

Knowledge of photography and its acceptance as a cultural product has increased considerably over recent years, above all since the appearance of digital photography. This means that images in general have become an essential source for understanding present and historical situations, from a technical, cultural, political, social and artistic angle.

Photography must be seen as a very important part of our cultural heritage, as very often a seemingly 'simple' image can provide us with unique information about a past event. In this regard, the photographs available to us are essential for understanding the past 160 years. Almost all photographic fonds and collections are highly valuable due to the information and testimony they provide, and they are useful for any centre dedicated to the research, study and preservation of heritage. From this point of view, working to preserve photographic heritage basically means ensuring the preservation of cultural heritage.

INSPAI, Girona Provincial Council's Image Centre, is a specialised public service with a specific team focused on preserving and disseminating still and moving images. In addition, the Centre carries out the work of the Emili Massanas i Burcet Image Archive, which includes acquisition, treatment, preservation and dissemination of the photographic fonds, as well as training and promoting contemporary and experimental images.

The Centre's objective is to fulfil a triple purpose: as a home for historical memory, an information centre and an image dissemination centre. With this aim in mind, INSPAI adopts a multifaceted approach and embraces the artistic, historical, testimonial, documentary and social values that images offer us.

From this perspective, we present you with the project entitled 'Field study of the photographic collections and fonds held by local councils in the Girona counties', which was launched at the end of 2008. The main objectives of this work were, on the one hand, to assess the condition of the photographic collections and fonds managed by local

bodies, and, on the other, to improve the planning of the technical consultation service that INSPAI has been offering to municipalities since 2000.

This document represents a contribution to the knowledge about photographic documentation in all its aspects. Through this study we aim to provide a snapshot (never better said) of the current situation of the Girona counties' photographic heritage.

In her *White paper on Catalonia's photographic heritage* (1994), Zelich urged public institutions to initiate a policy of recovering, preserving, disseminating and studying photographic heritage. Sixteen years have passed since then, and without doubt there have been surprising changes, such as the shift to digital format, which back in 1994 was not even mentioned.

This study has been beneficial for different reasons: it has increased awareness of photography in local councils to the extent that many of them have requested advice on various issues related to this matter (legal, digital, preservation, etc.). Furthermore, some of these centres, above all the municipal archives, have updated themselves in some aspects, such as identifying their photographic volume.

While this field study was being carried out, in response to the needs of local council specialists in matters related to the technical treatment of photographs, INSPAI organised its 1st Technical Symposium 'The photographic heritage of the Girona counties. Managing images in local organisations', which was addressed to the staff of local organisations in the Girona counties (councils, documentation centres, libraries, archives, museums, etc.).

To sum up, this is an initial study that aims to gauge the feeling of Girona's local administrations with regards their image fonds. It also, however, has helped us to realise that there is still much work to be done: there are many research centres, social centres, museums, libraries, organisations, associations and even private individuals that possess or generate images which form part of our history. Therefore, this study, as a reference and consultation tool, is designed to be the first step towards influencing the policies and interventions affecting the management of photographic heritage with the ultimate aim of improving these.

Natàlia Navarro i Sastre

Head of INSPAI, Girona Provincial
Council's Image Centre

Legal framework

Those of us who follow cultural initiatives and the news reported to us in the media have been pleased to find steady improvements in the conservation and dissemination of our cultural heritage. This has been made possible thanks to the work done in various spheres, involving government bodies and private initiative alike, but also due to a social context that shows an increasing appreciation and respect for our heritage.

Having said this, as we move forward in terms of conservation and as our heritage centres (archives, museums, libraries, map libraries, etc.) extend their collections or find new ways of protecting them, one has the impression that more work remains to be done: more monuments to be restored, more archive fonds to be preserved, more architectural features linked to the everyday life and work of our ancestors to be saved, more unique tools and objects, more traditional knowledge to be documented, and so forth. As we move forward along the right path the horizon recedes before our eyes and becomes unattainable. We place the objective ever further away, we make the goal more ambitious. The concept of heritage is constantly broadened, in parallel with increasing cultural level and interest. In this respect, heritage centres and services play a leading role: as they expand and disseminate their collections and fonds they arouse interest and increase social awareness of our heritage, encouraging involvement and discovering more heritage elements that must be preserved.

It is for this reason that our legal system calls upon government authorities to adopt a positive and active attitude towards the preservation and dissemination of items worthy of interest. We read in the Spanish Constitution that all public authorities have an obligation "to promote and safeguard access to culture, to which everybody has a right" (art. 44). Among their obligations, the public authorities have that of guaranteeing the preservation and fostering growth of the cultural heritage (art. 46 of the Spanish Constitution). The Statute of Autonomy of Catalonia lists the rights and duties in relation to education and access to culture, and clearly lays down obligations in the action of government departments regarding research and culture (art. 44):

"4. The public authorities have to foster high-quality investigation and scientific research, artistic creativity and conservation and dissemination of the cultural heritage of Catalonia."

"5. The public authorities have to undertake all actions necessary to provide everybody with access to culture, to cultural goods and services and to the cultural, archaeological, historical, industrial and artistic heritage of Catalonia."

In application of these general principles, the laws see heritage as a very broad object with very hazy limits, depending on each epoch. Section 1 of Act 9/1993 of 30 September, on the Catalan Cultural Heritage, states as follows:

“2. The Catalan cultural heritage is made up of all movable or immovable goods related with the history and culture of Catalonia that due to their historical, artistic, architectural, archaeological, paleontological, ethnological, documentary, bibliographic, scientific or technical value are deserving of special protection and defence, so that they can be enjoyed by the citizens and can be handed down in the best condition to future generations.”

“3. Also part of the Catalan cultural heritage are the intangible goods making up the popular and traditional culture and regional linguistic manifestations (...).”

It is, therefore, a very wide-ranging concept with rather imprecise limits, a kind of expanding net that can be made bigger or smaller (fuller or emptier) depending on what the society of each epoch believes should be placed into it. This article specifies the two purposes that justify measures on cultural heritage: to permit society to enjoy them and to ensure that they are preserved. The order in which the two purposes are mentioned reflects the conception we have today of heritage, as a matter that would not justify any effort were it not for a social function that it accomplishes. The view of heritage as some sort of treasure to be admired has become obsolete. The statute books dating from thirty or forty years ago did indeed speak of “documentary or bibliographic treasure” and of “artistic treasure”, and focused particularly on transfer of heritage items to future generations.

We are thus speaking of a heritage in constant expansion and, accordingly, of a need to have it identified and brought to the attention of society in order to consolidate its social function. The achievement of these objectives calls for censuses or inventories such as the survey conducted by INSPAI into the photographic collections and fonds of the local councils in the Girona counties, which is presented below.

Photographs constitute one of the document types that attracts most interest from the public at large. Photographs are widely used for public-interest purposes, as in research and teaching, but also for strictly private purposes such as advertising or publications produced for profit. The work that public institutions carry out on images finds its justification both in the legal arguments mentioned earlier and in the plurality of interests that citizens bring to photography.

In another respect, the survey undertaken by INSPAI is a good example of the coordination between government

bodies laid under the Act on the subject. Section 3 of the aforesaid Catalan Cultural Heritage Act directly urges those bodies to engage in collaboration, and this has taken material form in work on the custody and treatment of photographic images. We list below some of the results of the survey, with the obligations that the Act imposes on government bodies.

The responses to the survey allow us to gain an idea of the methods used for managing intellectual property rights affecting the photographs kept by local bodies. The utilisation of photographs involves some of the most complex points for the user in relation to the rights of the photographers in question and, where applicable, of third parties who had reached agreement with photographers for using the photographs commercially. The intellectual property/copyright regulations clearly delimit exploitation rights (reproduction, distribution, public communication and conversion) and lays down many protective clauses for the rights of image creators, among them a requirement for assignments of rights to be formalised in document form. This calls for documentary evidence of holding rights or authorisations for operation of the photographs, except where they have entered the public domain. That is not always easy to find out, however, as many collections are at present in public centres without it having been possible to document their sources precisely or even when they were acquired. The survey will in any case certainly have served to highlight the importance of carrying out proper management of such materials, from even before they come into the centres, where possible agreeing with their holders the rights that exist over their photographs.

In their replies to the survey, they also informed us about the facilities and resources devoted to custody and treatment of the photographs. It is appropriate to remember that, beyond the conservation duty assumed by the holders of image collections, section 3.1 of the above-mentioned Catalan Cultural Heritage Act requires government bodies to provide themselves with “adequate material and personnel resources”, an obligation of particular importance in relation to collections as specific and often as fragile as photographs. It does not suffice to have specific archiving facilities: such facilities also have to meet the needs of each type of documents. And for the archives making up the Catalan Archive System, this requirement takes more specific form in application of Decree 190/2009 of 9 December, on Requirements for Archives in the Catalan Archive System, on the Procedure for Bringing Items into the Archives and on the Catalan Register of Archives, which provides details (in ss. 4 to 9 particularly) of the conditions that have to be met by the centres that form the backbone of our documentary heritage custodianship system. The survey

allows us to gain an idea of the degree of compliance with those requirements, thereby constituting a sound basis for future measures.

The particulars provided concerning the processing of the collections given by local entities have an interesting section on the degree of description of the photographs, for only with a sufficient level of description is it possible to properly monitor and consult such documents. The need to describe these documents properly is a requirement not only of a technical order or one concerning archiving methodology, but is also a mandate we find in the various regulations applicable in this sphere. Recently, article 3 of Decree 190/2009 pointed out that the description of collections is one of the requirements that have to be met by archives in the Catalan Archive System. This is no new obligation, however, for it appears in generic form in various regulations. One of the oldest is to be found in section 148 of Royal Decree 2568/1986 of 28 November, approving the Regulations on Organisation, Running and Legal System for Local Entities; and one of the more recent in s. 4.5 of Act 37/2007 of 16 November, on the Re-use of Public Sector Information. Due to its interest, it is worth citing the latter in full:

“Public-sector government departments and bodies have to provide electronically accessible mechanisms to enable searches for documents available for re-use; this means that documentary management systems have to be created that allow citizens to suitably recover information, such as lists, databases or indices, and portals providing links to decentralised lists”.

Under this highly innovative regulation, which results from the transposition into domestic regulations of Directive 2003/98/EC of the European Parliament and of the Council, of 17 November 2003, on the Re-use of Public Sector Information, it is not sufficient merely to have descriptive instruments; it is also obligatory for them to be placed at the disposal of citizens by electronic means that allow the documents (in this case photographs) to be consulted without the citizen actually being present. This aspect was also analysed in the INSPAI survey, which included questions regarding the mechanisms used by local authorities for disseminating their photographic archives.

The article that we have transcribed from the Act on the Re-use of Public Sector Information can be connected easily with the forms of relationship and of provision of services by government bodies to private individuals, which led to the creation of Act 11/2007 of 22 June, on Citizen Electronic Access to Public Services. In a general way, though one perfectly applicable to the photographic documents studied for the survey, this regulation recognises the right

of citizens to relate with government bodies by electronic means (s.l). This right is given material form by Internet provision of information about the collections and by providing mechanisms for obtaining reproductions from it.

In conclusion, the INSPAI survey provides very useful information, too, from the standpoint of the rules regulating the materials kept by photographic archives. Knowing the extent to which these rules are complied with, the difficulties involved in applying certain precepts or the lack of clear guidelines on certain aspects are items of knowledge that doubtless help to improve the public service offered today by image archives.

Josep Matas i Balaguer

Lawyer

Objectives

General objectives

A field study of the photographic collections and fonds held by local councils in the Girona counties has been carried out in order to achieve two main objectives:

- » Assess the state of these photographic collections and fonds (volume, descriptions, preservation, treatment...). Improve the handling of photographic heritage in a specific area: the Girona counties.
- » Strengthen and improve the technical consultation service that INSPAI has been offering to municipalities since 2000 by planning this more carefully.

Specific objectives

For the Provincial Council

- » Carry out a study in collaboration with other public administrations, as encouraged by current legislation.
- » Establish a series of conclusions that enable us to guarantee a consultation service of higher quality and which meets the real needs of local councils.
- » Establish some guidelines for treating the collections and fonds in a manner that adheres as closely as possible to the regulations.
- » Provide advice that is more individually tailored, more direct and more continuous to the local councils that request it.
- » Raise awareness in municipal bodies and the general public about the importance of protecting our photographic fonds in order to preserve our heritage.

For the town councils

- » Preserve their photographic heritage and historical memory.
- » Raise awareness of the value of photographic fonds as a source of information and as part of the heritage of our counties.
- » Improve the treatment of the counties' photographic fonds, from the moment of creation to the point of dissemination, and including installation, preservation and management.
- » Stimulate interest from local organisations to encourage

ge the incorporation of collections that may be of interest as visual testimonies.

- » Encourage the dissemination of the fonds and promote research.

Work methodology

This study was carried out in four large phases, from the planning and data gathering stages, to exploiting and working on the results obtained with the corresponding discussion and final conclusions.

While gathering the data we realised that we needed to identify two large groups of centres or local authorities that manage images according to number of inhabitants and whether or not they belong to the Catalan Archive System (SAC) of municipal archives.

The first study block corresponds to the group of local councils that do not form part of the SAC, all with less than 10,000 inhabitants, and which had to be visited in order to learn about the condition of their photographic collections and fonds.

The second study block corresponds to the group of archive centres that form part of the Catalan Archive System (SAC) which, in compliance with Act 10/2001, of 13 July, on Archives and Documents (LAD), includes the archives of municipalities of over 10,000 inhabitants, and some of the archives of smaller towns that meet the necessary requirements to form part of this system. Within this block, county archives, county councils and the Peralada Palace Library and Archive were also recorded. In all these cases it was decided that a visit was not necessary, as they are municipal archives with legally qualified staff, and therefore they were only sent a questionnaire, although in the case of some municipal archives that do not carry out any treatment of their photographic fonds, we were requested to visit them in order to help them respond to the questionnaire.

This study was carried out with the support of the Autonomous Government of Catalonia's Subdirectorat-General of Archives and Document Management, and the Association of Archivists of Catalonia.

1st phase: Planning the study

During the last quarter of 2008 a survey was produced to serve as a guide for gathering data from each local council. A database was then created using the various sections and fields in this survey which would enable us to study the results during the next phase of the work. In the case of the archive centres not belonging to the SAC, some data was gathered in a more general manner, as these centres often do not carry out archive treatment, and therefore, it was clear that certain information about treatment could not be collected.

To carry out the survey help was enlisted from specialists in the treatment of photographic fonds: Josep Matas on

the legal side; Josep Pérez on the most important aspects of preservation and types of photographic media; Diego Fontalba on aspects related to digital images, Yolanda Vallejo on IT support, and Alfred Mauri on statistical support and data exploitation.

2nd phase: Gathering data

Municipalities that do not form part of the SAC

During the last quarter of 2008, Girona Provincial Council's Cultural Commission informed all local councils about the launch and objectives of this study and about our later visits to gather data.

Next, the data collection process began, with technical experts visiting local councils representing less than 10,000 inhabitants.

During the final stage of data collection in this block, the deadline for obtaining data from these municipalities not belonging to the SAC was set at 15 May 2009.

Municipalities that form part of the SAC

The data collection process in the second study block began in April 2009 when the survey was sent out by email to all the centres and archives belonging to the SAC. In the case of the Girona counties' archives, the survey was sent out by the Autonomous Government of Catalonia's Subdirectorat-general of Archives and Document Management, which also sent the survey to all the other county archives in Catalonia, later passing on the surveys relating to the Girona counties to us.

The deadline for gathering data in this block was set at 30 June 2009.

In parallel to drafting, controlling and collecting in the surveys in this block, from April onwards, when almost all of the local councils had been visited, work started on all the data that had been collected and the first results and conclusions were established – a process which would continue to be developed further over the following months.

3rd phase: Exploiting the data

The responses were tabulated using a custom-made database program that was developed with the aim of having a tool that could be used to register and analyse the data from this study and that would also allow data from new studies in the future to be entered. In this way, we could build a tool that would provide access to a statistical series comparable over time.

This computer program allows the tabulation of each survey to be viewed individually, or the user can define selections

and sort-orders relating to each field of the questionnaire or create various cross-tabulations, thus allowing dynamic queries to be run according to the research needs.

Once the data from each questionnaire had been entered into the database, it was then filtered and cleaned-up to ensure consistency.

In order to exploit the data, segmentation was established that would enable the results to be viewed according to different parameters:

- » Whether there is a standardised archive service or not:
 1. Centres belonging to SAC
 2. Centres not belonging to SAC
- » Specific to centres specialised in photographic fonds:
 3. Centres specialised in photographic fonds
- » Ownership of the archive centres:
 4. County archives
 5. Municipal archives belonging to the SAC
- » Demographic segmentation of the municipalities:
 6. Municipalities of more than 10,000 inhabitants
 7. Municipalities of between 5,000 and 9,999 inhabitants
 8. Municipalities of less than 5,000 inhabitants

The data obtained was exploited using these groups, which allowed us to analyse each of the items in the survey in detail and to establish various comparatives depending on the characteristics of each group, according to the above-mentioned segments and by county territorial areas in the cases in which the data was representative.

The format of the responses in the questionnaire, as shown in the appendix, varied depending on the type of question, thus there are questions with:

- » yes/no responses
- » quantitative responses
- » qualitative responses
- » responses with closed choices
- » responses with multiple choices

In some cases, as previously indicated, the level of detail varies depending on whether the centre belongs to the SAC or not; this could be due to the question not being

applicable, or because it was impossible to answer as the centre does not carry out standardised archival treatment.

4th phase: Discussion and conclusions

In the final phase of the study and after having exploited and analysed all the resulting data, first an analysis was made followed by a detailed diagnosis of each of the items. Likewise, and following this methodology, we have been able to draw some general conclusions that show and allow us to evaluate, on both a small and large scale, the state of the photographic fonds and collections held in the Girona counties.

General data from the study

General data from the study

*

	Total
Total surveyed centres	235
Total number of centres that responded to the survey	232
Number of photographic fonds	744
Number of collections	297
Number of Administration fonds	240
Number of fonds from associations	67
Number of family fonds	79
Number of personal fonds	346
Number of company fonds	47
Total volume of images	6.704.081
Total volume of digital images	2.414.887
Total volume of images on paper and other media	4.289.194
Transfers	53
Donations	380
Deposits	52
Assignments	118
Acquisitions	119
Others	105
Centres that maintain audiovisual fonds	74
Centres that carry out treatments on fonds and collections	51
Centres with specific facilities for photographs	7
Centres that carry out dissemination activities	220
Centres with staff dedicated to photographic fonds	76
Centres that formally document deposits	32

* Data gathered in June 2009.

Segmentation of data by type of centre

*

Out of the total number of centres that responded to the survey.

	1	2	3 **	4	5
Total centres	35	198	3	8	20
Number of photographic fonds	469	275	116	174	272
Number of collections	182	115	55	63	116
Centres that maintain audio-visual fonds	20	54	3	5	15
Total volume of images	6.103.729	600.352	5.250.630	404.492	558.545
Total volume of digital images	1.978.687	436.200	1.816.889	61.698	99.340
Total volume of images on paper and other media	4.125.042	164.152	3.433.741	342.794	459.205
Centres that carry out treatments on fonds and collections	27	24	3	7	15
Centres with specific facilities for photographs	6	1	2	2	4
Centres that carry out dissemination activities	32	188	3	8	19
Centres with staff dedicated to the archives	21	55	3	6	13
Centres that formally document deposits	20	12	3	6	16

* 1. Centres belonging to the SAC / 2. Centres not belonging to the SAC / 3. Centres specialised in photographic fonds / 4. County archives / 5. Municipal archives belonging to the SAC.

** Includes INSPAI, Girona Provincial Council's Image Centre; Girona City Council's Centre for Image Research and Dissemination (CRDI), and Olot City Council's Image Archive.

Conclusions

General data. Characteristics of the fonds

As we have already mentioned in the introduction, today images form part of all of our everyday lives, and are no longer limited to the professional sectors that have traditionally used them.

Although a large proportion of the images included in this study cannot yet be treated as heritage assets, we must still take into account their great informative value. There is a widespread tendency to talk about the heritage value of photographs, but not all of them have this value. In fact, most of the images we are dealing with could not be considered heritage assets as they are still very recent (between 40 and 100 years old), however this does not detract from their importance as a source of information. Neither should we overlook the intrinsic value of images, apart from the purely historical, i.e., their informative, artistic, testimonial, documental, educational and social value, etc.

In these conclusions, we attempt to sum up the results derived from the study into the photographic heritage of Girona's local administrations, and to identify some of the actions that could be taken based on these findings.

The geographical area of the study takes in the 221 municipalities in the Girona counties, its 7 county councils and Girona Provincial Council, in addition to county archives and the Peralada library. 200 of these municipalities (190 fall below the threshold of 5,000 inhabitants) do not form part of the Catalan Archive System (SAC), from which we can deduce that only 35 administrations, from among local councils, county councils and the Provincial Council, are affiliated to the SAC. This means that 85.5% of the administrations in the Girona counties do not have suitable preservation conditions and do not handle their images appropriately.

The sheer number of photographic collections and fonds in the different segments in which the data was analysed is noteworthy. As detailed in the study, the centres and archives of Girona counties' local councils house close to 7 million images, with a total of 297 collections and 744 fonds being preserved. More than 4 million of these images are on paper, plastic or glass, although the predominant medium takes the form of a photographic print on paper, which is present in all the segments; negatives on plastic are more abundant in centres not affiliated to the SAC (73.9%); and the least common are negatives on glass, although their presence rises to 80% in centres affiliated to the SAC. Images in digital format (almost 2.5 million were recorded, representing 36% of the total volume of images) were present

in 88.2% of the centres surveyed. Based on this result we could deduce that digital format will continue to grow until it becomes the primary medium, as is already happening in many local councils in towns of less than 5,000 inhabitants.

Regarding the total volume of images, 90% are held by centres affiliated to the SAC, of which 77.4% are in specialised centres which play a key role in the preservation and management of this kind of heritage. The recommendations we make in this document are already being applied in the most specialised centres: INSPAI, Girona Provincial Council's Image Centre, Girona City Council's Centre for Image Research and Dissemination (CRDI) and the Olot Image Archive. These are the few centres that specialise in the management and treatment of the Girona counties' photographic fonds and therefore do not share the general results of this study.

Although not the main objective of this study, we should also mention the presence of audiovisual material, the amount of which is growing considerably. This is evidenced by the fact that there are audiovisual fonds in 33.8% of the centres holding photographic collections and fonds that responded to the survey.

This study is just a starting point, its aim being to influence the policies and interventions affecting the management of the photographic heritage of the Girona counties. Despite this, it still remains to carry out an analysis of the photographic collections and fonds in the care of other public institutions and centres (museums, documentation centres, libraries, etc.) as well as private ones (foundations, associations, private individuals, etc.).

Gap between SAC and non SAC members

One of the first conclusions that has come to light is that there is a strong contrast between the centres that form part of the Catalan Archive System (SAC) and those that do not. The centres affiliated to the SAC have the staff and financial resources to correctly handle documentary heritage; nevertheless, they dedicate more time and effort to textual rather than pictorial documents, even though images, as documents, are one of the most commonly used type. Due to the specific nature of photography, which requires specialised archival handling and preservation, these centres do not dedicate the attention they should to it.

In the case of the 200 municipalities not affiliated to the SAC, this situation becomes even worse if we take into account the fact that they do not have specialised archiving equipment or staff. This increases the risk of deficient management, and places the preservation of their photographic fonds in danger.

In many of these cases, INSPAI provides advice and support to Girona's municipalities to help them create and/or organise their image fonds. The Image Centre also contributes towards training experts and managers responsible for the photographic fonds held by Girona's local councils by holding seminars on the treatment and preservation of images, archival treatments, digital images, copyright and other legal aspects relating to images and their creators. Every two years Girona City Council's Centre for Image Research and Dissemination holds the Antoni Varés Image and Research Conference, which includes workshops, presentations and experiences addressed to specialists in the management and treatment of images.

Types of fonds and managing deposits

Personal photographic fonds are the most abundant, accounting for 32.2%, followed by fonds held by local authorities, which represent 22.3%. The latter are more present in centres not belonging to the SAC and in municipalities of less than 5,000 inhabitants. This demonstrates that the fonds have been generated thanks to the activity of the local councils themselves, either through photographers being commissioned to record events or made up of photographs taken by their own staff. In very few cases is it the result of a specific image collection policy.

With **extraordinary deposits**, the main type is by donation. However, the incidence of this type of deposit in specialised centres and county archives is fairly moderate, considerably below the overall percentage, as the predominant manner of transferring images is by the assignment of rights. In some specialised centres the assignment of rights leading to eventual donation is also considered a form of depositing images.

The municipalities not affiliated to the SAC indiscriminately acquire photographs that have often been collected as part of an exhibition or publication on specific events (annual local festival, centenaries and celebrations...). In many cases the procedure for acquiring images involves the collection, digitisation and return of the originals. This means that the local council retains the digital image and the originals are returned to the owners. Often this does not involve any treatment of the information or any preservation. This is one more factor to add to the worrying lack of specific guidelines –and not forgetting a surprising piece of data that was revealed by the surveys carried out in SAC centres and which we will return to later: the fact that the incorporation of new documents is not legally formalised.

With **ordinary deposits**, transfers scored low (6.4% of the total), and are non-existent in municipalities of less than 10,000 inhabitants. This figure highlights that most of

the organisations surveyed have no standard procedure for managing the images they generate.

The centres that form part of the SAC control the transfer of documentation generated in-house, but most of them do not usually request the inclusion of the images –above all the digital ones– in the transfers. In this regard, there is a risk of losing a large part of the photographic documents.

These results highlight the need for centres that look after images to establish fond deposit policies (with thematic, chronological, and geographical criteria etc.). Furthermore, in the case of ordinary deposits, given that many centres affiliated to the SAC already have an established procedure to deal with transfers, it would only be necessary to encourage them to apply the same treatment to all their images.

Legal aspects

Processes related to the legal framework present a very high level of deficiency, if we take into account that in 82.3% of the cases there is no formal documentation of the images being deposited with the assignment of rights, by donation or acquisition.

In the specialised centres the situation is completely standardised, while in the municipal archives of the SAC 10.5% do not formally document new additions and neither do the county archives in 25% of cases.

In the cases in which deposits are formally documented, the required attention is not always paid to aspects such as the moral rights of the authors. The results are not much better with regard to the time limits for assignment of rights possible within the territory. We have seen that in most local councils no special attention is paid to agreeing or establishing conditions for correctly disseminating the fonds, and neither is much thought given to the exploitation rights connected to the images –an issue that should be completely standardised.

Many local councils commission professional photographers to document their activities (for publications, exhibitions, etc.) but they do not agree with the photographer beforehand what the objective of the commission is and how the images will be used later on. In some cases, it is essential to establish conditions regarding the exploitation rights to the photographs being commissioned, because if there is no formal documentation of the rights being granted the work presented by the photographer can only be used in a very limited manner. It is in local councils' interests to obtain the exploitation rights for images in order to be able to use them for purposes other than the specific and immediate objective they were commissioned for, without infringing on the authors' legal rights, of course.

INSPAI is active in this area through the advice it offers on legal aspects (copyright, exploitation rights, contracts, deposit agreement forms, etc.) and by providing sample contracts for photographic commissions.

Archival treatment

Of all the centres surveyed only 22.3% carry out archival treatment on their fonds, and this percentage is concentrated in the centres belonging to the SAC. This means that 72.9% of the centres do not apply any archival treatment, which is a rather alarming figure. It was in this section that the strong contrasts regarding archival treatment between centres affiliated with the SAC and those who are not was most clearly observed. Nevertheless, that data indicates that 85% of this photographic heritage is accessible.

The lack of description tools revealed by the results of the study could possibly be related to the lack of human resources allocated to the treatment of these photographic collections and fonds. In general the number of staff specialised in the type of treatment and optimal management these documents need is insufficient. In 65.5% of the cases there are no staff dedicated to the treatment of the photographic collections and fonds. In the case of the SAC, this figure rests at 34.4%. However, it is in the segment of municipalities of less than 5,000 inhabitants where this problem becomes worryingly evident, with a percentage soaring to 72.6%.

With regard to the elements of description, only 20.1% of the centres have these, which means that although some type of treatment is applied to the fonds, it is still rather scarce. The situation is particularly serious in the case of the centres not affiliated to the SAC.

Likewise, when creating these tools, very poor use of the description rules was observed in all the types of centres, especially in those that do form part of the SAC. There was clear evidence of a lack of sufficient implementation of standardised and/or shared description rules. At the present time, where we identified the best levels of standardisation was in the specialised centres and the county archives, while the situation in the municipal archives of the SAC is still poorly consolidated, and practically non-existent in the centres not affiliated to the SAC.

The total percentage of documents with descriptions was slightly above 50%, with a noticeable difference between the centres affiliated to the SAC and those who are not, with 70.4% and 33.8% respectively.

It is important, therefore, to guarantee suitable archival treatment (ordering, classification, description, cataloguing, etc.) which enables the effective preservation and dissemination

of this photographic heritage. In response to this issue, INSPAI provides advice to municipalities that request it.

Treatment and management of digital images

Today there are still more images stored on conventional media (paper, plastic, glass, etc.) than in digital format. However, if we bear in mind that analogue images first appeared around 1840 and digital ones have only started being kept in archives and other centres for the last 10 years, it is clear that digital photography is experiencing very rapid growth and will end up taking over. As we mentioned at the beginning of these conclusions, 36% of the total volume of images was found to be in this format.

Based on the results obtained, it was evidenced that the greatest increase in the number of digital images is to be found in the centres that do not belong to the SAC, and which correspond to municipalities with less than 5,000 inhabitants (85.9% of the total number of municipalities). In fact, there are many local councils not belonging to the SAC that only have digital photographs, as their collections date from within the past ten years.

In general, there was found to be limited knowledge about the treatment of digital images; greater control is needed over the volume, total file size, number of bits, capture with suitable resolution, format, configuration of the screen and scanner, etc. Centres should also have a program to digitise and edit the images, as well as taking particular care when saving the metadata associated with the image, which provides fundamental information for its future use.

The results obtained reveal that one of the principal defects in the management of digital images is the preference for using JPEG format, present in 143 centres not belonging to the SAC and in 24 of those who do. Occupying a very inferior position is TIFF format, which is the most widely recommended type for storing images: it is only used in 27 centres not affiliated to the SAC, and in 21 of those that are affiliated. This proportion is only reversed in the case of the specialised centres, where TIFF format is the most common along with others such as RAW and PNG. This lack of care regarding format could lead to problems with these images in the future, as storing images in JPEG format is too delicate, being a lossy compression method which leads, inevitably, to the loss of unique information about the territory over time.

INSPAI responds to queries from Girona's municipalities regarding digital images, via its Digital Reproduction and Treatment Service.

Preservation

The data from this survey indicates that the state of preservation of the photographic collections and fonds is generally acceptable. Despite this, the conditions revealed by the survey show that facilities and equipment in many centres are very scarce, especially in those not belonging to the SAC. This scarcity could have a damaging effect in the short and medium-term on the preservation of the fonds, with the risk of worsening the endemic problems already affecting some fonds or of creating new ones. The data from the study shows us that alterations due to environmental and human causes are the most frequent, clearly outnumbering chemical and biological causes, and in the case of the centres within the SAC the most common alterations are caused by a lack of care when handling the images.

The archives and centres belonging to the SAC have made many improvements to their equipment, but they lack facilities better adapted to the preservation of photographic heritage. The problem affects, above all, photographs on plastic and glass, and especially when the images are in colour. Another aspect that must be considered is the difficulty in identifying the photographic methods used, which means that often the most suitable preservation actions required by the different methods are not carried out. Therefore, it is important to establish the necessary mechanisms for identifying the photographic methods used in the materials, as this would enable the appropriate incorporation and preservation.

Most of the local councils do not have suitable facilities or equipment, which is why there is a lack of climate control (RH & T), especially in the centres that do not form part of the SAC. There is also a lack of use of materials to protect the photographs. To guarantee the correct preservation of the images, established rules should be followed and the photographs should pass the Photographic Activity Test.

Digitisation also plays an important role in preserving images, as it prevents them deteriorating as a consequence of being handled. Preservation is a dynamic job which requires the active and continuous intervention of professionals. There are three fundamental aspects affecting the preservation of digital images: the degradation of the medium, the obsolescence of the hardware and the obsolescence of the formats. We must not forget that, in contrast to what happens in traditional photography, in the case of digital images the change of medium does not involve any loss of the essence of the image, as this is implicit in the software and not connected to the physical medium.

The most commonly used storage medium is hard disk, which is used in almost 70% of the centres, followed by

CDs, in 36%, and much less common are DVDs, which are used in 11.3% of the centres. The fact that most of the centres store their images on hard disk, very often on the same computers they use for work, makes it advisable to create copies on external hard disks to avoid the risk of losing the images if anything were to happen to the computer's internal hard disk.

It is necessary to resolve issues regarding the preservation of magneto-optical media as they are very vulnerable. Currently, the capture of digital images has overtaken analogue images, and the possibility of losing the information is high as they are extremely ephemeral media. Thus, it is not just a case of the preservation of the images but also of their durability. To address this issue, and taking into account our capacity to operate in the Girona counties, we must start thinking very soon about the possibility of providing a digital repository to guarantee the preservation of these images. However, the fact that digital images are easy to capture and reproduce leads to a tendency to preserve all the images taken without making a prior selection. In this regard, we have the responsibility to encourage the necessary initiatives to establish protocols for evaluating and selecting the images to be stored.

Faced with the current situation of the photographic material in most of the archive centres, urgent measures must be taken to suitably protect it. The data collected in this study proves that digital images are in serious danger of being lost if we continue to neglect the special type of preservation they require in order to be able to retrieve these images as a source of information in the future. For this reason, one of INSPAI's priorities regarding the technical advice it offers to municipalities is the preservation of digital images.

Dissemination

It is noteworthy that activities to disseminate images account for almost 80.9%. Despite the shortcomings we have detailed in this document, we have found that in many of the centres not affiliated with the SAC carrying out dissemination activities is often an excuse to create photographic collections, as occurs with photography exhibitions and local publications.

Publications are the most commonly used dissemination channel with 40.5%, far outnumbering exhibitions which account for 24.3%. It is also surprising to discover that the usual forms of communication media (press, radio and television) are not the main dissemination channels. It is particularly noteworthy that, despite the enormous dissemination possibilities offered by the Internet, this is not the media most commonly used by most of the centres, with only 5.3%.

The data indicates that comparatively speaking, much more effort is dedicated to the dissemination than to the treatment of the photographic fonds. The huge importance of publicising photographic heritage and encouraging access to it is evident, but this must not lead us to lose sight of the need for appropriate archival treatment and preservation. The fundamental objective of this study has been to assess the state of the photographic collections and fonds managed and maintained by local authorities in the Girona counties, but the information we have obtained has at the same time enabled us to carefully analyse, define and plan guidelines for the technical consultation service that INSPAI offers to Girona's municipalities in order to improve the management, care and preservation of our photographic heritage.

Captions

Title page, back page Group portrait on the street. Ripoll. Beginning of the 20th century. Author: Ramon Llobet. Batch Emili Massanas i Burcet.

I Portrait. C. 1972. Author: Jordi Mestre. Batch Emili Massanas i Burcet.

II A hitch-hiking couple. June 1979. Author: Joan Comalat. Batch Joan Comalat. (fragment)

III Photographer at Thomas photo typing workshop. Fs. XIX. Author: unknown. Batch Emili Massanas i Burcet

IV Catalan National Day, 11 September, in Plaça de Catalunya, Girona. 1977. Author: Quim Curbet. Batch Emili Massanas i Burcet.

Page 2 Núria Xifra and Jordi Xifra with some friends in Platja d'Aro. 1947. Author: Ramon Xifra. Batch Iglesias-Xifra.

Page 4 Peasant farmer woman making a garlic string. Banyoles. April 1979. Author: Joan Comalat. Batch Joan Comalat.

Page 6 Potter working. Quart. June 1979. Author: Joan Comalat. Batch Joan Comalat.

Page 8 Self-portrait of the photographer Jordi Soler with his cat. 1992. Author: Jordi Soler. Batch Jordi Soler

Page 12 Portrait. 1964. Author: unknown. Batch Jordi Soler.

Page 14 Progrés street or Nou street as seen from the Pont de Pedra. Girona. First third of the 20th century. Author: Àngel Toldrà Viazó. Batch Emili Massanas i Burcet.

Page 18 Inside of a shop in Mercaders street. Girona. 1960-1969. Author: Jordi Soler. Batch Jordi Soler. (fragment)

Page 20 Kindergarten class at the Col·legi Verd. Girona. 1933. Author: Valentí Fargnoli. Batch Emili Massanas i Burcet. (fragment)

Page 22 Filming of the TV program Terra d'escudella. Girona. April 1979. Author: Joan Comalat. Batch Joan Comalat.

Page 28 Spectators at a car race. Platja d'Aro. July 19th, 1973. Author: Pablito. Batch Pablo García Cortés. (fragment)

Pages 30-31, 33 Fire at the disco Skinsad in Banyoles. April 1979. Author: Joan Comalat. Batch Joan Comalat. (fragment)

Page 35 Football tournament. La Bisbal d'Empordà. August 18th, 1981. Author: Dani Duch. Batch Dani Duch. (fragment)

Pages 38-39 Permanent showing of the Bosnian photographer Tarik Samarah under the Potocari cemetery in Sre-

brenica. 2006. Author: Miquel Ruiz. Batch Ruiz. (fragment)

Page 41 Marquises of Villaverde at the Nautical Club in Banyoles. 1964. Author: Pablito. Batch Pablo García Cortés. (fragment)

Page 46-47 Family at the market. Girona. July 1979. Author: Joan Comalat. Batch Joan Comalat. (fragment)

Page 54-55 Trip to the island of Menorca. 2004. Author: Pere de Prada. Batch Diputació de Girona.

Page 63 Public School Ignasi Iglésias, presently CEIP Montjuïc. Girona. 1933. Author: Valentí Fargnoli. Batch Emili Massanas i Burcet. (fragment)

Page 64 Sidi and Anta in their rented room. Kaolack, Senegal. 2006-2007. Author: Joel López. Batch de la Diputació de Girona.

Page 66 Sidi and Awua. Kaolack, Senegal. 2006-2007. Author: Joel López. Batch Diputació de Girona. (fragment)

Pages 72-73 Portrait of the Giants, the Horses and the Mulassa. Sant Feliu de Pallerols. 1911-1931. Author: Valentí Fargnoli. Batch Emili Massanas i Burcet. (fragment)

Page 78 Portrait. 1960-1969. Author: Jordi Soler. Batch Jordi Soler. (fragment)

Page 81 1st Rally of Girona. 1965. Author: Pablito. Batch Pablo García Cortés. (fragment)

Page 84 Traffic accident. Banyoles. June 1979. Author: Joan Comalat. Batch Joan Comalat. (fragment)

Page 88 Classroom in the school of Celrà. June 1979. Author: Joan Comalat. Batch Joan Comalat. (fragment)

Page 102 Grandma's stuff. Llambilles. 2005-2007. Author: Elisabeth Serra. Batch Diputació de Girona. (fragment)

V Portrait. C. 1972. Author: Jordi Mestre. Batch Emili Massanas i Burcet.

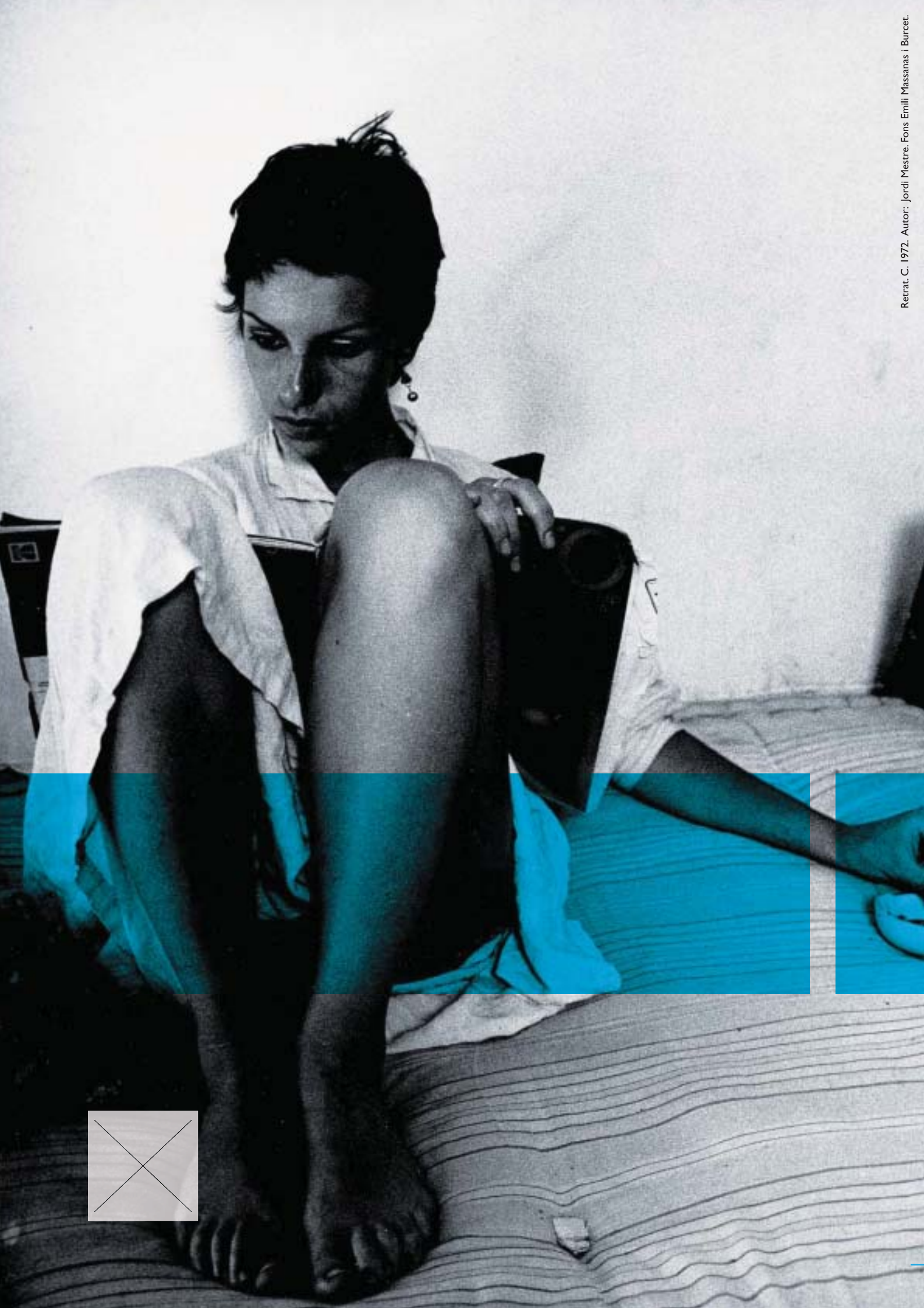

Diputació de Girona
221 municipis

INSPAI
Centre de la Imatge
Diputació de Girona

Retrat de grup al carrer Ripoll. Inicis s. XX. Autor: Ramon Llobet. Fons Emili Massanas i Burcet.

*Estudi de camp de les col·leccions i dels fons
fotogràfics dels ajuntaments de les comarques
gironines*

Diputació de Girona
221 municipis

INSPAI
Centre de la Imatge
Diputació de Girona

